Št. 42 (813) Leto XVI
NOVO MESTO, četrtek, 21. oktobra 1965

DOLENJSKI LIST

Nesreče ne poznajo občinskih meja!

Skupina poslancev republiškega organizacijsko političnega zbora pod vodstvom podpredsednika zbora inž. Marjana Tepine je imela v ponedeljek, 18. oktobra, razgovore na novomeški in brežiški občini. Poslanci so se predvsem zanimali, kako je z organizacijo zavarovanja pred elementarnimi nesrečami, glede na to, da republiška skupščina pripravlja sprejetje zakona, ki bo te naloge urejeval.

V obeh občinah obstajajo organizacije za civilno zaščito in pomoč ob elementarnih nesrečah. Te organizacije zajemajo veliko število ljudi in imajo načrte za morebitne naloge. Njihova opremljenost pa je kaj borna. Ni denarja! Veliko vlogo ima v celotni organizaciji v novomeški občini poklicna gasilska četa. Žal tudi ta ni tehnično dovolj opremljena, čeprav se je že nekajkrat dobro izkazala. To je bilo v primeru zadnje eksplozije v Novem mestu, uspešno pa je sodelovala tudi pri reševanju ljudi in imetja v Spodnjem Posavju lansko jesen. Zelo pomembno mesto imajo v celotni organizaciji prostovoljne gasilske čete. Spet ista pesem: tudi te so zvečine slabo opremljene s potrebnimi pripomočki.

Ob lanski jesenski poplavi se je organizacija v brežiški občini pokazala kot dobra in potrebna. Manjkalo pa ji je plovnih objektov za reševanje ljudi in imetja. Razen tega so ugotovili, da so potrebne dobre obveščevalne Zveze. Ti dve pomanjkljivosti so hoteli letos zmanjšati s tem, da so v proračunu občine določili 11 milijonov dinarjev za nakup večjih čolnov in druge nujne tehnične opreme. Ob rebalansu proračuna je bilo potrebno tudi to postavko močno okrniti in tako dobro zamišljen načrt ne bo uresničen.

V razgovorih je prišlo tudi do ugotovitve, da ni moč v vsakem kraju vzpostaviti dobro opremljeno službo za zavarovanje pred elementarnimi nesrečami in uspešno zmanjševanje njihovih posledic. Potrebne pa so take dobro usposobljene enote na določenih krajih, od koder najlažje prihite na pomoč, kadar je potrebno. Zapiranje v teritorialne meje pri skrbi za preprečevanje elementarnih nesreč in zmanjševanje posledic bi bilo več kot škodljivo! Boj proti elementarnim nesrečam je skupna naloga vseh ljudi. Ponovno smo imeli možnost ugotoviti veliko pripravljenost naših ljudi, da žrtvujejo veliko ali vse, ko je treba pomagati sočloveku. **Razen te požrtvovalnosti pa je potrebna še dobra organizacija in ustrezna tehnična opremljenost za uspešen boj proti taki ali drugačni elementarni stihiji. Za tako tehnično opremljenost pa je treba tudi nekaj žrtvovati. Novi zakon bi po mnenju na teh razgovorih moral predvideti tudi stalni vir finansiranja za tehnično opremljenost zaščite pred elementarnimi nesrečami.**

Pozdrav slovenskim zgodovinarjem

Slovenskim zgodovinarjem in njihovim gostom, ki ob šesti stoletnici našega mesta in dvajseti obletnici osvoboditve našega ljudstva v prestolnici Dolenjske zborujejo, prisrčen pozdrav!

Smisel znanstvenega dela naših zgodovinarjev je, da ohranijo potomcem jasno podobo današnjih dni, neskaljen spomin dela in napora slovenskega ljudstva pri oblikovanju svoje usode in svojega socialnega ter kulturnega življenja, da preiskujejo preteklost in rešujejo njene vrednote za bodočnost in da mi vsi najdemo svoj čas in zagledamo svoj obraz.

Zato iskreno želimo, da bi jim bilo delo sadov in uspehov polno!

ZDRAVSTVENI DOM V CERKLJAH OBNOVLJEN

Končno je tudi za Cerkljance prišel dan, ko z gotovostjo lahko računajo na otvoritev preurejenega zdravstvenega doma. Dolgo je trajalo obnavljanje in zlepa ni bilo dovolj denarja za uresničitev celotnega načrta. Zdaj so računi poravnani, dom pa pripravljen, da sprejme paciente in vse tiste vaščane, ki čakajo na ureditev javnega kopališča.

Zimski bazen v Čateških toplicah

V Čateških toplicah so v nedeljo, 17. oktobra, odprli zimski bazen za zunanje goste. Kdor si želi kopanja v termalni vodi, ima možnost zanj vsak dan od 14. do 19. ure.

Jutri občni zbor ObSS Novo mesto

V petek, 22. oktobra, bo v Novem mestu občni zbor občinskega sindikalnega sveta Novo mesto. Poročilo, ki zajema dvoletno obdobje od zadnjega občnega zbora, nudi pregled gospodarskega razvoja v novomeški občini, v katerem govori o porastu proizvodnje, o storilnosti, politiki zaposlovanja, integracijskih gibanjih, o izvozu, o skrajšanem delovniku, o politiki delitve OD po delu, o samoupravljanju in v zadnjem poglavju o delu sindikalnih organizacij in organov v novomeški občini. Poročilo načenja nekatera zelo pereča vprašanja (nagrajevanje, samoupravljanje, kadrovska politika in strokovne službe v podjetjih), zato je pričakovati, da se bo na občnem zboru razvila živahna in konkretna razprava.

V lepem oktobrskem vremenu so velikodolinski šolarji z veseljem odpravijo na telovadišče, kjer jim nadvse ugajajo igre z žogo. Kdo je bolj vesel kot tile fantje in dekleta, ki bodo prihodnji teden, za letošnji občinski praznik občine Brežice, dobili lepo, svetlo in prostorno novo osnovno šolo na Veliki Dolini! Več o tem berite na 10. in 11. strani današnje številke, prihodnji teden pa bomo brežiški občini, njenim načrtom, letošnjim uspehom in drugim njenim vprašanjem posvetili še več prostora!

Siti smo reorganizacij, ki so same sebi namen!

Čemu strogo poverljivo pismo o reorganizaciji direktorjem cestnih podjetij v SRS? – Reorganizacija cestne službe je stvar samoupravnih organov in kolektivov cestnih podjetij, uspešna pa bo šele takrat, ko bo rešeno vprašanje financiranja cestne službe!

V republiškem merilu so se zneski, namenjeni cestni sužbi, povečali od 1956 pa do letos za 49 odstotkov. Če upoštevamo današnjo dejansko vrednost dinarja, imajo cestna podjetja letos na voljo le 31 odstotkov tega, s čimer je razpolagala cestna služba leta 1956. Cestni promet pa se je v tem času povečal za 700 odstotkov!

Zadnje čase se širijo govorice o reorganizaciji cestne službe. Direktorji cestnih podjetij v Sloveniji so dobili strogo poverljiva pisma (!), v katerih je bojda rečeno, da bomo šli spet nazaj na cestne uprave... Kaj podrobnejšega, razen tega, da pripravljajo reorganizacijo v republiki (seveda mimo kolektivov cestnih podjetij) ni znano.

Neinformiranost ima navadno slabe posledice. Govorice o reorganizaciji, ki gredo od ust do ust, prav gotovo ne vplivajo ohrabrujoče na kolektive cestnih podjetij.

Po zakonu so ceste osnovno sredstvo cestnih podjetij, toda slednja žal nimajo amortizacije za ceste. Investitor cest so lahko samo cestna podjetja. Sredstva za gradnjo cest I. in II. reda dobivaje od republiškega sklada za ceste SRS, za one II. reda pa iz občinskih proračunov. Enako je s sredstvi za vzdrževanje cest. Za obojna sredstva morajo cestna podjetja sklepati pogodbe. Pri cestnem podjetju Novo mesto so zaradi takšnega načina financiranja letos šele konec avgusta vedeli, koliko sredstev bo na voljo za leto 1965! Nato je prišlo do rebalansov in spet ne vedo nič... Republiški inšpektor za ceste že ima podatke o rebalansu in po podjetjih pripovedujejo, za koliko jim bodo sredstva zmanjšana. Cestna podjetja en teden po izdelavi predloga za rebalans republiškega sklada za ceste o tem še niso obveščena...

Še vedno ni zadovoljivo rešeno vprašanje udeležbe cestnih podjetij pri prometnem davku od bencina. Skratka: ni stalnih virov financiranja, ki bi zagotavljali trdnost gospodarjenja.

Leta 1962 smo z olajšanjem ugotovili, da bodo tudi cestarji dobili samoupravljanje in samoupravne pravice. Zaradi slabe materialne osnove se je njihovo samoupravljanje žal omejilo zgolj na delovne odnose in disciplinske postopke. Proizvajalec je samoupravljalec, kadar sredstva ustvarja in jih deli. Kako pa je v cestnih podjetjih! Odvisna so od proračunov in od tega, kar jim bo dodeljeno! Takšnega stanja prav gotovo ne more rešiti reorganizacija najmanj pa takšna, ki se pripravlja mimo kolektivov! V cestni službi je osnovna stvar stabilizacija financiranja, organizacija te službe pa je drugotno vprašanje. Reorganizacija cestne službe je torej jalova, dokler ne bo rešeno vprašanje financiranja!

MILOŠ JAKOPEC

Velik obisk turistov v Krškem

Turistično društvo Krško je v sodelovanju z Agrokombinatom in hotelom Sremič organiziralo preteklo soboto in nedeljo zanimivo trgatev za turiste v vinogradih Agrokombinata na Sremiču. SAP Ljubljana je pripeljal na trgatev dve skupini iz Ljubljane in Domžal, tretja skupina pa je prišla iz Trsta.

Vsi gostje so bili z organizacijo zelo zadovoljni. Prihodnjo nedeljo pričakujejo še večjo skupino gostov, prav tako iz Italije.

NOVOLES: drugi največji izvoznik na Dolenjskem

V izvoz več finalnih izdelkov in manj žaganega lesa — Letos za 26,6 odst. večja proizvodnja kot lani — Bo treba proizvodnjo parketa res opustiti? — S prizadevnostjo vsakega posameznika so v avgustu dosegli za 10 odst. večjo storilnost — Zmanjšanje režijskih delovnih mest in nagrajevanje po uspehu vsakega posameznika bo pripomoglo k še večjim uspehom v prihodnje

Novoles je bil vse do letos, ko ga je v osmih mesecih malenkostno prehitela Industrija motornih vozil, največji izvoznik na Dolenjskem. **Do konca avgusta je Novoles izvozil za 729.580 dolarjev raznih izdelkov, od tega več kot 80 odst. v ZDA in Italijo.** Lani so v tem času izvozili sicer za 20.000 dolarjev več, če pa upoštevamo, da čaka v reškem pristanišču na odpremo v Ameriko še za 100.000 dolarjev raznih izdelkov, je letošnja osemmesečna izvozna bilanca Novolesa ugodnejša. Razen tega velja poudariti, da so se letos predvsem usmerili v izvoz končnih izdelkov, medtem ko so lani izvozili več žaganega lesa. V ponazoritev naj omenimo izvoz drobnega pohištva, ki je letos dosegel že nad 350.000 dolarjev, lani pa le 235.000. Žaganega lesa so letos izvozili le za 140.000, lani pa za 260.000 dolarjev. Čeprav so pri izvozu žaganega lesa po reformi bolje stimulirani, saj dosežejo pri bukovem lesu za dolar (s premijo vred) kar 380 dinarjev več, medtem ko dosežejo pri pohištvu vsega 140 dinarjev več za dolar kot pred reformo, so samoupravni organi podjetja sklenili predvsem pospeševati izvoz končnih izdelkov. Do konca leta bodo iz-

(Nadaljevanje na 2. str.)

Vreme

OD 21. OKTOBRA DO 1. NOVEMBRA

Med 25. in 29. oktobrom suho oziroma lepo vreme, v ostalem pretežno oblačno s padavinami in močna oh'a. ditev.

Dr. V. M.

PREVEČ BESED IN PREMALO UKREPOV

Živahnost in pestrost sestankov, delo komisij in pisanje o reformi nekako popušča, čeprav se uresničevanje reforme šele pričenja. Inšpektorji pa imajo še vedno mnogo dela. V podjetjih prelistavajo poslovne dokumente, ugotavljajo gospodarske prestopke ter pišejo prijave in odločbe. Malo je podjetij na Dolenskem, ki ne bi po reformi storila gospodarskega prestopka ali prekrška!

Vzroki za to so precej znani. V delovnih organizacijah že na popis blaga 26. julija niso bili pripravljeni. Zaloge blaga niso bile razvrščene v ustrezne skupine, to pa je imelo za posledico nepravilno določene cene. Delovne organizacije niso imele na razpolago podrobnejših navodil za razvrstitev proizvodov, trgovska podjetja in zadruge niso dovolj poznale maloprodajne cene in določanje marž, zato je bila prav s tem v zvezi odkrita vrsta gospodarskih prestopkov.

Že dva meseca po objavi novih predpisov odkrivajo inšpektorji, da je trgovina na drobno zaračunavala skoro povsod višjo maržo pri prodaji cementa na drobno, kot bi jo lahko. Namesto 11 odstotkov marže so trgovine zaračunavale tudi do 16 odstotkov pribitka.

Tudi proizvajalne delovne organizacije še niso povsem uskladile cen svojih izdelkov z zakonitimi predpisi. Odgovorni se izgovarjajo, da niso imeli pravih navodil, da niso poznali predpisov itd. — Ugotovljeno je bilo tudi, da so nekateri kolektivi že prvi mesec po reformi povečali osebne dohodke, nekateri pa tega še zdaj niso izpeljali. Tako so nastale pri osebnih dohodkih še večje razlike, kot smo jih zasledili pred reformo. Kolektivi, ki proizvajajo iskano blago na tržišču, so si že povečali osebne dohodke, drugi, ki se morda še bolj trudijo, cene njihovim proizvodom pa so določene, si višjih dohodkov ne morejo privoščiti.

Opažamo tudi, da so razprave o gospodarski reformi pri nekaterih organih občinskih skupščin, na sejah družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov še vedno vse preveč načelne. Manjka konkretnih analiz, ugotovitev in ukrepov! O notranjih rezervah govorimo povsod, postale so »šlager« vsakega sestanka, medtem ko smo vse premalo storili, da bi bistvo rezerv doumeli in res odkrivali. JOŽE ŠKOF

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Afriški dogodki

Pretekli teden so dogodki v Afriki potisnili ob stran dogajanje po drugih delih sveta. Zasenčili so celo množične demonstracije v ZDA proti vietnamski vojni, ki so bile najbolj množične preteklo soboto in nedeljo skoraj po vseh mestih ZDA. Poročajo, da je v njih sodelovalo čez sto tisoč ljudi. Uradno so v Washingtonu izjavili, da so demonstracije »komunistično maslo« in je predsednik Johnson že zahteval, naj čimprej končajo preiskavo proti skupinam, ki so te demonstracije organizirale.

Kaj se je torej zgodilo v Afriki. Predvsem se bo začel v četrtek tako imenovani afriški vrh. Zbrali se bodo šefi držav in vlad vseh članic organizacije afriške enotnosti. Zdaj so zasedali ministri teh afriških dežel v Akri ter pripravili dnevni red zasedanja šefov. Tik pred tem pa sta se zvrstila še dva dogodka, ki sta v neposredni zvezi z zasedanjem afriškega vrha: v leopoldvilskem Kongu je predsednik republike Kasavubu odstavil predsednika vlade Čombeja, imenoval novega premiera Evarista Kimbo, ta pa je že sestavil novo vlado.

Spor med Čombejem in Kasavubujem se je pletel že dolgo, da pa je Kasavubu presekal vozel zdaj, je očitno znamenje, da se je to zgodilo prav zaradi zasedanja afriškega vrha. Ta del Konga je bil izoliran od večine držav članic afriške enotnosti, in to po zaslugi Čombeja, ki ga imajo za pooseblјenje neokolonializma v Afriki. Z odstavitvijo Čombeja, naj bi torej »problem Čombe« odpravili z dnevnega reda zasedanja šefov afriških držav v Akri in Nigerija je že predlagala, naj afriški vrh o Kongu ne bi razpravljal, kar je, kot kaže, ministrski svet OAE že sprejel.

Nemara pa bi bilo dosti preuranjeno trditi, da se bodo razmere v Kongu po Čombejevem padcu kaj bistveno spremenile in da bo s to Kasavubujevo potezo odstranjeno vmešavanje tujih sil v notranje kongoške zadeve. Nekateri imenujejo novega premiera Kimba za drugega Čombeja v Kongu. Toda po drugi plati je prav ta novi premier odslovil Čombejeve svetovalce iz vrst belih najemnikov ter so morali v dveh dneh odpotovati iz Konga, kar bi lahko razumeli tako, da se hočejo v Kongu vendarle postaviti na lastne noge. Ni pa še čisto gotovo, če ne bo Čombejevih svetovalcev zamenjala garnitura Kimbovih svetovalcev, se pravi, da bi se spremenil le glavni režiser, ki bo zdaj pač iz kakšne druge neafriške prestolnice krojil usodo Konga. Naj bo kakorkoli že, dejstvo je le, da je Čombe šel — vsaj do predsedniških volitev v Kongu, ki bodo prihodnje leto, in da je Kongu omogočeno sodelovanje na zasedanju afriškega vrha, kar je znak, da je njegovim voditeljem precej do tega, da ga Afrika prizna za svojega.

Drugi pomemben dogodek v Afriki, ki je prav tako neposredno povezan z zasedanjem afriškega vrha, pa je dogovor šefov Slonokoščene obale, Nigra in Zgornje Volte ter Gane o tem, naj se iz Gane umaknejo vsi politični begunci in njih družine. Ti begunci so bili jabolko spora med temi državami, ki obtožujejo Gano, da je le-ta podpirala »subverzivne elemente«, ki so delovali proti režimom v teh državah. S tem sporazumom so rešili del enega izmed najbolj perečih problemov v Afriki in vsaj, kar se Gane tiče, afriški vrh s tem ne bo imel težav.

V Afriki pa smo še pred eno pomembno odločitvijo. Južnorodezijski premier Ian Smith, ki vlada v tej deželi v imenu 200.000 belcev nad več kot štirimi milijoni Afričanov, grozi, da bo razglasil neodvisnost te dežele, se pravi, uzakonil nadvlado belcev nad črnci kljub britanskemu nasprotovanju. Te dni je bil v Londonu ter se je z Wilsonom pogovarjal o tem, vendar so se pogajanja razbila, ker laburistična vlada le ne more prezreti svetovnega javnega mnenja, saj je celo generalna skupščina OZN sprejela resolucijo, po kateri je treba Ianu Smithu preprečiti njegove nakane. Smith je potlej izjavil, da bo njegova vlada odločila o tem, in to naj bi se zgodilo v torek. Demokratično mnenje po svetu se sprašuje, zakaj Britanija ne nastopi odločno proti Smithu. Če je lahko odstavila adenskega premiera ali pa premiera Britanske Gvajane, bi prav tako lahko to isto storila tudi s Smithom. Res je pa, da jih je v Britaniji veliko, ki so na strani Smitha, da stari kolonialni duh še ni umrl. Odtod tudi nemara tolikšno oklevanje in navsezadnje tudi popuščanje režimu v Salisburyju.

NOVOLES: drugi največji izvoznik na Dolenjskem

(Nadaljevanje s 1. str.)

vozili za okoli 1,300.000 dolarjev raznih izdelkov, predvsem na konvertibilno področje.

Zelo ugodni so tudi podatki o gibanju celotne proizvodnje v osmih mesecih. Do konca avgusta so letni proizvodni načrt v višini 2 milijard 250 milijonov dinarjev uresničili že s 77 odstotki in proizvedli za 26,6 odstotka več kot lani v osmih mesecih. Največji porast beležijo v proizvodnji raznih vrst furnirja in vezanih plošč. Obojega so letos izdelali okoli 800 m³ več kot lani. Žaganega lesa so narezali za 2.000 m³ manj kot lani zaradi pomanjkanja surovin v začetku leta, pa tudi zato, ker si žele ustvariti vsaj enomesečno prehodno zalogo surovin za nemoteno proizvodnjo v zimskih mesecih.

Poseben problem imajo v proizvodnji parketa. Ker cena frizam — osnovni surovini za parket — nenehno narašča, imajo s proizvodnjo parketa samo izgubo. Razmerje med ceno parketa in friza že lani ni ustrezalo, z reformo pa se je še poslabšalo, ker se je cena parketu zvišala za 20 odst., nabavna cena friza pa za 38 odst. Zato podjetje, ki je trenutno še edini proizvajalec parketa v Sloveniji, kljub velikim potrebam in povpraševanju proizvodnjo parketa zmanjšuje. Neizkoriščene proizvodne zmogljivosti parketarne pa so delno že preusmerili v izdelavo šivalnih zabojev za izvoz. Če se odnosi v cenah ne bodo uskladili, bodo proizvodnjo parketa povsem opustili.

V Novolesu zaznamujejo letos, zlasti še v drugem polletju, tudi hitrejše naraščanje storilnosti. Tako se je julija storilnost v celotnem podjetju v primerjavi s povprečjem prvega polletja povečala za 4 odst., v avgustu pa že za 10 odst., kar je pripisati predvsem večji prizadevnosti vsakega posameznika. Hkrati namreč ugotavljajo, da se je v zadnjih mesecih močno izboljšala disciplina, pa tudi izostanki z dela zaradi bolezni so se zmanjšali.

Strokovne službe podjetja pripravljajo še razne analize, na osnovi katerih bodo skušali izboljšati organizacijo dela, zlasti v tovarni drobnega pohištva. Proučujejo tudi možnosti za zmanjšanje režijskih delovnih mest in premestitev zaposlenih v proizvodnjo, hkrati pa iščejo še kriterije za spodbudnejše nagrajevanje zaposlenih v režiji. Prav tako izpopolnjujejo sistem nagrajevanja po delu v proizvodnji. V tovarni vezanih plošč so na primer že začeli opuščati skupinske norme in postopoma prehajajo na individualne norme. Zdaj dela že 35 odst. zaposlenih po individualnih normah, do konca leta pa nameravajo ta način nagrajevanja popolnoma uveljaviti. Uspehi novega sistema so vidni že danes, saj porabijo zdaj za isto količino proizvodnje že okoli 17 odst. manj delovnega časa. In prav na večji proizvodnji in storilnosti temelji tudi nadalje naraščanje osebnih dohodkov, ki so jih zaenkrat povečali degresivno le za višino zmanjšanih prispevkov. Vsi ti ukrepi in izboljšave bodo kolektivu nedvomno pripomogle k še boljšim poslovnim uspehom tudi v novih razmerah gospodarjenja.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● **VARNOST PRI DELU.** Zvezni izvršni svet je obravnaval nekatera vprašanja glede varnosti pri delu in pri tem ugotovil, da je na tem področju še precej nezadovoljivo stanje. To je resen družbeno-politični problem, ki ga je treba obravnavati z vso resnostjo. Varnost pri delu mora biti sestavni del proizvodnega procesa in pogoj za povečanje produktivnosti. To pa je tudi sestavni del skrbi za človeka, ki je najdragocenejše, kar imamo.

Še posebej so na seji razpravljali o ukrepih za varstvo rudarjev. ZIS je sprejel osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o rudarstvu. Osnutek ureja vprašanja projektiranja rudarskih del in uporabe objektov oziroma naprav in opreme. Posebno mesto v osnutku ima vprašanje osebne odgovornosti in discipline. Za varnost rudarjev je najbolj poudarjena osebna odgovornost direktorja.

● **NAMESTO VENCEV IN CVETJA.** V »Pismih bralcev« osrednjega časnika »Delo« so bralci sprožili predlog, da bi namesto vencev in cvetja, kjer mnogi ne poznajo prave mere, prispevali za bolnišnice in za druge humanitarne namene, kot za Rdeči križ, za slepe in gluhe itd. Tako bi sredstva, ki smo jih doslej namenili za hitro minljive stvari, za vence in cvetje, ki hitro oveni, uporabili za trajnejše dobrine, ki bodo rabile živemu človeku, da bi lepše in lažje živel. To bo hkrati najlepši spomin tudi na mrtve, ki pogosto, ko so bili še živi, niso bili deležni tolikšne skrbi kot takrat, ko so jih na pogrebu zasuli z venci in cvetjem.

● **IZ DELA SKUPŠČINE.** Odbori republiške skupščine so za te dni med drugim ugotavljali, da je treba uresničevati reformo tudi na področju bančništva, oskrbe surovin in drugod. Posebej so govorili tudi o tem, da se giblje valorizacija osebnih dohodkov v mejah možnosti. Slišati je bilo tudi predlog, da bi ukinili nekatere sklade, zlasti tiste, ki nimajo urejenih virov financiranja oziroma dotekanja sredstev.

Prosvetno-kulturni zbor zvezne skupščine je razpravljal o položaju šolstva, znanosti in kulture ter sprejel tudi ustrezne sklepe. O teh sklepih je med drugim tudi ugotovitev o nezadovoljivem stanju šolstva in o potrebi odločnih ukrepov.

● **ZA MODERNIZACIJO UPRAVE.** Republiški izvršni svet je te dni razpravljal o pogojih za ustanavljanje poslovnih bank. Govor je bil tudi o ukrepih za modernizacijo uprave. Treba bo racionalizirati organizacijo in delo upravnih organov. V preteklosti je bilo dosti reorganizacij in sprememb, ki pa se v glavnem niso dotikale funkcioniranja uprave.

VARNOST PRI DELU

● **KOMPLEKSNA KOOPERACIJA.** V Ljubljani je bilo posvetovanje o pogodbeni proizvodnji v kmetijstvu, ki sta ga sklicala Gospodarska zbornica SRS in republiški odbor sindikatov. Na tem posvetovanju so med drugim ugotovili, da so v kooperaciji uveljavili nove oblike in da so poglobili njeno vsebino. Vezi med kmetijskimi organizacijami in kmeti-kooperanti se krepijo, proizvodnja raste. V prihodnje bi morali bolj razvijati kompleksno kooperacijo, tako da bi se kmet vključil v sodelovanje s proizvodnjo vsega posestva. Skupinam kooperantov ponekod dajejo v upravljanje kmetijske stroje, kar je tudi sestavni del naporov za modernizacijo kmetijske proizvodnje.

● **NOVA FARMA BEKONOV.** V Radgoni so dogradili novo farmo z zmogljivostjo 20.000 bekonov. Otvoritvi sta prisostvovala sekretar CK ZKS Viktor Avbelj in zvezni sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo Jože Ingolič.

● **POENOSTAVITI NAČIN POSLOVANJA.** Na nedavnem zasedanju skupščine Zavarovanja skupnosti Slovenije so se zavzeli za poenostavitev načina poslovanja. Ko so razpravljali o osnutku zakona o zavarovanju kmetijske proizvodnje, so menili, da ni najboljši, ker krepi administrativno poslovanje. Obveznega zavarovanja bi smelo biti čimmanj. Če pa bodo le uvedli obvezno zavarovanje kmetijske proizvodnje, potem naj bi izšel le zvezni splošni zakon, ki bi prepuščal republikam, da prilagodijo obvezno zavarovanje svojim razmeram in potrebam.

● **BRODOLOM MOTORNE LADJE »TISA«.** To se je zgodilo v sredo, 13. oktobra. Po najverjetnejši verziji nesreče je divjal v bližini Krete silovit vihar. »Tisa« se je nahajala blizu pristanišča Agia Galina. Nenadoma se je nagnila in v nekaj minutah izginila pod vodo. Izmed 18 članov posadke se je rešil samo krmar Ante Milin, ki je nekaj ur plaval po morju, dokler ni naposled na smrt utrujen dosegel obale. Vsega izčrpanega so ga našli ribiči. Več o nesreči jugoslovanske motorne ladje zaenkrat ni znanega.

● **OBISK IZ AVSTRIJE.** Štajerski deželni glavar Josef Krainer, ki se je mudil na obisku v Sloveniji, je pohvalil sedanje stanje odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Izjavil je, da so odlične možnosti za še bolj poglobljeno sodelovanje.

● **POVEZOVANJE V ŠIRŠIH OBMOČJIH.** Novinarka »Dela« Marija Namorš je napisala uvodnik, v katerem utemeljuje potrebo reorganizacije zdravstvene službe v duhu gospodarske reforme. Slovenijo naj bi delili na sedem širših območij. To naj bi omogočilo, da bi postali zdravstveni centri žarišče, od koder se vodi zdravstvena politika. Socialnemu zavarovanju bi s tem zagotovili gospodarsko rizično osnovo. V strokovnem pogledu bi bazenske bolnišnice usmerjale zdravstveno delo.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

KONCANA SPLOSNA RAZPRAVA — V generalni skupščini OZN so preteklo soboto končali splošno razpravo, v kateri je sodeloval 101 delegat, kar je največ doslej. Zasedati so začeli posamezni odbori generalne skupščine, sama skupščina pa bo zdaj posvetila svojo pozornost posameznim problemom, ki jih ima na obsežnem dnevnem redu. V delegacijah, ki sodelujejo na zasedanjih, prevladuje mnenje, da je treba dati prednost problemom razorožitve, tako sklicanju svetovne razorožitvene konference, ki naj bi bila že prihodnje leto, dalje prepovedi vseh vrst jedrskih poskusov in prepovedi širjenja jedrskega orožja. Hkrati pa so močno razširjena mnenja, naj bi kmalu sklicali drugo svetovno konferenco o trgovini in razvoju. Seveda je v splošni razpravi najbolj prevladovala splošna zaskrbljenost po svetu in je večina govornikov zagovarjala mnenje, naj bi še bolj utrdili svetovno organizacijo, da bi bila sposobna učinkovito zaščititi mir na svetu.

V DOMINIKANI SPET VRE — Časopisne agencije poročajo, da so v Santo Domingu v soboto zvečer ubili bivšega obrambnega ministra vojaške junte Severa Cabrala v hipu, ko je hotel zbežati. Množica je oblegala njegovo stanovanje in zahtevala »smrt za izdajalca«. Potlej pa je padlo nekaj strelov, ki so Cabrala zadeli smrtno, njegovo ženo in hčerko pa ranili. V torek pa je začela redna vojska novega premiera Godoya širok napad na enote Caamana v pristanišču Santo Dominga. Godoyeve enote podpirajo tanki.

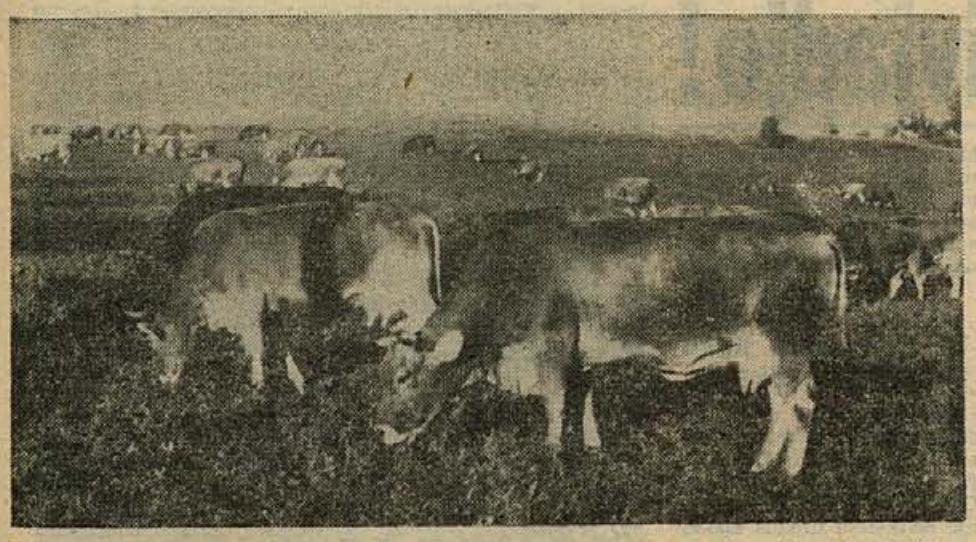

Dober tek v lucerni, sivke! Dobro se najejte, da boste imele še več mleka. Milka Enžur (ni se marala slikati) pravi, da ima vsaka tudi po 18 litrov mleka na dan. Samo ne nagajajte ji, saj ona skrbi za vseh 64, kolikor vas je na posestvu v Mali Loki (Foto: Ivan Zoran)

TREBNJE: kako pospraviti koruzo

Na poljih trebanjske kmetijske zadruge je dozorel zadnji letošnji silažni posevek: koruza in sončnice. Kakšnih 30 ha je tega rastlinja. Pospraviti bi ga morali takoj, ker bo sicer krma slabša.. Prva jesenska slana, ki je pospešila zorenje, je opozorila kmetijce, da s spravilom ne gre odlašati niti za dan.

Toda, ko bi morala zadruga poslati na polje stroje, ugotavlja, da ima na voljo le dva TARUPA, pa še ta nista uporabna. Popraviti ju ne more, ker na trgu ni rezervnih delov za te stroje. Novih strojev za pospravljanje, ki so bili pravočasno naročeni, pa ni dobila. Traktorjev s prikolicami za prevoz krme ima zadruga dovolj. Kaj zdaj?

»Ročno pospravljanje bi bilo nesmiselno, ker je površina le prevelika,« pravi direktor Slavko Nemanič. Bo zadruga spravilo opustila? »Ne. Pospravljeno bo, čeprav z zamudo. Vemo pa, da je treba prezreli silaži, ki je seveda manj kvalitetna, dodati več močnih krmil kot navadno. Krmila so se podražila za kakšnih 30 odstotkov. Tako se nam draži vzreja živine, ko si prizadevamo priti do čimnižjih proizvodnih stroškov in uresničiti sanacijski načrt.«

Sanacijski načrt — to ni preprosta stvar. To najbolje vedo v zadrugi sami. Vedo tudi, da brez strojev ne bodo ceneje proizvajali. Strojev ne dobijo. Zavoljo tega opravijo dela manj kvalitetno in z zamudo. Stroški se večajo. Tako ugotavljajo vsako leto, to jesen — ob spravilu silažnega rastlinja — pa še celo. Deset milijonov dinarjev za nabavo spravilnih strojev niso dobili, gotovo pa bodo dobili kredit, da bodo krili posledične stroške. Zatrjujejo, da to ni prav, ker v takih okoliščinah zadruga ni sposobna uspešno gospodariti, še manj pa gospodariti v skladu s sanacijskim načrtom. Zadruga nima sredstev, da bi nabavila vse potrebno. To tudi zato ne, ker so vsi njeni krediti vezani na hitra vračila z visokimi obrestmi.

P.

Zadruga »METAL« na Jesenicah pridobiva nove člane

Obrtna nabavno prodajna zadruga METAL z Jesenic na Dolenjskem uživa dober ugled in zaradi tega obrtniki radi pristopajo v njene vrste. Članstvo se je v zadnjih mesecih spet povečalo. Zdaj je vključenih v zadrugo že 31 zasebnih obrtnikov.

Na začetku leta so planirali, da bodo ustvarili za 220 milijonov vrednosti, z vključitvijo novih članov pa so plan že zdaj znatno presegli. Že v septembru so dosegli vrednost 273 milijonov in do konca tega leta bodo gotovo napravili več kot za 300 milijonov. Cen ne zvišujejo. Surovin za to stroko še vedno primanjkuje. Tudi neredno plačevanje naročenih izdelkov jih pogosto zavede v težave, saj so tako prikrajšani za obratna sredstva, potrebna za normalno poslovanje.

Kje hraniti papir?

V krški tovarni papirja že dalj časa razmišljajo, kako bi odpravili pomanjkanje skladišč za papir. Denarja za novo in večje skladišče ni. Do zdaj so si pomagali tako, da so papir hranili v prostorih, kjer je bila Kovinarska, preden se je selila. Ta rešitev pa je bila začasna in nepraktična, ker nastanejo s transportom dodatni stroški. Primerno skladišče zahtevata predvsem dva razloga: tovarna papirja precej svojih izdelkov izvaža in večkrat so v zagati, kje vskladiščiti papir, preden ga naložijo na ladjo v reškem pristanišču. Opaziti pa je tudi manjše zanimanje tiskarn za večje količine papirja, ker so se naklade časnikov po reformi zmanjšale za 25 do 30 odst. Da bi papir obležal v skladišču ni bojazni, saj je dober in se tudi inozemski kupci zanj vedno pogosteje zanimajo.

Varčuj in vlagaj pri

KB Novo mesto

POBUDE ČLANOV BOLJ UPOŠTEVAJMO!

Razgovor s predsednikom ObSS Novo mesto Ludvikom Kebetom pred jutrišnjim občnim zborom – Razpoloženje v kolektivu je pomemben činitelj – V bodoče je treba bolj upoštevati pobude iz organiziranih, pa tudi iz neorganiziranih, sproščenih razprav, do kakršnih prihaja med članstvom.

— Zdaj, pred občnim zborom ObSS, bi bilo prav reči kakšno besedo o dosedanjem delu sindikata.

— Delo ObSS in sindikalnih podružnic je tesno povezano z vsakodnevnimi problemi iz življenja delovnih organizacij. To pomeni, da obstaja tesna zveza med tem, o čemer člani sindikata neposredno organizirano ali pa tudi neorganizirano razpravljajo. Kolikor bolj so izvršni odbori sindikalnih podružnic neaktivni, toliko več je neorganiziranih razprav in obratno. Če bi se izvršni odbori dovolj pogumno lotevali razprav o gospodarjenju, o družbenih dejavnostih, o samoupravljanju, o delitvi, o nagrajevanju, o skrajšanem delavniku, o interni zakonodaji, o obveščanju itd., bi imeli polne roke dela.

— Kaj naj bi bilo torej vodilo za delo sindikata v prihodnosti?

— Stremeti je, da bi razprave o pomembnih stvareh zajele čim širši krog članstva. Sindikalne podružnice morajo zategadelj pripraviti čim bolj konkretne programe dela. S tem bi odstranili pomanjkljivosti, h katerim imajo člani sindikata največ pripomb. Kar naštejmo jih: izvršni odbori premalo analizirajo razpoloženje v kolektivu; pomembne odločitve sprejemajo brez poprejšnjih dovolj širokih razprav; kolektivi so o pomembnih sklepih DS nemalokrat prepozno obveščeni; izvršni odbori se marsikdaj o kakšni pomembni stvari sporazumejo z vodstvom podjetja, ne da bi poznali razpoloženje v kolektivu; vodstva družbenih organizacij ne poznajo dovolj natančno stanja v podjetju in zato ne morejo dovolj hitro sprejemati stališč ali pa sprejmejo stališča zelo težko; vse premalo skrbimo za razvoj notranjih odnosov v kolektivu itd.

— Povedal si veliko, zdaj pa povej še to, kaj storiti?

— Naštel sem le majhen del problemov. Če bi bili izvršni odbori sindikalnih podružnic bolj aktivni, bi bil vpliv članstva na politiko v podjetju, pa na politiko v komuni večji. Vsekakor bo moral ObSS v bodoče imeti tesnejše stike s sindikalnimi podružnicami in pri njih iskati pobude za delo komisij, odborov in plenuma. Aktivnost članstva pa je odvisna od kolektivne prizadevnosti vseh sindikalnih organov, še posebej pa od prizadevnosti izvršnih odborov sindikalnih podružnic.

V Novem mestu dražji prašički

18. oktobra je bilo na novomeškem sejmišču zelo živahno. Naprodaj je bilo 897 prašičkov in ker je bilo toliko kupcev, je bilo kar 856 prodanih. Veliko povpraševanje in razmeroma majhna izbira sta povzročila skok v ceni. Tokrat so veljali manjši pujski 6500 do 12.000 din, večji pa so šli v promet po 12.500 do 30.000 dinarjev.

Na brežiškem sejmišču

400 prašičkov so živinorejci pripeljali naprodaj na sobotni sejem v Brežice. Za prodanih 368 pujskov so zahtevali: 600 din za kg manjših in 480 din za kg večjih pujskov.

VABILO NA POSVETOVANJI V NOVEM MESTU IN KRŠKEM

Gospodarska zbornica SR Slovenije sklicuje po dogovoru z Republiškim odborom sindikatov storitvenih dejavnosti v zvezi z oceno ekonomskega položaja obrtne dejavnosti ob uveljavljanju gospodarske reforme in v zvezi z izvedbo redne skupščine zbornice

posvetovanje

ki bo v torek, 26. oktobra 1965 ob 10. uri dopoldne v sejni dvorani občinske skupščine NOVO MESTO, Ljubljanska cesta 2, za območje občin NOVO MESTO, TREBNJE, ČRNOMELJ in METLIKA s sledečim

dnevnim redom:

1. **EKONOMSKI POLOŽAJ OBRTNE DEJAVNOSTI V NOVIH POGOJIH GOSPODARJENJA in**
2. **IZVEDBA VOLITEV PREDSTAVNIKOV V SKUPŠČINO GZ SRS TER V SVET ZA OBRT**

Z istim dnevnim redom bo posvetovanje **v sredo, 27. oktobra 1965 ob 10. uri dopoldne v sejni sobi občinske skupščine KRŠKO za območja: KRŠKO, BREŽICE in SEVNICA.**

Vabimo predstavnike obrtnih delovnih organizacij ter samostojne obrtnike omenjenih območij, da se posvetovanja v čim večjem številu udeleže!

Velik in lep stanovanjski blok v Semiču, v katerega so se pred kratkim vselili prvi stanovalci, je kraju v ponos. Manj lepa pa je okolica bloka, kjer je vse polno lesenih odpadkov in druge šare. Semičani pravijo, da bodo do krajevnega praznika okolico bloka uredili.

O. M. P. »INŠTALATER« Novo mesto

razpisuje JAVNO LICITACIJO za prodajo osnovnega sredstva

AVTOMOBILA »ZASTAVA 615«

Licitacijska prodaja bo v petek, 22. oktobra 1965 v prostorih podjetja, Prešernov trg 16: za državni sektor od 8.—10. ure, za zasebni sektor pa od 10.—12. ure. Ogled vozila je možen vsak dan do 15. ure.

Trgovsko podjetje

»PETROL«

LJUBLJANA

poslovna enota NOVO MESTO

razpisuje prosto delovno mesto

prodajalca

za bencinski servis Novo mesto

Osebni prejemki po pravilniku, nastop službe takoj ali po dogovoru. Prošnje pošljite do 28. 10. 1965 na

PETROL NOVO MESTO

KLOPOTEC

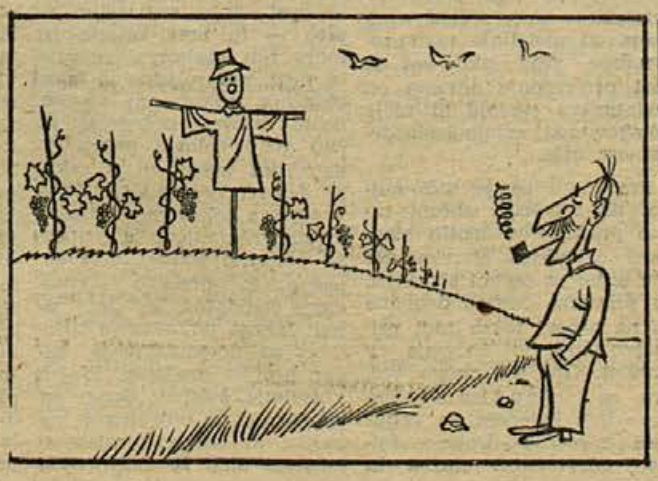

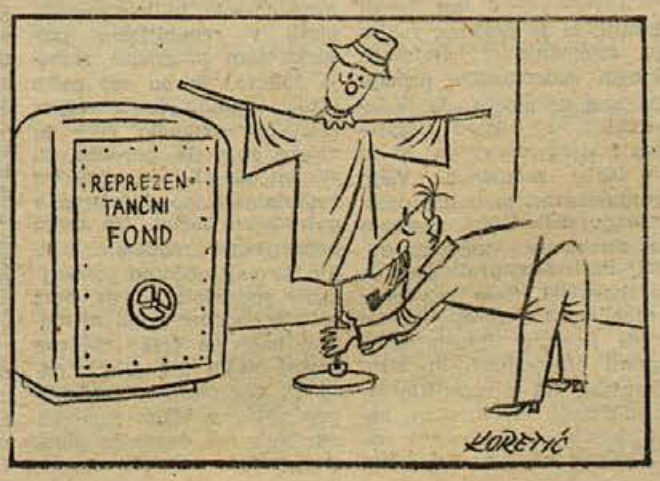

Zaščitimo kmete pred divjadjo!

Tudi »plemenita« divjad (medvedi, divje svinje, jeleni) je v skladu z našo splošno politiko ponekod silila kmete v mesto. Z novo gospodarsko reformo se je politika do kmetov spremenila, zato bi kazalo v nekaterih predelih ljudi zaščititi pred divjadjo.

Kakor drugod, tako v kočevski občini iz leta v leto narašča število divjadi in z njo tudi škoda na kmetijskih in gozdarskih površinah. Največ škode je letos napravila divjad na področju lovskih družin Predgrad, Banja loka, Osilnica in Draga. Uničila je največ koruze, ovsa, krompirja, pese, ječmena in sadnega drevja, ki ga divjad obžre ali izruje. Ponekod so bili kmetje prisiljeni nekatere pridelke pospraviti še preden so dozoreli, ker jim drugače pač ne bi bilo treba ničesar pospravljati, saj bi to delo opravila divjad.

V teh krajih tudi ni nobena posebnost, če srečaš medveda. Nedavno so trije medvedi precej preplašili šolarje iz Bezgarjev, ki se potem nekaj dni niso upali v šolo.

Na poljih je jeseni precej več stražarjev kot pred stoletji, ko so v deželo še vdirali Turki. Ob ognjih pri njivah stražijo kmetje, žgejo razne smrdeče snovi (ali pa tudi samo cunje), razen tega pa nekateri (ki imajo tako ali drugačno orožje) streljajo v zrak. Vsa ta vojska pa ne pomaga dosti, saj se medved ali pa tudi druga divjad premakne le z enega konca njive na drugi ali z ene njive na drugo. Ni torej čudno, da so nekateri kmetje celo jokali, ko so posebni občinski komisiji pripovedovali o svojih križih in težavah z divjadjo.

Leta 1962 je napravila divjad v kočevski občini za 1,5 milijona din škode, oktobra letos pa že 3,5 milijona din, vendar vsa škoda še ni prijavljena in ocenjena. V ta znesek je všteta le ocenjena škoda na kmetijskih površinah. Dejanska škoda je precej večja, saj kmetom nihče ne plača na straži prečutih noči, čas prijavljanja škode itd. Razen tega so kmetje v predelih, ki jih divjad močneje ogroža, že pred leti prenehali saditi in sejati več, kot potrebujejo za najnujnejše preživljanje. Vzrok za tak ukrep ni samo divjad, ampak tudi dejstvo ker kmet dobi plačano odškodnino za uničen pridelek po garantirani ceni, ki je običajno enkrat nižja od cen, po kateri jih mora on v trgovini kupiti. Prevelik stalež divjadi in nerealno ocenjena oziroma povrnjena škoda sili ljudi, da se selijo v mesta ali pa da pridelujejo čimmanj ker bodo imeli potem tudi manj izgube. Seveda pa mora biti naša težnja, da bo čimveč kmetijskih površin obdelanih, da bomo čimveč pridelali in da bodo kmetijski proizvajalci čimbolj varni pred divjadjo. Prav zato je treba nujno zmanjšati stalež divjadi, predvsem jelenov in divjih svinj, ki delajo največ škode. Stalež divjadi naj bo tak, da ne bo delala prevelike škode.

Svet za kmetijstvo pri občinski skupščini v Kočevju je o škodi po divjadi že razpravljal, v kratkem pa bo tudi občinska skupščina. Razen tega je skupščina obvestila o problemu škode po divjadi tudi republiški sekretariat za gospodarstvo, ki naj bi ugotovitve upošteval pri izdelavi republiškega zakona o lovu, nadalje ko bo odločal o bodoči lovski politiki in o odstrelu medvedov.

JOŽE PRIMC

10. novembra nova prodajalna tekstila

Preureditvena dela na Glavnem trgu v Novem mestu, s katerimi bo DOLENJKA iz dosedanjih prodajaln Obutev in Tekstil ter nekdanje delikatese uredila sodobno prodajalno za tekstil, se bližajo h koncu. Gradbena dela bodo veljala okoli 28 milijonov din, oprema za novo trgovino pa 8 milijonov. V novi sodobni prodajalni za samoizbiro tekstila bo 180 m² neto prodajnega prostora in skladišče s 45 m². Prodajni prostor bo za približno 80 odst. večji od dosedanjega. Če bo šlo vse po sreči, bo nova prodajalna odprta 10. novembra letos.

9. oktobra je gradbeno podjetje BEGRAD začelo graditi v Loki pri Črnomlju novo osnovno šolo. Imela bo 10 večjih učilnic z vsemi potrebnimi kabineti, delavnice za tehnični pouk, telovadnico in vse druge prostore, ki jih zahteva sodoben pouk v šoli. Posnetek kaže prva zemeljska dela na prostorni ravnici v bližini stadiona, kjer bo prihodnje leto stalo moderno šolsko poslopje.

Pionirji za občinski in republiški praznik

29. oktober, občinski praznik Novega mesta in 29. november — praznik republike zadolžujeta pionirske organizacije in starešinske svete na šolah, da se na praznovanja dobro pripravijo.

Zadnje obdobje tekmovanja Jugoslovanskih pionirskih iger bo v novomeški občini lepo zaključeno. Vse od lanskega novembra so bili pionirski odredi zelo aktivni. Zbirali so gradivo iz NOB, obiskovali so partizanske kraje in se v velikem številu udeležili Kurirčkove torbe.

Aktiv učiteljev tehnične vzgoje je na šolah skupaj s svetom Ljudske tehnike pripravil razstavo »Pionirski foto Dolenjske«, ki bo pokazala prizadevnost pionirjev v foto-amaterskih veščinah. Razstava bo v prostorih novomeške galerije.

Zaključek JPI pa bo pomenila prireditev »Kaj veš o NOB«, ki bo v Novem mestu. Ob tej priložnosti bodo pohvalili najboljše odrede, ekipe in posameznike ter razdelili nagrade.

Ob prazničnih dneh 29. novembra nameravajo pionirji razglasiti tekmovalni načrt za novo obdobje JPI. Če bodo najmlajšim pomagala tudi Društva prijateljev mladine ter druge organizacije, bodo nove JPI gotovo dosegle svoj namen.

MARIJAN TRATAR

Pojasnilo bralcem in kolektivu hotela »Sremič«

12. 8. 1965 smo na prvi strani našega lista objavili sporočilo, da je podjetje Turist hotel »Sremič« v Krškem zvišalo penzion od 2800 na 4000 din, ceno steklenice piva pa na 240 dinarjev. — Uprava hotela nam je 18. 8. 1965 sporočila, da objavljene številke niso točne; pristavila je, da je znašal penzion pri njih pred uvedbo novega tečaja dolarja 0.20 dolarja, kar je znašalo takrat 3200 din, zdaj pa da znaša 2.75 dolarja oz. v našem denarju 3.437 dinarjev, kar velja od 26. julija dalje. — Steklenica piva je stala v hotelu »Sremič« pred uvedbo prometnega davka 160 din, zdaj pa stane 210 din.

Zakaj nismo takoj objavili popravka, ki ga je želela uprava hotela »Sremič«? Podatke za navedbe v naši vesti z dne 12. 8. 1965 smo dobili iz uradnega vira na sedežu ObS Krško. Ko smo prejeli pismo hotela »Sremič«, smo se obrnili za ponovno informacijo na tajništvo občinske skupščine Krško in v rokah imamo uradno pojasnilo: občinski tržni inšpektor je 4. 8. 1965 pregledal poslovanje hotela »Sremič«. Ko je 6. 8. 1965 sestavljal pregled starih in novih cen gostinskih uslug raznih gostinskih obratov, na jedilnih listih hotela »Sremič« ni opazil cen za penzion. Na telefonično vprašanje mu je direktor hotela Maks Pogačar dal podatke za penzion in prenočišče. Glede penziona mu je osebno povedal, da je stal penzion pred povišanjem 2800 din, zdaj pa 4000 din. Cena v dolarju da se ni spremenila in je znašala prej in zdaj 3.20 dolarja. — 19. 8. je občinski tržni inšpektor znova kontroliral cene v hotelu »Sremič«; ob navzočnosti računovodkinje je videl beležko v usnjenem koledarju s seje upravnega organa podjetja, da se penzion poveča od 2800 na 4000 dinarjev. Do uresničitve te cene pa ni prišlo, ker je hotel dobil od Kompasa iz Ljubljane okrožnico, da penzion za tuje goste ne sme znašati več kot 2.75 dolarja ali 3.437 din.

Glede prodajne cene piva pa je obč. tržni inšpektor že 4. 8. 1965 ugotovil, da je hotel prodajal pivo Zlatorog pred podražitvijo po 160 dinarjev, po podražitvi pa po 210 din; pivo Golding je stalo pred 26. julijem 180 din, po podražitvi pa 240 din. Naše poročilo z dne 12. 8. 1965 je zajelo torej le najdražjo vrsto piva (240 din), ne pa tudi cenejšega piva, ki je v prodaji po 210 din.

Čeprav je direktor hotela »Sremič« Maks Pogačar 25. septembra letos v »Delu« pisal, da »... posebno DOLENJSKI LIST prav neobjektivno obvešča javnost o našem podjetju ...«, posnemamo iz njegovega sestavka v »Pismih bralcev«, da znaša zdaj penzion v hotelu »Sremič« 3500 din s popustom za domače goste, cena piva pa je bila prej 210 din, zdaj pa je 200 din. Poudarjamo pa, da ni šlo za enostranski, niti za škodljiv »napad na gostinske organizacije«, kot to trdi Maks Pogačar v DELU 25. 9. 1965.

UREDNIŠTVO DOLENJSKEGA LISTA

PISMA UREDNIŠTVU

Popravek Terezije Slivnik

Na prispevek »Še takega kmalu ne boste imeli!«, ki je bil objavljen v tej rubriki v Dolenjskem listu letos 26. avgusta, nam je odvetnik Josip Zdolšek v imenu svoje klientke Terezije Slivnik, lastnice pekarne iz Brežic, poslal naslednji popravek:

»Serbčeva mi očita, da sem jo ‚starejša prodajalka, gospa s križcem na verižici' udarila po rokah in rekla, ko je zahtevala svetlejšo štruco, ker ni hotela zapečene, da še takega kruha kmalu ne bo dobila.

Serbčeva je videla vse štruce, razpostavljene na predalu. Ko je zahtevala kruh, sem ji dala dobro pečeno štruco. To je zavrnila in namesto da bi zahtevala svetlejšo ali slabše zapečeno z besedo, je kar preko prodajne mize s prstom rinila mimo mojega nosa in. kazala na eno edino štruco, ki jo je hotela imeti. Tega nisem vajena in kaj bi rekli drugi potrošniki, če bi si vsak sam izbiral kruh. Ker je s prstom rinila tik mojega nosa, sem jo res po prstu krcnila, hoteč jo poučiti, da se zahteva z besedo in ne s prstom. V šoli so nas karali, če smo s prstom kazali. Le tisti, ki ne zna povedati, kaže s prstom.

Na vratu nosim verižico s križcem že iz dobe, ko Serbčeve še ni bilo na svetu. — Serbčeva ne razlikuje med zapečenim in zažganim kruhom. Zažganega kruha ne prodajam, za vsakega »slabozobneža« pa peki res ne moremo posebej peči. Če se je Serbčeva čutila ponižano, ni moja krivda, marveč krivda njenega prvega učitelja, ki ji ni zabičal, da se s prstom ne kaže.

Dogaja se, da peki sprejemamo vsak čas moko različne kakovosti. Enkrat je dobra, drugič pa slaba. Iz slabe moke kakovostnega kruha ni mogoče speči. Prav zaradi tega sem rekla Serbčevi, ker je imela tistega dne odličen kruh na razpolago, da izbirčna kot je, še takega ne bo dobila.«

TEREZIJA SLIVNIK, Brežice

— Ti, Kocinar, ali ni luštkana tista pesmica: »Lepo je v naši domovini biti medved ...«?

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJE

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Ivan Gorenc, član kolektiva INIS Novo mesto; Janez Belko, član kolektiva Sekcije za vleko Novo mesto; Alojz Cvelbar, Jože Dular, Marjan Mohorič, Majda Globevnik, Mira Lindič, Milan Močnik, Jožica Lukan, Otilija Kekec, Ana Butara, Franc Tratnik, Miro Smrekar, Matija Vidmar in Vera Jarc, dijaki Srednje kmetijske šole na Grmu; Marija Miklavčič, Jože Kolenc, Franc Hrovat, Miro Stopar, Cvetka Mesojedec, Ana Pavlič, Anica Kocjan, Zlata Osterman, Danica Dolinar, Milka Gril in Ivanka Rataj, člani kolektiva Novoteks Novo mesto; Sejfo Selimovski, vojak iz VP 1394/2 Novo mesto; Branko Turk, delavec iz Bršljina; Rudolf Žagar, Niko Padevski in Martin Luzar, člani kolektiva IMV Novo mesto.

Pomoč šolstvu - najučinkovitejša investicija 2

V tej svoji študiji, ki je predmet velikega zanimanja v svetovnih krogih ekonomistov, prihaja Denison do sklepa, da je investicija v šolstvo najproduktivnejša investicija, ki si jo lahko zamislimo. Višjo produktivnost in boljšo organizacijo dela lahko dosegajo le strokovno usposobljeni, bolj izobraženi proizvajalci in strokovnjaki. Zato nas prav gospodarska reforma, ki bo svoje namene dosegla le s takimi proizvajalci in strokovnjaki, sili k razmišljanju, proučevanju in ukrepom, kako doseči, da bo večina naših otrok uspešno zaključila osnovno šolo, to, kar smo zapisali v republiškem perspektivnem programu razvoja šolstva, da bo več naših otrok uspešno in z večjim znanjem zaključilo višje in visoke šole. Iz poročila, ki ste ga prejeli, je razvidna materialna osnova šolstva v novomeški občini. Ne samo pomanjkanje matičnih učilnic, še bolj občutno pomanjkanje specialnih učilnic, brez katerih sodoben pouk ni mogoč, kaže na težke delovne pogoje naših šol. Visok odstotek nestrokovno zasedenih predmetov v višjih razredih osnovnih šol dokazuje obremenjevanje učiteljev z delom, za katerega niso usposobljeni. Veliko število nadur nam pove, da je velik del naših učiteljev obremenjen nad normo, ki še dopušča kvalitetno delo. Velik odstotek ponavljalcev in sredstva, ki jih zanje trošimo (88 milijonov + 5) ter nizek odstotek učencev, ki sploh konča osnovno šolo (58,6 odstotka) oziroma še nižji odstotek tistih, ki končajo osnovno šolo v 8 letih (45 — 48 odst.) kažejo, da je treba iskati rešitev in kam je treba usmeriti prizadevanja, da bo šolstvo moglo izpolniti naloge, ki jih zahtevata gospodarski razvoj in družbeni napredek. Vsekakor sta razvoj in širša materialna osnova šolstva odvisna od nadaljnje rasti proizvodnje, prav tako kot je rast proizvodnje odvisna od nadaljnjega razvoja in večje učinkovitosti vzgojnoizobraževalnega dela.

Prav zato pa je tudi nujno, da vsi naši občani začno pravilno vrednotiti standard delovnega človeka. Ne gre samo za osebni standard, za primerne osebne dohodke in na osnovi le-teh tudi primerno urejeno življenje v družini. Gre za mnogo več, gre za d r u ž b e n i s t a n d a r d, v katerega so vključeni primerno urejeno šolstvo, zdravstvena služba in vse, kar omogoča človeku njegov osebni razvoj in kulturno življenje. Gre za takoimenovane družbene službe — med katere sodi tudi šolstvo — in brez katerih ne more biti osebnega razvoja in rasti, zadovoljstva in maksimalnih prizadevanj ob nenehni delovni zavzetosti za čim večji delovni uspeh na delovnem mestu in v celotni delovni organizaciji. Prav v zvezi s šolstvom, z vzgojo in izobraževanjem je potrebno ponovno poudariti to napačno in preozko pojmovanje standarda, ker prav zaradi takega pojmovanja naletimo na nerazumevanje, kadar gre za sredstva, ki jih potrebuje šolstvo. Samo en primer, ki je omenjen v poročilu, ki ste ga prejeli, o katerem smo že razpravljali v naši skupščini v zvezi z varstvom otrok in z njim v zvezi že sprejeli priporočilo delovnim organizacijam. V preteklem šolskem letu so bili pri osnovni šoli Novo mesto odprti varstveni oddelki za učence, katerih oče in mati sta zaposlena, za učence, ki iz enih ali drugih razlogov nimajo doma primernih okoliščin za učenje. Kapaciteta teh oddelkov je 120, zdaj pa je v teh oddelkih le 34 učencev. Zakaj, kje so vzroki? Morda zato, ker je mesečni prispevek 4000 din staršem tistih učencev, ki so tega varstva najbolj potrebni, previsok? Ali ne bi delovne organizacije, ker so zaposleni starši teh učencev, o tem razmislile, to proučile in prispevale nekaj sredstev?

KULTURNO SLAVJE V METLIKI

Belokranjsko muzejsko društvo javlja, da je bilo odkritje poprsja kiparja **Alojza Gangla** zaradi tehničnih ovir prestavljeno s 17. oktobra na nedeljo **24. oktobra**. Spomenik bo stal na ozki zelenici pred vhodom v metliški grad, slovesno odkritje pa bo **ob 10. uri dopoldne**. Ob odkritju bo o delu tega velikega Metličana, tvorca prvih monumentalnih kiparskih del na Slovenskem, govoril znanstveni sodelavec Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Emilijan Cevc. Poprsje v bronu je delo domačina Metličana Julija Papiča.

Kipar Alojz Gangl

Uro kasneje ob 11. dopoldne) bo na metliški osnovni šoli odkrita spominska plošča književniku, prevajalcu in režiserju **Osipu Šestu**, sinu nekdanjega metliškega učitelja Andreja Šesta. O Šestovem delu v slovenski gledališki kulturi in književnosti bo ob odkritju spregovoril ravnatelj Slovenskega gledališkega muzeja prof. Dušan Moravec. Bronasta plaketa pokojnega Šesta je delo akademskega kiparja Vladimirja Stovička.

Po obojnem odkritju bo v Belokranjskem muzeju odprta **razstava metliških kulturnih delavcev in likovnih umetnikov**, kjer bodo poleg del Alojza Gangla in Osipa Šesta razstavljena še dela Metličanov književnikov Ivana Navratila, Engelberta Gangla in Ivana Moleka, znanstvenikov matematika Franca Hočevarja in zdravnika Mirka Černiča ter likovnih umetnikov Filipa Fröhlicha in Julija Papiča.

Isti dan bo zvečer ob pol osmih v spomin Osipa Šesta, nekdanjega režiserja ljubljanske Drame in Opere, v Metliki **gostovalo slovensko narodno gledališče** z Albeejevo komedijo **»Kdo se boji Virginije Woolf«**, v kateri bosta nastopala tudi znana vrhunska ustvarjalca slovenskega narodnega gledališča Duša Počkajeva in Jurij Souček.

K vsem tem kulturnim manifestacijam, ki bodo v nedeljo, 24 oktobra, vabimo vse Metličane in okoličane.

VABILO NOVOMEŠČANOM

Zborovanje slovenskih zgodovinarjev bo potekalo jutri in v soboto v dvorani Doma kulture. Predavanja pa niso namenjena samo zgodovinarjem, ampak tudi v s e m, ki jih zanima preteklost našega mesta in Dolenjske. Zato jih vabimo, da prisostvujejo otvoritvi in da se udeleže posameznih predavanj, posebej pa vabimo še člane Dolenjskega muzejskega društva.

DOLENJSKO MUZEJSKO DRUŠTVO
DOLENJSKI MUZEJ

Matevž Langus: MARIJA pl. FICHTENAU

Nova razstava v Dolenjski galeriji

V veliki dvorani Dolenjske galerije bo v soboto, 23. oktobra, ob 18. uri odprta razstava slik starih mojstrov iz nekdanjih galerij dolenjskih gradov. Razstavljenih bo čez 40 del, med njimi največ plemiških portretov iz 17. in 18. stoletja. Kolektiv Dolenjskega muzeja je priredil razstavo v počastitev praznika občine Novo mesto in zborovanja slovenskih zgodovinarjev.

Na ogled razstave vljudno vabi uprava Dolenjskega muzeja.

Vzhodno od Katmanduja

V odpravi, ki je leta 1962 naskočila in zavzela nekaj do tedaj nepremagljivih in nepremaganih vrhov v nepalskem delu himalajskega pogorja, je bil tudi znani alpinist in novinar Zoran Jerin iz Ljubljane. Od 7. novembra 1961 do 1. januarja naslednjega leta je bila prva slovenska (in jugoslovanska) alpinistična odprava med povsem tujimi, a prijaznimi ljudstvi na sami strehi sveta, kot imenujejo pogorje z očakom Mt. Everestom na vrhu. Koliko noči, koliko korakov, koliko kilometrov naprej, nazaj, gor in dol je bilo treba narediti, preden je bil dosežen cilj! Pa vendar so bili napori premagani, naloga izpolnjena. Zoran Jerin pa je izpolnil še en obet: zbral in uredil je svoje zapiske iz dnevnika, rokopis opremil s številnimi originalnimi fotografijami, ki prikazujejo Nepal, nepalsko ljudstvo in gorstva, ter vse skupaj oddal v tiskarno. Knjigo z naslovom »Vzhodno od Katmanduja« mu je v lepi opremi v zbirki Globus izdala nedavno Mladinska knjiga. Pisana je tako privlačno in poučno, da bo zanimala vse po vrsti.

Slovenski zgodovinarji tokrat v Novem mestu

Zgodovinsko društvo za Slovenijo bo priredilo jutri in v soboto XIII. zborovanje slovenskih zgodovinarjev v Novem mestu. Začelo se bo v petek, 22. oktobra, ob 9.30 v dvorani Doma kulture, kjer bo po otvoritvi govoril **dr. Milko Kos o Ustanovitvi Novega mesta**. Popoldne si bodo zgodovinarji ogledali Novo mesto, ob 16.30 pa bo predaval **Tone Knez o Novomeškem področju v prazgodovini in antiki**, za njim pa **Drago Komelj o Umetnostnem profilu Novega mesta**. V soboto se bo zborovanje nadaljevalo ob 8. uri, ko bo predaval **dr. Pavle Blaznik o Posebnostih starejše agrarne strukture Dolenjske**, sledil pa bo referat **Janka Jarca in dr. Toneta Ferenca o Novem mestu in Dolenjski v jeseni 1943**. Ob 15. uri bo imel zaključni referat **Mavricij Zgonik o pisanih virih in pouku zgodovine**. Po vsakem strokovnem predavanju bo krajša razprava, v nedeljo pa si bodo udeleženci zborovanja ogledali Gracarjev turn, Pleterje, Kostanjevico, Drnovo in Brežice.

Glasbeno življenje v Kočevju

Glasbeno življenje ni posebno razvito v Kočevju, vendar bi bilo težko najti vzroke za to. Edini pobudnik te dejavnosti je glasbena šola, ki pod vodstvom prof. Miloša Humeka orje ledino in se prebija skozi finančne težave, skozi pomanjkanja učnega kadra, prostorov itd. Velika vnema glasbenih pedagogov premaguje vse ovire. To dokazuje vabilo na javne prireditve glasbene šole, ki jih ta pripravlja za sezono 1965/66. Vse prireditve bodo v mali dvorani gimnazije, skupni nastop vseh gojencev pa bo v dvorani Šeškovega doma 31. maja 1966. Letos bodo tri prireditve, prihodnje leto pa jih bo 6. V programu so nastopi učencev šole z raznimi glasbili, predvajali pa bodo tudi specialne gramofonske koncertne plošče na Beethovnovem in Mozartovem večeru.

Vsekakor bi bilo prav, ko bi občani upoštevali veliko prizadevnost kolektiva glasbene šole in mladine, ki se posveča glasbi. Napovedane prireditve naj zatorej obiskujejo v večjem številu kot doslej. Ker je program skrbno sestavljen, bi morda kazalo razpisati abonma.

A. Arko

Na Vinici bodo odkrili spominski plošči bratov Tomšičev

V soboto, 23. oktobra, bo na Vinici Belokranjsko muzejsko društvo ponovno odkrilo spominski plošči bratov **Ivana in Ljudevita Tomšiča**. Obe plošči sta bili nekoč vzidani v zunanjo steno stare šole, in sicer je ploščo Ivanu Tomšiču (1838—1894) vzidalo Belokranjsko učiteljsko društvo leta 1879, medtem ko je ploščo Ljudevitu Tomšiču (1843—1902) deset let kasneje vzidalo Društvo hrvaškega Zmaja. Plošči je iz stare bombardirane šole leta 1944 rešil šolski upravitelj Rudolf Kavčič in ju shranil v svoji kleti. Tu sta čakali čez dvajset let, v nedeljo pa bosta ponovno odkriti v avli nove osnovne šole.

Oba brata Tomšiča sta izšla iz učiteljske družine. Njun oče Bernard, ki je učiteljeval na Vinici, je sam pisal nemške in slovenske pesmi in razpravice. Oba njegova sinova sta še globlje zaorala v ledino slovenskega in hrvatskega mladinskega in splošno poučnega slovstva. Tako je Ivan Tomšič, ki je večino let preživel kot učitelj v Ljubljani, napisal 30 knjižic, ki jih je namenil preprostim ljudem, predvsem mladini. Leta 1871 je tudi osnoval mladinski list Vrtec.

Kar je v tistem času za slovensko mladinsko slovstvo pomenil Ivan Tomšič, to je pomenil njegov brat Ljudevit Tomšič za Hrvate. Studiral je namreč v Zagrebu, dobil tam učiteljsko službo in se ves predal delu za mladino. Pisal je pesmi, igrice in zgodbe ter po zgledu svojega brata pričel za hrvatsko mladino izdajati mladinski list Bršljan. Izdajal je tudi knjige in plodno sodelovanje bratov na tej in oni strani meje je obrodilo lepe sadove.

Ob ponovnem odkritju plošč obeh zaslužnih Vničanov bo v soboto zvečer o njunem delu govoril književnik Severin Šali. Hkrati bodo domačini navzočim prebrali odlomke v prozi in vezani besedi iz del obeh bratov.

Naj domačini ta večer pokažejo, da znajo ceniti svoje velike rojake!

Pod Videčnikovo taktirko

Vilko Videčnik, ravnatelj osnovne šole v Mokronogu, je vzljubil glasbo že za mladih let. Rad je prisluhnil liričnemu napevu sovrstnikov in če je le utegnil, je tudi sam stopil v pojoči krog. V letih učiteljevanja je spoznal vrsto talentov. Pomislil je, da bi bil lahko dober zbor, če bi se kako posrečilo skupine in skupinece pojočih fantov pridobiti za načrtne skupne vaje. Na to ni bilo treba dolgo čakati. Pevska tradicija in želja, da bi se naučili pravilno peti, sta kmalu pripeljala basiste, tenoriste, baritoniste.

»V Mokronogu je bil že dalj časa pevski zbor. Vadil je pri društvu Emila Adamiča. Popoln pa zbor ni bil, ker so manjkali tenoristi,« se spominja Videčnik. Ves

zavzet za pogovor mi je pred kratkim v svoji pisarni pripovedoval, kako je nastal pevski zbor mirenske doline, kateremu je zborovodja.

Društvo Emila Adamiča je razglasilo, da namerava imeti stalen pevski zbor. Hitro so se začeli prijavljati delavci, uslužbenci in kmečki fantje, mlajši in starejši. Ko so na Dobu ugotovili, da njihov zbor ni popoln, so se začeli dogovarjati za združitev, do katere je tudi prišlo. Sprva so hoteli tako povečan zbor imenovati po mokronoškem kulturnem društvu, pa so se prepričali, da še najbolj ustreza naziv »Pevski zbor mirenske doline«. Tako tudi zato, ker so pevci v tem zboru res iz vseh krajev: Mokronoga, Mirne, Doba, Šentruperta, Tržišča — če omenimo samo nekaj večjih.

Zbor šteje kakšnih 30 pevcev. Prva polovica vadi v Mokronogu, druga na Dobu. Vaje so v obeh krajih dvakrat na teden. Zborovodja Videčnik ne zamudi nobene vaje. Pevci ga radi ubogajo in tudi oni ne zamujajo. Ob taki disciplini pa je zbor tudi že nekaj dosegel. Trenutno je edini, ki lahko nastopa na raznih prireditvah, ne da bi ga bilo sram izbora in kvalitete. Prvič se je predstavil širši javnosti lanskega prvega maja, od tedaj dalje pa je redno nastopal na prireditvah. Samostojnega koncerta sicer še ni imel, pa je tudi ta v programu. Predviden je v novembru. Pa tudi ta prireditev ne bo čisto samostojen zborov koncert, ker nameravajo spored popestriti s programom mokronoškega glasbeno zabavnega ansambla in popevkami.

»V tem mesecu bomo poskušali v zbor pritegniti mlajše pevce. Priložnost bodo dobili vsi, ki imajo glas, posluh in veselje peti v zboru. Zbor bo s tem glasovno zaključen,« pristavlja zborovodja Videčnik, zadovoljen, da ni nesporazumov pod njegovo taktirko.

Občinska Zveza kulturnoprosvetnih organizacij z zanimanjem spremlja razvoj zbora in zbor tudi finančno podpira.

IVAN ZORAN

Vladimir Štoviček: JUTRO (kamen) — Z razstave v Dolenjski galeriji v Novem mestu, ki so jo odprli sinoči

»NESMILEČNO ŽIVLJENJE« IN »MAX HAVELAAR« V IZDAJI MK

Pisatelj Ivan Potrč je zbral deset svojih novel, Mitja Mejak jim je napisal spremno besedo, slikar Jan Oeltjen pa dodal likovne priloge in tako je nastala nova knjiga, ki jo je Mladinska knjiga v zbirki Kondor izdala pod naslovom »Nesmilečno življenje«. Potrča tudi iz teh novel spoznamo kot odličnega poznavalca kmečkega življenja, saj pravi kritik Mitja Mejak, da so Potrčevi zapiski o tem, »kot mozaik sestavljeni iz nadvse pristnih nadrobnih opisov kmečkega življenja.«

»Max Havelaar« izpod pere sa nizozemskega pisatelja E. D. Dekkerja, ki se je podpisoval s psevdonimom Multatuli, je ostra kritika sodobnikov in družbe, ki se je opirala na kolonialni sistem in ožulila vsakogar, če se ji ni prej umaknil. Tako je moral tudi pisatelj zapustiti domovino. »Brali me bodo!« je vzkliknil ob koncu knjige. In res so ga brali: tisti, o katerih je bila knjiga napisana, medtem ko so tisti, katerim je bila namenjena — tiranom, ostali brez besed. Delo je prevedel Mirko Košir, izdala pa ga je Mladinska knjiga v zbirki Sivi kondor.

Umetniška razstava v Krškem

Klub likovnih umetnikov — amaterjev je organiziral v soboto razstavo del akademskega slikarja prof. Radoslava Arsovskega iz Slovenjskih Konjic. Rastava je odprta vsak dan od 15. — 19. ure v prostorih Elektro Krško do 25. oktobra. Priznani slikar je razstavljal že v vseh večjih mestih Slovenije in v inozemstvu; tokrat razstavlja 21 različnih del. Rastavljene slike je mogoče tudi kupiti. Cena se giblje od 24 do 80.000 din.

Druga večja razstava, ki jo namerava organizirati klub likovnih umetnikov — amaterjev v Krškem, bo ob otvoritvi galerije in praznovanju občinskega praznika prihodnje leto. Prikazovala bo dela domačih slikarjev — amaterjev akademskega kiparja V. Stovička in umetnice Vladike Stoviček.

PAVK

Dr. Fran Zwitter:

Ob šeststoletnici Novega mesta

(Predavanje na akademiji na predvečer šeststoletnice mesta 6. aprila 1965)

Akademik dr. Fran Zwitter, redni profesor zgodovine na ljubljanski univerzi in predsednik Zgodovinskega društva za Slovenijo. Objavljena slika je delo slikarja Božidarja Jakca iz marca 1945. ko je bil dr. Fr. Zwitter direktor Znanstvenega instituta pri Predsedstvu SNOS. — **Naš rojak dr. Fr. Zwitter praznuje v nedeljo, 24. oktobra 1965, šestdesetletnico svojega raziskovanja preteklosti našega naroda in vzgoji doraščajočega rodu naših zgodovinarjev posvečenega življenja. Uredništvo in vsa naša javnost iskreno čestitata!**

Naloga, da vam danes, na predvečer šestoletnice ustanovitve Novega mesta, spregovorim o zgodovini mesta, ki je bilo mesto mojih mladih let, nikakor ni lahka. Res je, da zanimanje za zgodovino Novega mesta ni od včeraj, da je prvi rokopis, ki posebej obravnava njegovo topografijo in zgodovino, delo graščaka na Starem gradu Franca Antona Breckerfelda, že iz leta 1790, da se je o Novem mestu nekaj pisalo v XIX. stoletju, posebno pred sto leti ob njegovi petstoletnici, in da je nastala proti koncu stoletja primeroma obsežna Zgodovina Novega mesta, ki jo je napisal profesor Ivan Vrhovec in izdala Slovenska Matica leta 1891. Vsa ta dela so pa ob vseh zaslugah, ki jih moramo priznati njihovim avtorjem, in brez obzira na vprašanje, koliko so ustrezala stanju znanosti v dobi, ko so nastala, s stališča problemov, ki danes najbolj zanimajo zgodovinsko znanost, in s stališča metod, po katerih prihaja ona danes do rezultatov, že davno zastarela. Če pa s stališča teh zahtev pregledamo naše znanje o preteklosti Novega mesta vidimo, da so v resnici dobro osvetljena le posamezna vprašanja, posamezne strani, ne pa celota. Mnogo pričakujemo od Zbornika ob šestoletnici Novega mesta, ki se pa šele pripravlja; vendar bo tudi to verjetno le zbornik razprav, ki bo osvetlil mnoga vprašanja, ne pa vsega, kar smemo zahtevati od znanstveno napisane celotne zgodovine. Ob takem stanju našega znanja ne smete pričakovati, da bi vam mogel podati v času, ki ga imam na razpolago, pregled celotne zgodovine na področju mestnega ozemlja; omejiti se moram na nekaj ugotovitev in misli o zgodovini samega mesta.

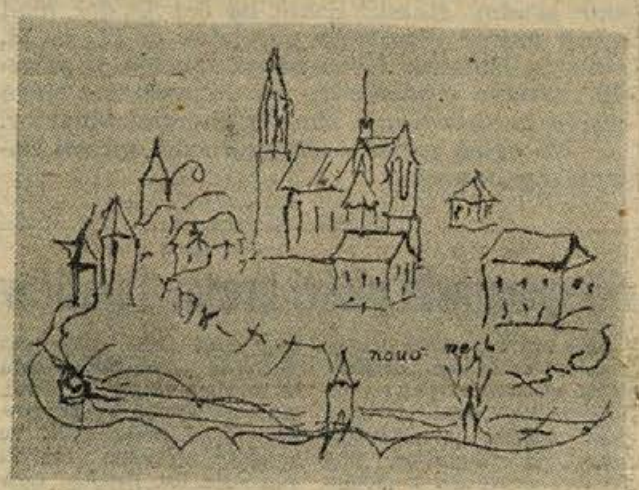

Johannes Clobucciarich: NOVO MESTO 1604 (najstarejša upodobitev Novega mesta)

Novo mesto: izredna strateška lega

Razmišljajočemu človeku postane marsikaj jasno, če si ogleda že sam geografski položaj starega mesta. Na treh četrtinah njegovega oboda ga obdaja Krka, breg strmo pada proti reki; le na severozahodu obstoji kontakt z okolico po konpnem, a tudi tu se je moglo obzidje nasloniti na konfiguracijo terena. Geografi govore pri takem položaju o mestu na pomolu, kot poseben tip te vrste pa razlikujejo mesto na okljuku reke, katerega najbolj izrazit primer v Sloveniji je prav Novo mesto. Jasno je, da si moramo vse to razložiti le s tem, da je bilo mesto v prvih stoletjih svojega obstoja obenem trdnjava, za razmere tedanjih dob zelo dobra in zelo velika trdnjava.

K razmišljanju nas sili tudi talni načrt starega mesta, kakor na ga izčrpno in sistematično prikazujejo katastralne mape iz tretjega desetletja preteklega stoletja in še bolj nazorno moderne avionske fotografije. Seveda moramo biti pri tem zelo previdni; ne smemo misliti, da so bila pretekla stoletja konservativna za vsako ceno, da se ni tedaj nič spreminjalo in da moremo zato iz takih modernih virov sklepati brez rezerve na zamisel ustanoviteljev mesta; treba je upoštevati tudi vse, kar moramo dognati iz starejših, čeprav fragmentiranih pisanih virov, slik in kart. Če pa storimo vse to in primerjamo poleg tega še talne načrte mest med seboj in s talnimi načrti vasi in drugih agrarnih naselij, pridemo vendar do dragocenih rezultatov. Talni načrti mest se sicer razlikujejo med seboj, vendar pa velja za večino in posebej za vsa pomembnejša mesta, da se ti načrti zaradi dominantnega položaja, ki ga imajo njihovi trgi, zaradi mreže ulic, ki izhajajo iz njih, in zaradi tesne zazidave razlikujejo od vseh različnih tipov agrarnih naselij. Iz tega je mogoče sklepati, da so bila mesta že ustanovljena kot naselja, ki jim agrarna produkcija ni prvenstvena naloga in kjer igra tržišče bistveno vlogo, in da se mesta niso razvila polagoma iz vasi. To velja tudi za Novo mesto, za njegov Glavni trg, ki je vsaj eden od največjih, če ne največji med starejšimi trgi slovenskih mest, in za celotno podobo njegovega talnega načrta, čeprav je res, da zazidanost v vsem nekdaj obzidanem mestu ni enakomerna in da velja trditev, da je bila večina mestnih hiš obdana z vrtovi verjetno v vseh preteklih stoletjih in to ni nastalo šele kot posledica požarov, ki so večkrat upepelili mesto, kakor je mislil Vrhovec.

Mesta – naselja obrtnikov in trgovcev

Obrt in trgovina seveda nista nastali šele v srednjeveškimi mesti. Vendar so pa prej zelo redki poklicni obrtniki, (s trgovino se poklicno bavijo maloštevilni stalno potujoči trgovci), pač pa sta v glavnem obrtna produkcija in zamenjava oz. trgovanje postranski poklic agrarnega prebivalstva. Smisel postanka mest in že trgov je pa v tem, da z njimi nastanejo **naselja obrtnikov in trgovcev**, torej ljudi, ki žive od produkcije za trg in zamenjave ter so za kritje svojih potreb po agrarnih produktih vsaj deloma navezani ne na lastno agrarno produkcijo, pa tudi ne na prisilne brezplačne dajatve kmetskih podložnikov kakor višji socialni razredi, ampak pridejo do agrarnih produktov v zameno za svoje obrtniške produkte ali pa dobičke iz trgovine. V tem je smisel dnevne prodaje in trgovanja v obrtniških delavnicah in prodajalnah pa tudi tedenskih in letnih sejmov v mestih in trgih. V zvezi s tem enkonomskim položajem je tudi pravni položaj meščanov kot novega družbenega razreda; oni so osebno svobodni in točno omejeni teritoriji njihovih naselij so nekakšni otoki sredi tedanjega fevdalnega sveta. V tem svetu, ki formalno ne pozna načela enakega prava za vse, velja zanje kot poseben družbeni razred posebno mestno pravo, za meščane in meščanska naselja so kompetentna posebna sodišča in oni imajo svojo posebno upravo. Polagoma si mesta pridobe svojo avtonomijo, meščani si volijo svoje sodnike in svete ter sami odločajo o mestnem sodstvu in upravi. V srednjem veku, ki pozna zelo različne tipe vojsk in trdnjav, se polagoma uveljavi načelo, da morajo biti mesta obzidana, meščani sami pa so oboroženi, čeprav se njihova vojaška dejavnost omejuje v glavnem na obrambo in straženje mestnih obzidij in vrat.

Obsežne pravice meščanov in mesta ob njegovi ustanovitvi

Proces nastajanja meščanstva kot novega družbenega razreda in trgov ter mest kot njegovih naselij se začne v slovenskih deželah najprej na Koroškem v 12. stoletju. Večina mest in trgov nastane v 13. stoletju, nekatera pa tudi šele v 14. in 15. stoletju, s tem je pa ta proces tudi že zaključen. Vzrok za relativno pozni postanek Novega mesta ni morda v kaki zaostalosti zgodovinskega razvoja njegove dolenjške pokrajine. Ta pokrajina je imela tedaj za seboj že dolgo zgodovino naselitve in v času postanka Novega mesta je bila agrarna kolonizacija, postanek večine današnjih vasi in zaselkov v njegovi bližnji in daljni okolici, to pač največje kulturno dejanje srednjega veka, v glavnem že zaključena. Promet proti jugu in jugozahodu so sicer ovirali dolgo časa pragozdovi na Gorjancih in Rogu, je bil pa zato živahen promet proti vzhodu in severu, posebno ob Krki in Temenici. Tudi med meščanskimi naselji na Dolenjskem Novo mesto ni najstarejše. Pri tem je bilo največ odvisno od posameznih velikih fevdalcev, ki so hoteli širiti svojo posest in ustanavljati tudi svoje meščanske naselbine. Tako se omenja trg koroških Spanheimov v Kostanjevici že leta 1249, zahodno od tod se omenja med leti 1251 in 1321 pri današnjem Hrvaškem brodu ob Krki severno od Šentjerneja trg bavarskih freisinških škofov, ki je pozneje propadel (Otok), a tudi v Beli krajini se omenjata Črnomelj in Metlika kot trga že l. 1300. Za Novo mesto je bilo pa pač odločilno, da so si med temi velikimi fevdalci, ki so bili vsi Nemci, Habsburžani leta 1335 pridobili deželnoknežjo oblast na Kranjskem in da so se hoteli ob Krki uveljaviti proti tisti veji goriških grofov, ki je imela tedaj v rokah Žužemberk, Sotesko, Hmeljnik, Mehovo, Črnomelj in Metliko. Na podlagi listine, ki jo morete videti v faksimilu na zgodovinski razstavi v Dolenjskem muzeju in je ostala neznana dosedanjim avtorjem, je mogoče z gotovostjo trditi, da je dobil Habsburžan Rudolf IV. v samem letu ustanovitve Novega mesta od stiškega samostana z zamenjavo nekaj posesti v njegovi neposredni bližini in tudi Gradec, ki naj bi bil po verjetni domnevi stiški dvorec na griču, kjer stoji danes kapiteljska cerkev. Prava garancija za uspeh novo ustanovljenega mesta, ki so mu bili podeljeni veliki privilegiji, je bila podana devet let kasneje, ko so Habsburžani podedovali tisto vejo goriških grofov, ki so s svojimi posestvi oklepali Novo mesto, in je tako ta nova ustanovitev postala v resnici najvažnejše mesto na Dolenjskem. Novo mesto torej ni med najstarejšimi mesti na Slovenskem, a tudi na Dolenjskem ne, ime **Novo mesto** samo, ki mu ga je dalo ljudstvo, pa pojasnjuje njegov pomen. Razlikuje se pa od vseh starejših mest in trgov na Kranjskem in od skoraj vseh starejših meščanskih naselij na Slovenskem v tem, da so bila starejša naselja ustanovljena ustno, tako da ustanovitve ne moremo datirati, ampak jo moremo le približno določiti po več ali manj slučajnem omenjanju v ohranjenih virih. Novemu mestu je bila pa ob ustanovitvi izdana pisana listina, tako da moremo ustanovitev datirati, razen tega pa našteva ta listina relativno zelo obsežno pravico mesta in meščanov.

Izreden pomen ustanovne listine

Osnove vsega življenja Novega mesta za dolgo dobo stoletij so bile ustvarjene že v XIV. in XV. stoletju. Določbe ustanovne listine o svobodi prodajanja in kupovanja v mestu, o posebni zaščiti, ki jo uživajo vsi, ki prihajajo na letne sejme, o tem, da se mora vse blago, ki gre od Ogrske proti Kranjski in proti morju, obvezno držati poti preko Novega mesta, o tem, da se mora vse blago, ki gre preko Novega mesta, obvezno ponuditi v Novem mestu na prodaj, o oprostitvi Novomeščanov od mitnine v Kostanjevici, Višnji gori in na Rašici, ki se ji pozneje pridruži še osvoboditev od mitnine v Žužemberku in Čatežu, dokazujejo, kaj je v prvi vrsti zanimalo meščane. Seveda pa meščani niso živeli samo od obrti in trgovine; že ustanovna listina jim daje pravico nabavljanja lesa iz deželnoknežjih gozdov, iz drugih virov pa vemo, da so imeli meščani tudi svoja polja in vinograde, meščanska soseska pa svoje skupne gozdove. Zelo velik pomen je imela določba, da pravica zemljiškega gospoda, da terja nazaj svojega podložnika, ki se je naselil v mestu, zastara, če podložnik živi v mestu že leto dni; celo v primeru, da je zemljiški gospod zahteval izročitev svojega kmečkega podložnika že v prvem letu njegovega bivanja v mestu in mu ga je mesto priznalo, mu ga mesto ni izročilo, ampak je bil samo dolžan zapustiti mesto v štirinajstih dneh in oditi, kamor je hotel. Pozneje, v času turških vpadov, je bila leta 1478 kmečkim podložnikom dovoljena celo neomejena pravica doseljevanja v mesto, njihov gospod jih ni mogel zahtevati niti v prvem letu njihovega bivanja v mestu, ker je hotel vladar okrepiti Novo mesto kot trdnjavo. Mesto ima že od ustanovitve posebnega mestnega sodnika, ki odloča celo o krvnem sodstvu, o življenju in smrti; okoliš, za katerega izvaja to pravico, je omejen na jugu po Krki, drugod je označen po črti od Češče vasi in Prečne preko Kala, Daljnega vrha, Ždinje vasi in Trške gore do potoka pod Starim gradom in Lešnice.

Odločanje meščanov v upravi in sodstvu

Krvno sodstvo izvaja mesto do XVI. stoletja samostojno, pozneje vodi razprave vladarjev sodnik. V začetku je bil mestni sodnik imenovan od vladarja, kasneje si je pa mesto pridobilo pravico, da ga voli, in je sploh avtonomno odločalo v svoji upravi in sodstvu. Mestne avtonomije si ne smemo predstavljati preveč demokratično. Meščani niso vsi prebivalci mesta, ampak samo lastniki hiš, samostojni trgovci in obrt-

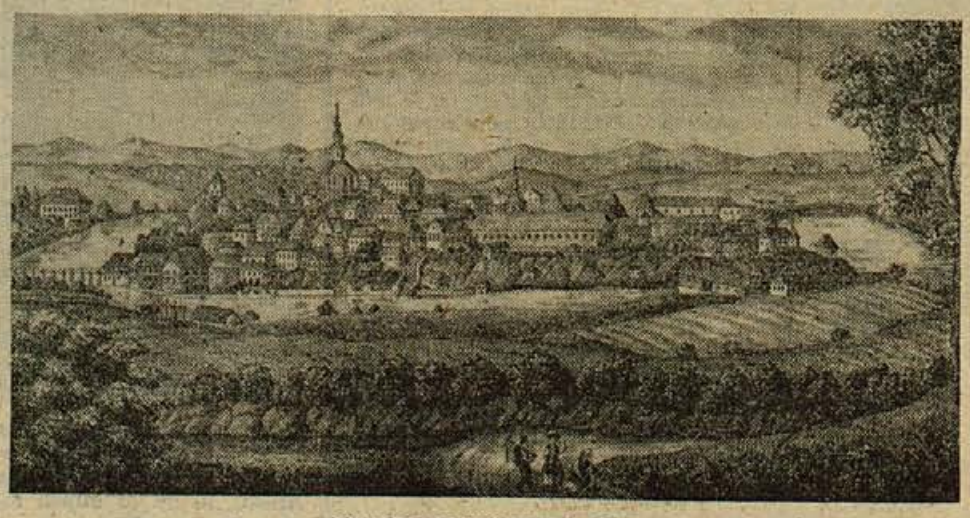

NOVO MESTO LETA 1847

niki, ne pa n. pr. obrtniški pomočniki ali dninarji; v celoti je bilo meščanov kakih 200. Dejansko pa odločajo v upravi in sodstvu med ožjimi korporacijami meščanov (notranji svet 12 članov, zunanji svet 24 članov in »občina« 48 članov) v glavnem le notranji in zunanji svet. Pri volitvi sodnika predlagata notranji svet zunanjemu svetu in »občini« dotedanjega sodnika in še enega kandidata; če zunanji svet in »občina« odklonita oba kandidata, predlaga notranji svet še dva druga kandidata, od katerih pa mora biti eden izvoljen. Kadar se kako mesto v ožji korporaciji izprazni, izvoli ta novega člana iz širše korporacije, »občina« pa iz celote meščanov; pravice, da bi odpoklicale iz ožje korporacije kakega osovraženega člana (tako imenovane »mutacije«), pa širše korporacije vsaj od leta 1573 nimajo; tako v mestni avtonomiji odločajo le bolj ožje korporacije, sestavljene iz bogatejših meščanov. Po seznamu iz leta 1515 je v Novem mestu 272 hiš, od tega 24 praznih; prešla so nato približno štiri stoletja, predno je bila ta številka znatno prekoračena. Plemiči in duhovniki seveda osebno niso bili podrejeni mestnemu sodniku; vendar pa meščani v odnosu do njih zelo pazijo na svoje pravice; vse hiše, ki uživajo mestni trg, morajo sodelovati pri grajenju, vzdrževanju in straženju obzidja; prepovedano je prodajati ali pa voliti nepremičnine nemeščanom, ker bi bilo mesto s tem oškodovano pri skrbi za obzidje in pri davkih. Plemiči niso v Novem mestu nikdar imeli večjega pomena Kar se tiče duhovščine, je bil ustanovljen kapitelj s proštom na podlagi listin iz let 1493, 1494 in 1509, medtem ko so nastali pri kapiteljski cerkvi ladja v prvotni obliki, kripta in presbiterij po najnovejših raziskavanjih pač v času med ustanovitvijo mesta in letom 1429, frančiškani se pa naselijo po letu 1469 in kmalu nato prezidajo prevzeto kapelo v svojo cerkev, tako da sta nastali obe ustanovi, ki pozneje stoletja odločata o verskem in kulturnem življenju Novega mesta, tudi že v srednjem veku.

Zastoj od XVI. do XVIII. stoletja

Za dobo od XVI. do XVIII. stoletja govore zgodovinarji in zgodovinski viri o stagnaciji v razvoju mesta in celo o njegovem propadanju. Pri takratnih tožbah o propadanju mesta moramo seveda upoštevati, da so pisane z namenom, da bi se znižali mestni davki; kljub temu je pa na teh tožbah vendar precej resnice. Nesreče, ki so zadele mesto, npr. požari in kuge, bi ne bile odločilne, če bi sicer obstajali pogoji za napredek mesta. Takih pogojev pa ni bilo; napredek in naraščanje mest ni nikak naraven zakon; vse je odvisno od družbenih faktorjev; takih faktorjev, ki bi bili ugodni za napredek mest, pa tedaj v glavnem ni bilo in zato tedaj večina mest ni napredovala. Turki niso Novega mesta nikdar osvojili in verjetno je, da je imelo mesto od organizacije obrambe proti njim nekaj časa celo korist; ne more biti pa dvoma o tem, da je opustošenje Dolenjske po turških vpadih moralo končno tudi zavreti razvoj Novega mesta; posebno važno pa je, da je bližina turške meje, preko katere ni bilo tedaj skoraj nikake trgovine, pretrgala poprej živahne trgovske zveze Novega mesta z nekaterimi pokrajinami. Kar tiče fevdalnega sistema, spoznavamo šele danes, kako velik pomen so ohranile razlike v agrarni strukturi tedanjih pokrajin vse do danes; Dolenjska je pa imela tedaj agrarni sistem, ki se zelo razlikuje od agrarnega sistema v drugih pokrajinah, in fevdalni sistem je bil na Dolenjskem posebno trd. Ne smemo si seveda misliti, da bi bili odnosi med meščani in kmeti tedaj zelo dobri. Meščani so si v duhu pojmovanj tedanje dobe prizadevali, da bi monopolizirali zase obrtno produkcijo in trgovino, v čemer pa proti kmetski obrti in trgovini trajno niso uspeli. Na drugi strani so pa meščani odirali kmete s tem, da so jim dajali oderuška posojila na njihove bodoče pridelke (zlasti »namoštnina«). Trdost fevdalnega sistema na Dolenjskem, kjer je bilo zaradi tega središče kmetskih puntov, se je samo na Dolenjskem izražala tudi v tem, da so hoteli zemljiški gospodje prisiliti svoje podložnike, da bi prodajali svoje presežne produkte samo njim, ne pa drugim in tudi ne meščanom. Dolenjska tudi ni imela v večji meri razvitega pridobivanja železne rude, pa tudi ne platnarstva za izvoz, od česar so živela nekatera gorenjska mesta. **Zato ni čudno, če je bila emancipacija od lastne produkcije agrarnih pridelkov, ki je bila pri tedanjih mestih sploh le relativna, pri Novomeščanih zelo relativna in so oni živeli v veliki meri od svojih polj in vinogradov.**

Nastop kresije, pojav uradništva in ustanovitev gimnazije

Nove sile v življenju Novega mesta dolgo niso nastopale na tistem področju, kjer bi se najbolj temeljito spremenili vsi pogoji življenja, t. j. z ustanavljanjem kapitalističnih podjetij, tako zelo različnih od načina pridobivanja malih meščanov v starih mestih. Pojavljale so se na drugih tirih. Liberalna gospodarska politika ni mogla privesti do velikih sprememb, ker ni bilo pogojev za ustanavljanje novih podjetij. Zato pa pride v Novem mestu z ustanovitvijo okrožja ali kresije leta 1748, ki ji je podrejena vsa Dolenjska in ki obstoji sto let, do leta 1849 (v dobi francoskih Ilirskih provinc kot distrikt) do tega, da se pojavi v Novem mestu kot nov činitelj **državno uradništvo.** Temu uradništvu so socialno blizu lekarnarji, zdravniki, advokati itd., ki so ali pripadniki svobodnih poklicev ali pa nameščenci in imajo svoje prve predstavnike že od XVI. stoletja. Poseganje okrožja v vse zadeve pomeni tudi dejanski konec stare meščanske avtonomije; zdaj odločajo o vsem končno državni uradniki; mestni funkcionarji so zlasti od dobe Jožefa II. le še figure, tako da bi mogli razumeti podiranje mestnega obzidja v dobi Jožefa II. tudi simbolično.

Druga važna pridobitev je gimnazija. Novo mesto ima šolo vsaj že od začetka XVI. stoletja in od leta 1778 se uvaja splošna šolska obveznost, a vse to ima bolj lokalen pomen. Gimnazija, pa ustanovljena leta 1746, ki je bila najprej frančiškanska, od 1870 pa državna, ima po delu svojih profesorjev in po poznejšem delu svojih učencev mnogo širši pomen.

Novo mesto po revoluciji leta 1848

Leta 1848 je revolucija končno zrušila fevdalni sistem. V življenju Novega mesta je bila prva neposredna posledica v tem, da se je v naslednjih letih zelo povečalo število državnih uradov in uradnikov; Novo mesto je sedež okrajnega glavarstva, okrajnega in okrožnega sodišča itd. Na drugi strani nastane zdaj najprej v času te revolucije in potem zopet po obnovitvi ustavnega življenja po letu 1860 nova mestna občina. Že v letu revolucije 1848 pa začne izhajati v Novem mestu tudi politično list, ki stoji na slovenskem nacionalnem stališču. **Že tedaj, potem pa zopet v šestdesetih in sedemdesetih letih preteklega stoletja je politično življenje v Novem mestu v znamenju boja med slovensko in nemško stranko, ni nima opore pri ljudstvu, pač pa se**

Božidar Jakac: ZNAMENJE PRI GOTNI VASI (lesorez)

opira na pritisk njej naklonjenih režimov, zlasti na uradništvo; središče slovenskih prizadevanj je čitalnica, ustanovljena leta 1865 ob proslavi petstoletnice ustanovitve mesta. Boj med obema strankama je dejansko odločen v letih 1879—83, od letata 1882 je mestna občina podobno kakor v drugih kranjskih mestih trdno v slovenskih rokah, Nemci so potisnjeni v položaj manjhne manjšine. V ospredje pa stopi zdaj kmalu boj med dvema slovenskima meščanskima strankama, ki nastopata pri volitvah in si ustvarita vsaka svoje organizacije; liberalna stranka drži v svojih rokah mesto, klerikalna stranka prevladuje v podeželju.

Pojav novih sil na prelomu stoletja

Zgodovinar, ki pregleduje stoletja razvoja Novega mesta, pa mora ugotoviti, da se proti koncu XIX. in v začetku XX. stoletja pojavljajo nove sile, ki začno še vse drugače spreminjati mirno življenje ob Krki. Leta 1894 je končno mesto združeno s svetom po železnici, ki dobi nekaj mesecev pred prvo svetovno vojno podaljšanje preko Bele krajine do Karlovca. Doba industrializacije Novega mesta se začne pravzaprav šele v stari Jugoslaviji. Danes nam je še težko razvozljati vse nove, med seboj zelo različne sile, ki so začele temeljito spreminjati tradicionalno življenje. Že desetletja pred prvo svetovno vojno se pojavlja socialna demokracija, na drugi strani pa tudi gibanje dijaške mladine, ki pride do izraza v politiki in kulturi. **Doba s takim navdušenjem pričakovane Jugoslavije postane doba velike krize in nezadovoljstva na vseh področjih, iz česar je treba pojasniti, kako je prišlo do tega, da sta prav Novo mesto in njegova pokrajina toliko prispevala in imela v primeri s svojimi razsežnostmi tako ogromen delež v narodnoosvobodilnem boju.**

Preteklost in pogled v sedanjost ter bodočnost

Ko je Ivan Vrhovec pred 75 leti pisal predgovor svoje Zgodovine Novega mesta, je bil resigniran; imel je vtis, da je mesto v svojem razvoju bolj nazadovalo kakor napredovalo. Ko so najstarejši danes živeči Novomeščani doživljali svoja otroška leta, je bilo izven nekdanjega obzidanega mesta razen poslopja nekdanjega kapucinskega samostana, ki je služil pozneje pošti, in vojašnice, ki je služila potem sodišču, še prav malo hiš; v celoti mesto ni imelo več hiš kakor pred stoletji. Vendar pa izraža Vrhovec upanje, da bo dograditev železnice pomenila začetek boljše dobe za Novo mesto, in njegov sošolec in prijatelj Ivan Vrhovnik piše, da so mu bili zato železniški piski, odmevajoči od dolenjskih goric, prijetnejši kakor najlepši akordi. Od tedaj do danes se je pa tudi Novo mesto zelo spremenilo; komur ne zadostuje površna sodba na podlagi zunanjega videza starih in novih stavb, naj primerja stare načrte in slike mesta s podobo, kakršno ima pred seboj danes. Vse to je pa šele začetek novega razvoja. Ne more biti dvoma o tem, da se v vsej današnji civilizaciji spreminja razmerje med deležem agrarne produkcije in med deležem drugih produkcij in dejavnosti, s tem pa tudi tradicionalno razmerje, po katerem bi bilo prebivalstvo mest le majhen odstotek prebivalstva podeželja. **Stara historična mesta so danes le oporišča in izhodišča za novi razvoj. Ona so kot izhodišča dragocena in vse kulturne države ščitijo njihova stara jedra v zgodovinski obliki. Osnove, ki so nastale ob njihovi ustanovitvi, so se ohranile stoletja in to že nekaj pomeni. Novi razvoj ustvarja pa nove probleme in nove odgovornosti, saj bosta življenje in zgodovina boj, dokler bo živelo človeštvo. Za reševanje teh problemov je potrebno mnogo razgledanosti. Sem pa spada tudi spoznavanje preteklosti, ki nam je zapustila obdelana polja, obrtniške delavnice, produkte svojega dela in razmišljanja, vse seveda v pogojih svojega časa, kar pa vendar ni brez pomena za življenje in naloge sedanjosti in bodočnosti.**

ŠESTSTO LET NOVEGA MESTA

Pregled najpomembnejših dogodkov iz zgodovine Novega mesta

1365 — 8. februarja: pogodba med Rudolfom IV. Habsburškim in stiškim opatom Petrom o zamenjavi zemljišč.
1365 — 7. aprila: ustanovitev Novega mesta.
1406 — Po prvem napadu na Kranjsko so Turki v 15. in 16. stoletju na svojih pohodih na sever in zahod ropali po Dolenjskem in bližnji okolici Novega mesta, vendar mesta samega niso nikdar zavzeli.
1435 — V vojnah med Celjani in Habsburžani napadejo Celjani med svojimi pohodi po Kranjskem tudi Novo mesto, a ga ne zavzamejo.
1472 — Iz Bosne prebegli frančiškani se naseljujejo v Novem mestu.
1493 — Ustanovitev novomeškega Kapitlja.
1540 — Velik požar upepeli skoraj vse mesto, poruši stolpe mestnega obzidja in poškoduje tudi obzidje samo.
1569 — Lekarnarski pomočnik Peter Klaus ustanovi prvo meščansko lekarno.
1576 — Mesto pogori vnovič skoraj do tal; pogori rotovž, Kapitelj z vsem blagom in listinami.
1580 — Med leti 1580 in 1594 pridobi prošt Polydoros de Montagnana za kapiteljsko cerkev Tintorettovega sv. Miklavža, največji umetniški zaklad Novega mesta.
1590 — V tem letu mesto skoraj popolnoma izumre zaradi epidemije kuge.
1605 — Velik požar upepeli v mestu nad 60 hiš.
1625 — Epidemija kuge pobere v mestu nad 300 ljudi.
1664 — Velik požar skoraj popolnoma uniči mesto.
1672 — Ustanovitev kapucinskega samostana.
1720 — Novomeščani si po ljubljanskem zgledu sezidajo novi rotovž.
1733 — 8. avgusta podpiše cesarica Marija Terezija listino, s katero daje novomeški gimnaziji pravico javnosti.
1746 — Okoli tega leta naslika Janez Valentin Metzinger za novomeške frančiškane in kapiteljsko cerkev vrsto baročnih slik.
1748 — Ustanovitev okrožnega glavarstva.
1766 — Novo mesto dobi osnovno šolo.
1766 — Novo mesto dobi predilno šolo.
1786 — Razpustitev kapucinskega samostana.
1786 — Vlada ukaže podreti vse nekdanje obrambno obzidje in obrambne stolpe.
1797 — 4. aprila je prišla v Novo mesto prva francoska patrulja, ki pa je naslednjega dne spet odšla.
1805 — Novo mesto pride za mesec dni prvič v francoske roke.
1809—1813 — Obdobje francoske okupacije.
1809 — 16. oktobra napadejo okoliški kmetje francosko posadko v mestu.
1816 — Ustanovitev dekliške šole.
1836 — V mestu razsaja kolera.
1840 — Ustanovitev Casino Vereina, društva, namenjenega »boljši« novomeški družbi.
1848 — 6. januarja je bila v kazinski dvorani krstna predstava Linhartove veseloigre »Veseli dan ali Matiček se ženi«.
1848 — Ustanovitev Slovenskega društva, ki pa je bilo še istega leta razpuščeno.
1848 — Od julija do decembra izdaja Franc Polak »Sloveniens Blatt«
1850 — 1. julija prične uradovati novo okrožno sodišče.
1855 — V mestu in okolici razsaja epidemija kolere.
1865 — Ustanovitev Narodne čitalnice ob 500-letnici ustanovitve Novega mesta
1870 — Podržavljenje frančiškanske gimnazije.
1873 — Zidanje Narodnega doma, prvega na slovenskih tleh.
1876 — Ustanovitev požarne brambe
1877—1882 — Ivan Krajec ponatisne Slavo Vojvodine Kranjske in izda Narodno biblioteko.
1882 — Novomeška občina pride trajno v slovenske roke.
1884 — Iz Čitalnice se razvije samostojno Dolenjsko pevsko društvo, ki je v devetdesetih letih dobilo svojega odličnega dirigenta, skladatelja Ignacija Hladnika.
1885—1920 — V tem času izdaja Ivan Kranjec list Dolenjske novice.
1886 — Iz vipavskega Slapa se na Grm preseli Kmetijska šola.
1887 — Ustanovitev Dolenjskega Sokola.
1892 — Ustanovitev Mestne hranilnice.
1892 — Ustanovitev moške bolnišnice Usmiljenih bratov v Kandiji.
1893 — Otvoritev dolenjske železnice.
1896 — V gostilni pri Brunerju (sedaj Breg), je bil v tem letu prvi socialno-demokratski shod.
1896—1898 — V tem obdobju živi v Novem mestu Dragotin Kette, ki v svojih pesmih prvi odkrije lepoto mesta.
1898 — Ustanovitev Obrtne Zadruge novomeških obrtnikov, iz katere se je razvila cela vrsta strokovnih združenj.
1899 — Ustanovitev Olepševalnega društva.
1904 — Dolenjsko pevsko društvo ustanovi Salonski orkester, ki kasneje deluje kot Sokolski orkester.
1905 — 14. julija umre v Novem mestu pisatelj Janez Trdina, občudovalec in ljubitelj lepot dolenjske pokrajine, posebno Gorjancev.
1905 — Tega leta začne delovati ženska bolnišnica v Novem mestu.
1905 — Prezidava in preureditev rotovža.
1906 — Franc Pirc izdaja list Dolenjec, ki pa se ni mogel uveljaviti.
1908 — Tega leta so bile v Novem mestu protinemške demonstracije, pri katerih so izginili še zadnji nemški napisi in tako je Novo mesto dobilo končno popolnoma slovensko podobo.
1912 — Gimnazija se seli v Novo poslopje.
1914 — Otvoritev Belokranjske železnice.
1919 — Ustanovitev vrste kulturnih, narodnih in športnih društev.
1921 — V tem in naslednjem letu izdaja Fr. Radešček list Sedanjost.
1922 — Ustanovitev športnega društva Elan.
1923 — 13. julija je bila Kandija, z delom Šmihela, Gotne vasi in Žabje vasi priključena mestu.
1924 — Lovro Klemenčič je s štirimi številkami skušal oživiti Dolenjske novice kot zadružno gospodarsko glasilo.
1927 — Ustanovitev delavsko-izobraževalnega društva Svoboda.
1929 — Ustanovitev meščanske šole.
1931 — V tem letu je bil dograjen Prosvetni dom.
1932 — Ustanovitev novomeškega podokrožja Zveze kmečkih fantov in deklet.
1934 — Novo mesto postane sedež Okrožnega komiteja KPS.
1935 — Od 20. do 24. septembra je bil v novomeški tovarni perila štrajk strojnih šivilj.
1941 — 11. aprila Nemci prvikrat bombardirajo Novo mesto.
— Po razsulu jugoslovanske vojske se formira Vojaški komite pri Okrožju KP, ki začne z zbiranjem orožja in pripravami za oboroženi upor.
— 12. aprila gredo nemške čete skozi Novo mesto.
— Aprila in maja se v Novem mestu organizirajo terenski odbori OF za novomeško okrožje.
— 3. maja se preseli iz Kočevja v Novo mesto divizija Isonzo.
— 29. oktobra ustanovijo partizani iz Novega mesta in drugih krajev Dolenjske prvo partizansko četo na Brezovi rebri.
— 1. decembra demonstrirajo dijaki novomeške gimnazije.
— 2. decembra istega leta je po odhodu Dušana Jereba postal novi sekretar Okrožnega odbora OF Viktor Avbelj-Rudi.
1942 — Spomladi tega leta obdajo Italijani Novo mesto z žično ograjo in obrambnimi bunkerji
— Julija in avgusta so bile množične aretacije in deportacije Novomeščanov v koncentracijska taborišča.
1943 — Po kapitulaciji Italije, 8. septembra, partizani osvobodijo Novo mesto, kjer ostanejo do 21. oktobra.
— 10. septembra vkoraka v Novo mesto Slandrova brigada na mitingu govorijo med drugim tudi Boris Kidrič in Josip Vidmar.
— 14. septembra in 3. oktobra Nemci zopet bombardirajo Novo mesto.
— 14. septembra je bila ustanovljena XIV. železničarska brigada.
— 21. oktobra zasedejo Nemci Novo mesto.
— 5. novembra blokirajo enote XV. divizije Novo mesto in začno z napadi na utrjene položaje.
1944 — Ves čas nemške okupacije je neposredna okolica Novega mesta kontrolirana po partizanih
— 26. maja je bil četrti letalski napad na Novo mesto.
1945 — 8. maj — osvoboditev Novega mesta.

574.000 din za poplavljence

V akciji za pomoč poplavljencem, ki se je začela v novomeški občini v okrilju organizacije RK v začetku septembra, je bilo do preteklega torka zbranih z denarnimi prispevki in oblačili 574.158 dinarjev. Straški obrati Novolesa so prispevali 83.832 din, Medobčinski zavod za prosvetno pedagoško službo 10.000 din, Kolektiv osnovne šole Novo mesto 25.490 din, Prometni oddelek LM Novo mesto 6.700 din, Komunalni zavod za socialno zavarovanje 24.200 din, Podmladek RK Vavta vas 9.002 din (in 23 oblačil), Dragica Korent 5000 din, Novotehna 18.510 din, Komunalna banka 10.600 din, Elektrotehnično podjetje 8.400 din, Splošna bolnišnica Novo mesto 114.100 dinarjev, uprava ŽTP Novo mesto 9.830 din, podjetje USLUŽNOST 15.822 din, Otroški vrtec Kandija 15.000 din in zbirka na terenu 62.060 din.

Iz zamejstva so prispevali Peter Zajec iz Luxemburga 5 luxemburških dolarjev ali 6.188 din, predstavniki podjetja Bohenstedt Petersen iz Danske pa (ko so bili na obisku pri IMV) 210 danskih kron in 30 DM ali 37.524 dinarjev.

Razni darovalci so prispevali dozdaj 142 oblačil v skupni vrednosti okoli 100.000 din.

Dušan Zupanc, novi sekretar OBO SZDL

Občinski odbor SZDL v Novem mestu je 12. oktobra izvolil za novega sekretarja Dušana Zupanca. Naknadno sta bila v izvršni odbor imenovana Dušan Zupanc in Uroš Dular, s čimer se je število članov v tem organu povečalo od 11 na 13.

Komisija za razpis delovnih mest v delovni organizaciji

»DOLENJKA«

trgovsko podjetje na debelo in drobno v Novem mestu

razpisuje prosta delovna mesta:

1. kalkulanta — fakturista
2. saldakontista — likvidatorja

Pogoji: srednješolska strokovna izobrazba. Nastop 1. takoj, pod 2. s 1. novembrom 1965. Razpis velja do zasedbe delovnih mest. Ponudbe na gornji naslov.

KZ ŽUŽEMBERK: manj stroškov in več za sklade

Te dni je Kmetijska zadruga Žužemberk izpolnila letni plan. Po dosedanjih pokazateljih so v zadrugi (razen v gostinskem obratu) konec oktobra izpolnili svoje obveznosti, hkrati pa bo ostalo precej več čistega dohodka za sklade.

Kolektiv je letos precej prištedil na račun poslovnih stroškov, nekolikanj povečal delovno storilnost, kar vse je pripomoglo k uspehom. Vse zadružne dejavnosti so v prometu porasle, razen odkupa prašičev in krompirja. Več kot polovico celotnega dohodka zadruge je ustvarjenega v kooperacijski proizvodnji. Kooperanti so bili letos dobro oskrbovani, predvsem s strojnimi uslugami.

V letu 1966 predvidevajo še večje kreditiranje kooperacijske dejavnosti, o čemer bodo v kratkem razpravljali s kmetovalci po vaseh. *M. S.*

Kolesar v osebni avto

Na cesti proti stadionu v Kandiji se je 14. oktobra popoldne kolesar Janez Žagar, dijak novomeške osnovne šole, zaletel v osebni avto, ki ga je vozil Božo Vesel iz Šmihela. Kolesar se je pripeljal od železniške postaje, avtomobilist pa od stadiona. Škodo cenijo na 30.000 din.

Bencinski rezervoar je lahko tudi nevaren!

19. oktobra ob 6.30 je prišlo v mehanični delavnici Komunalnega podjetja Novo mesto do požara, ki so ga k sreči takoj pogasili. Delavec je z električnim varilnim aparatom varil neki del na mopedu, ne da bi prej snel bencinski rezervoar. Bencin se je vnel, nakar je iz rezervoarja odneslo čep, goreči bencin pa je oškropil okolico. Z ročnimi gasilnimi aparati so ogenj takoj pogasili. Ogenj je poškodoval moped, električni varilni aparat, kabel tega aparata in kompresor. Škode je za 250.000 do 300.000 din.

Kanal se je udrl

Na cesti, ki pelje od Dol. Toplic proti Dol. Sušicam so že pred leti zgradili kanal, po katerem je odtekala voda v potok Sušico. Dela niso bila najbolje opravljena, saj so se plošče, s katerimi je bil kanal prekrit, udrle, hkrati z njimi pa tudi vrhnja plast ceste. Obstaja nevarnost, da bi prišlo do nesreče s kakšnim težjim vozilom. Kanal je treba zategadelj čimprej popraviti. D. G.

Trčenje pred Kumpovo gostilno

18. oktobra popoldne se je z dvorišča Kumpove gostilne v Bršlinu pripeljal v osebnem avtomobilu Alojz Turk in zavil na levo proti Muhaberju. Tedaj se je naproti po desni strani pripeljal mopedist in trčil v levi blatnik osebnega avtomobila. Ranjenih ni bilo, gmotno škodo pa cenijo na 70.000 din.

Trgatev zaključena, setev gre h kraju

Letošnja trgatev je bila v Suhi krajini glede na počasno dozorevanje grozdja prezgodnja, medtem ko so kmetovalci jesensko setev že malce zamudili. Trgati so začeli že 9. oktobra. Pridelek grozdja je še kar zadovoljiv, a vino bo povsod bolj kislo.

Jesenska setev bo letos bolje opravljena kot lani. Medtem ko je na nekaterih njivah pšenica že zunaj, drugod še ni posejana. Umetnih gnojil so ljudje letos manj porabili kot lani, pri tem pa so mnogo več posejali sortnega semena. Gnojenje bo treba še dopolniti, sicer ne bo zagotovljen obilen pridelek.

Med pšenicami so se letos razširile vrste hellkorn in ruska bezostaja, manj pa je zanimanja za francosko pšenico, ki v zadnjih letih ni dala posebno dobrih rezultatov. *M. S.*

LJUBITELJI LEPIH OBLAČIL!

Ker je podjetje »KROJAČ« v Novem mestu ukinilo delovno mesto prikrojevalca, na katerem sem delal nepretrgoma od 1953. leta dalje in še prej ter mi hkrati dalo odpoved, sporočam vsem ljubiteljem lepih in dobrih oblačil, da začasno

delam v Šmihelu
(poleg gasilskega doma)

GUSTEL BURGAR
krojač

OBVEŠČAM

vse, ki se zanimajo za uokvirjenje slik ter za zasteklevanje oken in vrat z barvastim steklom, da bom

v ponedeljek, 25. oktobra,

odprla tik kandijskega mostu, nasproti samopostrežne prodajalne svoj delavnico. Za naročila se priporočam tako zasebnikom kakor tudi zavodom in podjetjem ter orgovornim za adaptacije cerkva in gradov.

MOJCA DOLJAK

Novomeška kronika

■ SINOČI SO OB NAVZOČNOSTI lepega števila predstavnikov javnega in kulturnega življenja ter gostov iz raznih krajev v spodnjih prostorih Dolenjske galerije slovesno odprli razstavo plaket in medalj Vladimira Štovička iz Leskovca pri Krškem. Mojster Štoviček, ki tokrat prvič samostojno razstavlja v Novem mestu, se nam predstavlja s 40 plaketami, 20 medaljami in tremi plastikami. Razstava bo odprta do 1. decembra in njen obisk toplo priporočamo vsem Novomeščanom in okoličanom, posebej pa tudi mladini, saj se bodo vsi obiskovalci seznanili z redko umetnostjo — z umetniškimi plaketami in medaljami.

■ ŠOLSKA ZOBNA AMBULANTA je začela poslovati v ponedeljek zjutraj v prenovljenih prostorih v drugem nadstropju zobne poliklinike (Maj vrti). Za paciente — dijake, šolarje in predšolske otroke — je odprta vsak ponedeljek, sredo, petek in soboto dopoldne, vsak torek in četrtek pa popoldne od 13.0 do 19.30.

■ V SOBOTO ob 18. uri bodo v zgornjih prostorih Dolenjske galerije odprli slikarsko razstavo starih mojstrov iz galerij dolenjskih gradov. Zanimiva razstava, prirejena v počastitev 600-letnice Novega mesta in letošnjega občinskega praznika, bo odprta dalj časa in si jo lahko v miru ogledate vsi, ki vas zanima kulturno bogastvo naše pokrajine. Naj ob tej priložnosti obvestimo javnost še o možnosti za obisk zbirk Dolenjskega muzeja in razstav v Dolenjski galeriji: muzej in galerija sta odprti vsak dan (razen ponedeljka) od 9. do 13. ure. — Najavljene skupine si lahko ogledajo zbirke in razstave tudi v popoldanskem času. Vstopnina: odrasli 100 dinarjev, dijaki in vojaki 50 dinarjev in šolski skupinski obiski po 20 dinarjev.

■ LANI OKTOBRA so v prodajalni Oprema trgovskega podjetja Standard na Glavnem trgu prodali tudi po deset televizorjev na dan, medtem ko ves letošnji oktober ne privablja toliko kupcev. Trgovina ustvarja le okoli 60 odstotkov lanskega prometa. Baje je tolikšna razlika nastala zaradi tega, ker so lani potrošniki na veliko kupovali s posojili, letos pa imajo ostrejše kreditne pogoje in manj denarja, hkrati pa se pozna v mestu tudi večja izbira televizorjev, katere prodajajo v več trgovinah.

■ NA ZAČETKU CESTE komandanta Staneta, ki pelje od Glavnega trga proti stavbi občinske skupščine, je zaradi preureditvenih del tovarne Alpina v hiši, kjer urejajo prodajalno čevljev, nastala precejšnja ožina. — Prometni znak, da je voznikom motornih vozil dovoljeno tod voziti le s 15 kilometri hitrosti, pa malokdo upošteva. To se je izkazalo tudi v akciji prometnih organov, ko so nekega dne opravili kontrolo. Ustavljali so prehitro vozeče šoferje in jih kaznovali.

■ JAJCA SO VELJALA na ponedeljkovem živilskem trgu že 100 dinarjev! Še ženske, ki so jih prodajale, so priznale, da je to res nezaslišana cena, a kljub temu so pri njej vztrajale. Solata je veljala 200 dinarjev kilogram, kostanj 260 dinarjev, grozdje 250 dinarjev, fige 300 dinarjev, zelje 80 dinarjev, fižol 200 dinarjev, jabolka 150 dinarjev, solata na merico 70 dinarjev, paradižnik 300 dinarjev in paprika 250 dinarjev kilogram.

■ GIBANJE PREBIVALSTVA — rodili sta: Cveta Matjašič iz Ulice Majde Šilc 14 — Alenko, in Marija Bajuk iz Paderšičeve 4 — Damjano.

Člani invalidske organizacije iz Dolenjskih Toplic smo bili avgusta na izletu v Slovenskem primorju. Obiskali smo Postojnsko jamo, v Kopru smo se najbolj zanimali za pristanišče in središče mesta, v rekreacijskem centru v Strunjanu pa smo imeli skupno kosilo. Ogledali smo si še Portorož, Piran in Sečovlje, kjer pridobivajo morsko sol. Pred odhodom domov smo večerjali v Fiesi pri Piranu. Z zares lepim izletom smo bili vsi zelo zadovoljni. Na sliki: pri Predjamskem gradu. (Tekst in foto: KAREL HENIGMAN)

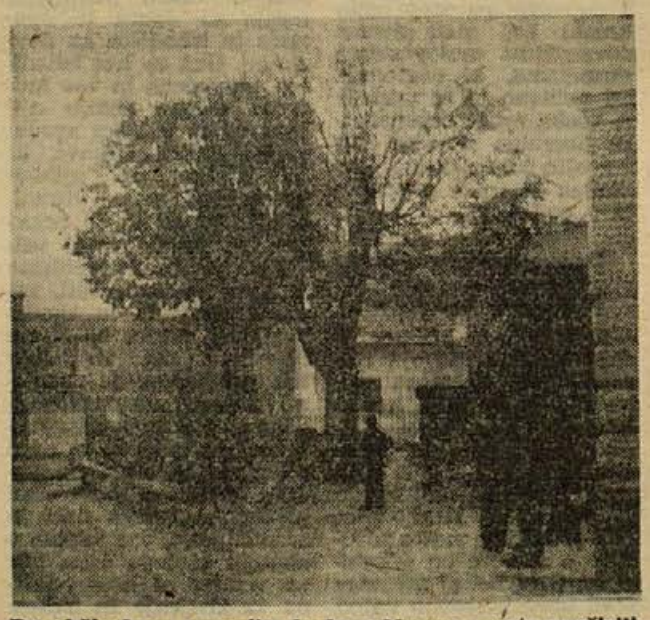

Do občinskega praznika bodo v Novem mestu razširili in asfaltirali cestišče od kandijskega mostu do obrata družbene prehrane in Doma JLA. Tako bo v mestu urejen še en boljši dostop na Glavni trg, pa tudi parkirni prostor bo na tem kraju. Sredstva za ta dela bodo prispevala poleg občinske skupščine še podjetja, ki uporabljajo to cestišče. Na sliki: delavci novomeške vrtnarije podirajo 80 let stare kostanje pred delavsko menzo. (Foto: Miloš Jakopec)

NOVOMEŠČANI!

Letošnji občinski praznik, 29. oktober, bomo proslavljali ob 600-letnici ustanovitve mesta in 20-letnici osvoboditve. Pozivamo vse hišne svete, lastnike stavb ter delovne organizacije, da v ta namen poskrbe za čim prijetnejšo zunanjo podobo stavb in okolice.

OBČINSKA SKUPŠČINA
Novo mesto

Novo mesto : Olimpija 14:13

Prvenstvena rokometna tekma conske lige. Igrišče na Loki, gledalcev okoli 100. Sodnik Šimčič iz Brežic — dober.

Novo mesto: Perko, Jončič 3, Možina, Jaklič 4, Vukotič, Šestina, Vidmar 5, Fifolt 2, Kobe, Gantar, Marn. — Olimpija: Pipan, Palčič I. 1, Fais 1, Gramc, Šerek, Cvar 4, Peric, Pavčič, Aljančič 4, Gregorinčič 3.

Novomeščani so uspeli zmagati v borbi z renomiranim nasprotnikom z najtesnejšim rezultatom. Vendar pa so tokrat morali igrati skrajno borbeno: to je bila najboljša tekma zadnjih let, ki smo jo videli na rokometnem igrišču na Loki. Rezultat je bil vseskozi izenačen, zdaj je bilo v vodstvu eno, zdaj drugo moštvo, razlika pa ni bila nikdar večja od dveh golov! Doživeli smo celo to, da so se tudi gledalci ogreli za to športno panogo in so s temperamentnim navijanjem pomagali domačim rokometašem prav v odločilnih trenutkih. Gostje so namreč vodili že 12:10, potem ko je bil še v polčasu rezultat neodločen 8:8, in vse je kazalo, da bodo zmagali. Takrat pa je Jončič, ki je odlično držal nevarnega Cvara, zaigral dobro še v napadu, dosegel dva gola in izenačil. V borbi živcev so bili Novomeščani spretnejši in so uspeli doseči gol in obdržati žogo do konca tekme.

Pri domačih lahko pohvalimo Perka, ki je bil odličen na golu, Vidmar je igral dobro kot že dolgo ne, po tradiciji pa sta bila med najboljšimi še Jaklič in Jončič. Škoda je le, da imajo domači rokometaši premajhno število dobrih igralcev: le štirje so v nedeljo dosegli gole. Pri ljubljanski Olimpiji, moštvu, ki je še lani igralo v slovenski ligi, sta se odlikovala Cvar in Aljančič.

Kaj bo s kruhom v Dol. Toplicah?

Oskrba s kruhom obeta postati v Dol. Toplicah nenadoma pereča. Dosedanji pek, ki je pekel dober kruh, se odpravlja v pokoj. Zdravilišče v Dol. Toplicah je med drugim slovelo tudi po dobrem kruhu iz dosedanje pekarije. Kruha smo vsak dan v Dol. Toplicah porabili precej, zdaj pa ne vemo, kako bi. Dovoz iz Novega mesta bi kruh najbrž podražil, zato bi bilo najbolje, ko bi dobili peka, ki bi prevzel delo od sedanjega. D. G.

»GORI! GORI!« – vendar tokrat samo v filmu!

Od 24. do 30. oktobra bo v novomeški občini TEDEN POŽARNE VARNOSTI

Lani je v novomeški občini sedemindvajsetkrat gorelo, osemkrat zato, ker so ogenj zanetili otroci. Letos je gorelo že sedemnajstkrat. Otroci so zažgali petkrat in je tako povzročena škoda (6,4 milijona din) večja kot pri vseh drugih požarih skupaj. Ugotavljajo, da najčešče zanetijo ogenj otroci, stari od 3 do 6 let, ko se igrajo z vžigalicami.

S to bilanco se pričenja letošnji protipožarni teden (od 24. do 31. oktobra) v novomeški občini. Namenjen je vsem občanom, posebej še šolski mladini. Zato bo v tem času v šolah vrsta predavanj in filmov vzgojnega značaja. V večjih krajevnih središčih bodo za vse občane predvajali gasilski film »Gori, gori!« in organizirali predavanja, kako preprečimo požar. Občani bodo predvsem seznanjeni, kako se lahko prepreči ogenj, kadar se uporabljajo lahko vnetljive snovi, elektrika in podobno. Staršem bo znova položeno na srce, naj pazijo na otroke in skrivajo pred njimi vžigalice. Z gasilsko dejavnostjo se bodo občani lahko seznanili tudi na razstavah, ki jih bo pripravil Zavod za požarno varnost.

Gasilska društva bodo v tem času opravila preventivne preglede vasi, izvedla več praktičnih vaj in s podobnimi manifestacijami prikazala občanom prepotrebno gasilsko dejavnost.

Vsem svojim strankam, kakor tudi občanom novomeške občine se priporoča in jim čestita za 29. oktober

ŽIVILSKI KOMBINAT

ŽITO

LJUBLJANA – skladišče NOVO MESTO

Nudimo kvalitetne mlevske izdelke in prvovrstne testenine lastne proizvodnje!

KOLEKTIV

ELEKTROTEHNIČNEGA PODJETJA NOVO MESTO

ADAMIČEVA 2 — NA GRMU

pošilja za občinski praznik Novega mesta iskrene čestitke z najlepšimi željami!

DELOVNI KOLEKTIV, ORGANI SAMOUPRAVLJANJA IN UPRAVA

TOVARNE PERILA LABOD NOVO MESTO

voščijo za 29. oktober vsem delovnim organizacijam, želeč jim novih uspehov pri delu, še posebno pa ob tej priložnosti pozdravljajo potrošnike, ki kupujejo LABODOVE proizvode!

INDUSTRIJA STEKLA

INIS

NOVO MESTO

Za 20. jubilejni praznik novomeške občine pošilja kolektiv INISA prisrčne čestitke vsem delovnim ljudem, hkrati pa jim želi, da bi na svojih delovnih mestih dosegali še boljše delovne uspehe v svojo korist in v korist vse družbene skupnosti!

NAŠI POZDRAVI IN ČESTITKE VELJAJO ZA 29. OKTOBER — PRAZNIK OBČINE NOVO MESTO VSEM OBČANOM, ŠE POSEBEJ PA OB TEJ PRILOŽNOSTI POZDRAVLJAMO KOLEKTIVE V PODJETJIH IN ZAVODIH!

NOVOMEŠKA OPEKARNA ZALOG

KOLEKTIV

ISKRA

Z DELOVNO ENOTO UPORI ŠENTJERNEJ

IN ENOTO KONDENZATOR ŽUŽEMBERK

želi za praznik novomeške občine vse najlepše tako delovnim organizacijam kot občanom-posameznikom!

ZA 29. OKTOBER ČESTITA IN POZDRAVLJA TUDI KOLEKTIV

MIZARSKEGA PODJETJA PODGORJE ŠENTJERNEJ

NAJ ŽIVI 29. OKTOBER PRAZNIK NOVOMEŠKE OBČINE!

KOMUNALNO PODJETJE NOVO MESTO

DOSLEJ PREHOJENA POT, V KATERI JE NOVO MESTO USPEŠNO RASLO IN SE RAZVIJALO KAŽE, DA SMO ZNALI POZITIVNE SOCIALISTIČNE SILE PRAVILNO USMERJATI. OB JUBILEJNEM PRAZNIKU MESTA IN OBČINE ŽELIMO VSEM DELOVNIM LJUDEM ŠE MNOGO USPEHOV NA VSEH PODROČJIH JAVNEGA ŽIVLJENJA!

TOVARNA ZDRAVIL **KRKA** NOVO MESTO

KOLEKTIV PODJETJA

ELEKTRO

LJUBLJANA — ENOTA NOVO MESTO

čestita za 29. oktober vsem delovnim ljudem domače občine, zlasti pa potrošnikom električne energije!

PRIZADEVAJMO SI TUDI V NAPREJ ZA NADALJNJO GOSPODARSKO, POLITIČNO IN KULTURNO RAST OBČINE! NAJ ŽIVI NAŠ PRAZNIK — 29. OKTOBER

KOLEKTIV PODJETJA

VODOVOD NOVO MESTO

PIONIR

DELOVNI KOLEKTIV, ORGANI SAMOUPRAVLJANJA IN UPRAVA PODJETJA

SGP

NOVO MESTO

ČESTITKAM IN MANIFESTACIJAM ZA PRAZNIK DOMAČE OBČINE SE PRIDRUŽUJE TUDI KOLEKTIV PODJETJA

KERAMIKA NOVO MESTO

Za jubilejni praznik 29. oktober, ki ga praznujemo v 20. letu svobode, želimo vsem delovnim ljudem nove ustvarjalne moči pri uresničevanju zastavljenih ciljev!

ZAVOD ZA IZGRADNJO IN UREJANJE NASELIJ NOVO MESTO

TUDI OB LETOŠNJEM PRAZNIKU NOVOMEŠKE OBČINE PRISRČNO VOŠČIMO VSEM DELOVNIM LJUDEM IN SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM!

Boj za socializem pomeni: nenehno si moramo prizadevati za napredek, za nenehen obračun z zaostalostjo in čakanjem!

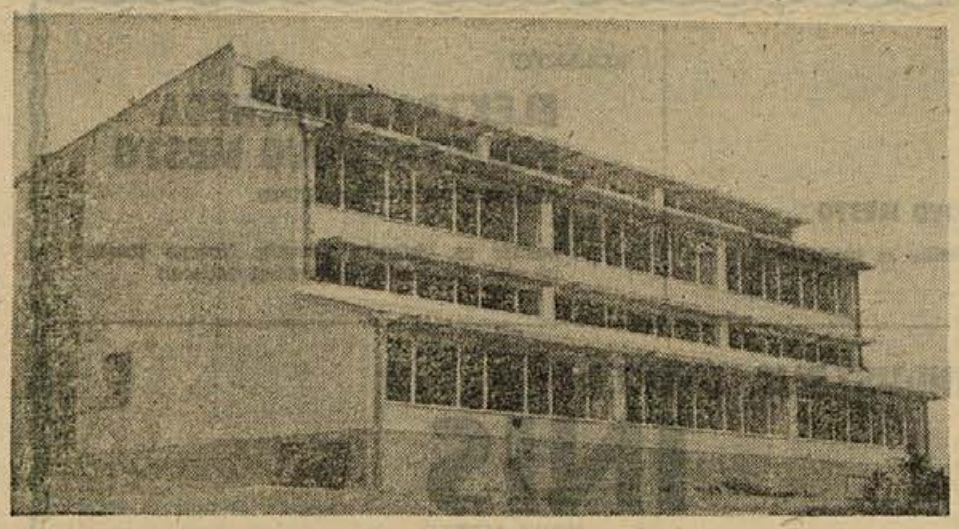

Se teden dni in nova šola na Veliki Dolini bo sprejela pod svojo streho 290 učencev iz okoliša Jesenic in Velike Doline

Nova šola na Veliki Dolini: darilo šestnajstim vasem...

Dolinci so te dni polni veselega pričakovanja. Ko se srečujem z njimi, so zgovorni in šegavi kot vedno, le za spoznanje manj pikri, kot jih poznam sicer. Kako tudi ne? Mnogo tega, s čimer niso bili zadovoljni, jim ne dela več preglavic. Uresničila se jim je marsikatera dolgoletna želja, predvsem pa največja — dobili so novo šolo, ki jo bodo slovesno odprli na praznik brežiške občine.

V Mokricah ne bo več šolarjev

Domačinka Pavlina Lazanski je ena tistih mater, ki imajo kar po tri otroke v šoli. Cilka, najstarejša hči, obiskuje 7. razred, Ivan 6. razred, Lojze pa je zdaj v četrtem. Nove šole se v tej družini veselijo vsi po vrsti.

»Že več mesecev mi moji šolarji dopovedujejo, da bodo morali v novi šoli nositi copate,« je smeje omenila tov. Lazanska in izjavila, da jim bo copate zdaj zares kupila.

O novi šoli je vedela povedati, da je lepa in svetla, čeprav si je prav od blizu še ni ogledala. Sin Ivan je lani obiskoval razred v Mokricah. Z zadovoljstvom je ugotovila, da otrokom ne bo več treba boditi tja.

»To mi ni bilo nikoli po volji,« je dejala.

»Morda zaradi tega, ker je daleč?«

»Ne. Otroci so tam čisto zase. Nobene povezanosti nimajo s šolo tukaj in v tistem okolju se navzamejo samo slabega. Mikajo jih avtomobili, turisti, konji in vse, kar se dogaja v gostišču. Zjutraj silijo prej v šolo, opoldne pa se ne vračajo pravočasno domov.«

Nova šola bo torej rešila starše velikih vzgojnih skrbi.

Ljudje so dolgo oklevali, kam naj postavijo novo šolo

Če kdo težko čaka pouka v novem šolskem poslopju, potem so to gotovo učitelji. V sedanji zgradbi nimajo zase nobenega prostora. Med odmorom se lahko zadržujejo le v mrzli veži, dokler pa je toplo, prebijejo proste minute zunaj na soncu. Pisarno imajo v sosednji stavbi, a je hkrati tudi za kabinet, zbornico in skladišče.

Tovarišico Heleno Nikoličevo, predsednico delovne skupnosti osnovne šole Velika Dolina, sem obiskala na domu in jo našla pri likanju pionirskih rut za otvoritveni nastop šolarjev.

»Naša šola bi verjetno stala že prej,« je dejala, »a se ljudje niso mogli zediniti, kje naj jo gradijo: v Novi vasi ali na Veliki Dolini. Načrti so bili namreč napravljeni že pred petimi leti. Sicer pa si lahko ogledate kroniko šole in iz nje boste zvedeli marsikaj zanimivega,« je dejala tov. Nikoličeva.

Prinesla mi je zajetno knjigo, v katero zdaj ona sama zapisuje vse važnejše dogodke v šoli in njenem okolišu.

Dolga pot od želja do uresničitve

Na Veliki Dolini je bila leta 1856 ustanovljena župnijska šola. Dve leti kasneje je postala redna enorazredna ljudska šola s sedežem v poslopju sedanjega krajevnega urada. Čez leta so jo spremenili v dvorazrednico in

Tovarišica Pavlina Lazanski z Velike Doline ima vsak dan kopico vzgojnih skrbi, saj mora nadzorovati kar tri šolarje v družini. Njena želja je, da bi vsi dobro napredovali in si nabrali dovolj znanja za samostojno življenje. Dograditev nove šole na Veliki Dolini jo navdaja z radostjo in ponosom, še posebno pa se je veselijo njeni otroci

(Foto: J. Teppey)

okoli leta 1890 v trirazredno šolo. Zanjo so odkupili hišo trgovca in gostilničarja Melharja in jo preuredili v učilnice. V tej stavbi je šola še dandanes.

Po prvi svetovni vojni so jo razširili v petrazrednico in sprejeli v službo dve učiteljici. Z upraviteljem so bili na šoli zdaj trije prosvetni delavci.

Župnik Janez Gnjezda je tedaj nahujskal kmete proti učiteljstvu, češ, da bodo morali zdaj plačevati še dve učiteljici, ki vzdržujeta tudi zakonska moža. Prišlo je do demonstracij in v noči med 20. in 21. oktobrom 1920 so kmetje streljali v upraviteljevo stanovanje. Na srečo ni bil nihče ranjen, šolo pa so zaprli do aprila naslednjega leta.

Že leta 1908 je vladna komisija avstroogrske monarhije odredila gradnjo nove šole. Vse je ostalo le na papirju. Potem so leta 1928. odkupili zemljišče zanjo prav tam, kjer so šolo zgradili zdaj. Leta 1931 so se lotili zasilne rešitve. Dozidali so sanitarije in pridobili s tem eno učilnico. Šesti, sedmi in osmi razred so imeli zaradi pomanjkanja prostora pouk le vsak drugi dan. Stavba ni bila potem popravljena vse do leta 1960, ko so jo delno obnovili.

Šolski okoliš Velika Dolina obsega 16 vasi: Veliko in Malo Dolino, Perišče, Brezje, Ponikvo, Laze, Koritno, Cirnik, Gaj, Ribnico, Jesenice, Obrežje, Novo vas, Rajec, Podgračeno in Bregansko selo.

Letos je na šoli 290 učencev. Število rojstev se v tem okolišu povečuje in kaže, da bo čez nekaj let poraslo tudi število šoloobveznih otrok. Domačini menijo, da tej šoli ne bo zlepa zmanjkalo otrok.

JOŽICA TEPPEY

Čestitke ob jubileju

Primarij dr. Vladimir Berglez, ravnatelj brežiške bolnišnice in šef kirurškega oddelka, stopa danes v sedmo desetletje svojega življenja, katerega dobršen del je prebil prav v tej ustanovi.

Medicino je študiral v Ljubljani, na Dunaju in v Innsbrucku, za kirurško stroko pa se je specializiral v Celju, na Dunaju in v Pragi. Prag brežiške bolnišnice je kot mlad kirurg prvič prestopil januarja 1936. S seboj je prinesel bogate izkušnje o sodobni kirurgiji, ki jih je pridobil na znanih evropskih klinikah. Leto dni kasneje je bil imenovan za ravnatelja splošne bolnišnice v Brežicah in to funkcijo je opravljal vse do nemške okupacije.

Pred nasilno preselitvijo se je tedaj z družino umaknil na Hrvaško, kjer se je 1943. pridružil narodnoosvobodilnemu gibanju. Najprej je delal kot upravnik vojno-partizanske bolnice na Papuku in Pakracu v območju VI. Udarnega korpusa, nato

pa je postal šef kirurške ekipe XII. Udarne divizije VI. Udarnega korpusa. Bil je odlikovan z redom za hrabrost in zasluge za narod III. stopnje.

Po osvoboditvi se je vrnil v Brežice in leta 1945 je ponovno sprejel dolžnosti ravnatelja v brežiški bolnišnici. Ustanovo uspešno vodi nepretrgoma že 20 let. To so bila leta napornega dela in ob tej priložnosti izreka kolektiv svojemu jubilantu najboljše želje.

Priprave na sejo ObS na Veliki Dolini

V prosvetnem domu na Veliki Dolini hitijo urejati dvorano za slavnostno sejo skupščine občine Brežice, ki bo letos prvič izven občinskega središča. Doma letos ne bodo mogli dokončati, računajo pa, da ga bodo uredili do prihodnjega maja. Prizidali so mu tudi tri družinska stanovanja za prosvetne delavce.

Kako urediti Levstikovo ulico?

O podaljšku in ureditvi Levstikove ulice v Brežicah sva pred kratkim kramljala z direktorjem Komunalnega podjetja, ki je dal zanimiv predlog:

— Sam bi delal 100 ur, tako tudi drugi, navozili bi nasipni material, namestili ob neurejeni poti klopi in še za luč bi poskrbeli. Samo zakoličiti bi nam morali, do kam smemo.

Marsikdo bi prav rad posedel na klopci, sredi mesta in kot vidimo, bi se to pot dalo lepo urediti. Seveda pa ljudje ne bi smeli več metati na pot različne odpadke, steklo in druge smeti, da si zdaj niti s kolesom ne upajo voziti tod.

Predlog je vreden razmisleka!

Pred občinsko konferenco SZDL v Brežicah

18. decembra bo v Brežicah občinska letna konferenca SZDL. Delo tokrat ne bo poteklo le v plenarni obliki, ko so delegati poslušali referat, koreferat in nato razpravljali: konferenca bo poleg te oblike obsegala še poseben del. Šest komisij že proučuje naslednja vprašanja:

— industrijo, obrt, trgovino in turizem;

— kmetijstvo in gozdarstvo;

— šolstvo, izobraževanje in kulturo;

— socialno varstvo, zavarovanje in zdravstvo;

— problematiko mladih in njihovo organiziranost ter

— delo SZDL v krajevni in komunalni samoupravi.

Vodje skupin bodo v posameznih skupinah poročali in vodili razpravo na osnovi zbranega in proučenega materiala. Po delu skupin bo konferenca zopet zasedala v celoti in sprejela sklepe.

Učiteljica Helena Nikoličeva in Janez Gajski v živahnem pomenku o pripravah na otvoritev nove šole na Veliki Dolini. Pa nista edina, ki sta v pogovorih o šoli takole nasmejana. Slehernemu občanu te dni lahko preberemo le zadovoljstvo na obrazu, kajti ni je stvari, za katero bi se v zadnjih letih tako zavzeli, kot prav za hišo znanja!

28. OKTOBER
OBČINSKI PRAZNIK OBČINE BREŽICE

Program proslav in prireditev:

NEDELJA, 24. oktobra:
ob 9. uri: Odprti brzoturnir za prvenstvo Brežic v šahu v Prosvetnem domu v Brežicah;
ob 10. uri: Športno dopoldne učencev osnovne šole Velika Dolina na Veliki Dolini;
ob 14. uri: Razvitje prapora krajevne organizacije ZZB NOV Krška vas — Čatež, po razvitju zabavna prireditev v Krški vasi;
ob 15. uri: Srečanje čebelarjev na Veliki Dolini: predavanje s filmom — čebelarska zabava

PONEDELJEK, 25. oktobra:
ob 15. uri: Rokometna tekma (moški) »Partizan« Brežice — Garnizon Cerklje na rokometnem igrišču v Brežicah.

TOREK, 26. oktobra:
ob 16. uri: Nogometna tekma »Partizan« Brežice — Garnizon Cerklje na stadionu v Brežicah.

SREDA, 27. oktobra:
ob 9. uri: Rokometni turnir pionirjev osnovnih šol občine Brežice na rokometnem igrišču v Brežicah;
ob 16.30: Skupne vaje gasilskih društev na Veliki Dolini;
ob 19.30: Svečana akademija v Prosvetnem domu v Brežicah;
ob 19.30: Svečana akademija v dvorani Prosvetnega doma na Veliki Dolini, po akademiji zabavna prireditev.

ČETRTEK, 28. oktobra:
ob 8.30: Razglasitev rezultatov športnih tekmovanj sindikalnih podružnic in podelitev pokalov v dvorani Prosvetnega doma na Veliki Dolini;
ob 9. uri: Štafetni tek športnikov in mladine v pozdrav občinskega praznika iz Brežic na Veliko Dolino;
ob 10. uri: Svečana seja občinske skupščine Brežice v dvorani Prosvetnega doma na Veliki Dolini;
ob 11. uri: Otvoritev nove osnovne šole na Veliki Dolini;
ob 15. uri: Zabavna prireditev na Veliki Dolini s tekmovanjem v streljanju na glinaste golobe.

PETEK, 29. oktobra:
ob 10. uri: Otvoritev obnovljenega zdravstvenega doma v Cerkljah;
ob 16. uri: Odprto prvenstvo Brežic v jesenskem crossu (za vse kategorije) na stadionu Partizana v Brežicah.

SOBOTA, 30. oktobra:
ob 9. uri: Otvoritev obnovljenih trgovskih lokalov v Brežicah
— Trgovina KZ Brežice s sadjem, zelenjavo, delikatesami in mesnimi izdelki,
— Delikatesna trgovina trgovskega podjetja »Krka« Brežice,
— Trgovina obutve »Peko«;
ob 11. uri: Otvoritev rekonstruiranega vodovoda v mestu Brežice;
ob 14. uri: Otvoritev nove ceste Pišece — Bizeljsko.

NEDELJA, 31. oktobra:
ob 9. uri: Prvenstvena rokometna tekma ljubljanske conske lige (mladinci) »Partizan« Brežice — »Olimpia« Ljubljana na rokometnem igrišču v Brežicah;
ob 10. uri: Prvenstvena rokometna tekma republiške lige (ženske) »Partizan« Brežice — »Branik« Maribor na rokometnem igrišču v Brežicah;
ob 11. uri: Prvenstvena rokometna tekma republiške lige (moški) »Partizan« Brežice — »Branik« Maribor na rokometnem igrišču v Brežicah;
ob 14. uri: Meddruštveno tekmovanje v moto-crossu na Čatežu ob Savi;
ob 17. uri: Kegljaški dvoboj mesto Brežice — Garnizon Cerklje na kegljišču v domu JLA v Brežicah.

Ob občinskem prazniku bodo v dneh od 24. do 30. oktobra proslave in prireditve v vseh krajevnih središčih občine Brežice.

Občani, udeležite se proslav in prireditev ob našem občinskem prazniku!

BREŽIŠKE VESTI

Občani krajevnega območja Velika Dolina!

Občina Brežice letos prvič praznuje svoj občinski praznik na krajevnem območju Velika Dolina. Pozdravimo odbornike občinske skupščine Brežice in vse naše druge goste s polnoštevilno udeležbo na vseh proslavah in prireditvah na našem območju!

PROGRAM PROSLAV IN PRIREDITEV:

NEDELJA, 24. oktobra:

ob 10. uri: Športno dopoldne učencev osnovne šole na Veliki Dolini;

ob 15. uri: Srečanje čebelarjev: predavanje s filmom, nato čebelarska zabava v vseh prostorih stare osnovne šole na Veliki Dolini.

SREDA, 27. oktobra:

ob 16.30: Skupne vaje gasilskih društev na Veliki Dolini;

ob 17.30: Baklada, kres in ognjemet na Veliki Dolini — Ob kresu spored zbornih pesmi, recitacij in nastop godbenikov;

ob 19.30: Slavnostna akademija v dvorani Prosvetnega doma na Veliki Dolini — Po akademiji splošna zabava na Veliki Dolini.

ČETRTEK, 28. oktobra:

ob 8.30: Razglasitev rezultatov športnih takmovanj sindikalnih podružnic in podelitev pokalov v dvorani Prosvetnega doma na Veliki Dolini;

ob 10. uri: Slavnostna seja občinske skupščine Brežice v dvorani Prosvetnega doma na Veliki Dolini;

ob 10.10: Prihod tekačev štafete športnikov in mladine iz Brežic na Veliko Dolino;

ob 11. uri: Otvoritev nove osnovne šole na Veliki Dolini s programom učencev osnovne šole;

ob 15. uri: Zabavna prireditev na Veliki Dolini s tekmovanjem lovskih družin v streljanju na glinaste golobe.

Za občinski praznik vsem občanom iskreno čestitamo!

Družbeno-politične organizacije in krajevni skupnosti Velika Dolina in Jesenice — Dol

Široka akcija občinskega komiteja ZM v Brežicah

Ob sodelovanju mladinskih aktivov in ob pomoči vodstev gospodarskih organizacij prireja občinski komite ZM Brežice tridnevni seminar v 14 gospodarskih organizacijah, kjer je zaposlena večina mladine — proizvajalcev brežiške občine. Seminarji bodo potekali izven delovnega časa, tako da proizvodnja ne bo trpela. Obravnavali bodo:

— Družbeno in delavsko upravljanje, delovna razmerja, delitev dohodka in vloge subjektivnih sil v sistemu družbenega upravljanja.

K tako široko zastavljeni akciji je komite privedlo spoznanje, da je mladina vse premalo usposobljena, da bi lahko uspešno in ustvarjalno sodelovala v sistemu delavskega samoupravljanja, popolnoma doumela vso pomembnost vprašanj in problemov, katerih reševanje je ustavno in zakonsko. Ker vsega tega ne pozna, je to pogosto tudi vzrok za gojenje birokratizma, neuspešnost poslovanja, samovoljo in vse tisto, kar zavira razvoj naše družbe.

Tri točke na domačemigrišču

■ Mladinci, ki tekmujejo po preureditvi v mladinski ljubljanski coni, so srečanje z ekipo iz Tržiča odigrali neodločeno 15:15 (6:11). Brežiškim mladincem je šele v drugem polčasu uspelo večkrat ukaniti nasprotnikovega vratarja ter v zadnjih sekundah izenačiti rezultat. Tudi tokrat je bil najuspešnejši Lešnik s 6 zadetki, sledila sta Kralj s 4 ter Blatnik s 3 zadetki. Pri gostih sta se izkazala Slapar in Špik s po 5 zadetki. Sodnik I. Novak je srečanje dobro sodil.

■ V VII. kolu republiške rokometne lige je ekipa Brežic zanesljivo premagala ekipo iz Tržiča z rezultatom 18:14 (9:3). Igralci Tržiča so igrali precej grobo. Najuspešnejši so bili pri domačinih Šetinc 5, Bršec ter Avsec 4, pri gostih pa je bil najbolj nevaren Teran s 5 zadetki. Sodnik Ogner iz Maribora je sodil z napakami, kar je precej motilo. Gledalcev je bilo okoli 250.

■ S srečanjem CELJE : BREŽICE, ki je bilo odigrano v VI. kolu, Brežičani niso bili zadovoljni in so se pritožili tekmovalni komisiji. Ker je bila pritožba odbita, se nameravajo ponovno pritožiti na Ligo odbora.

■ Ženske, ki tekmujejo v republiški rokometni ligi, so bile v VII. kolu prvenstva proste.

O—vič

Razširjajte domači pokrajinski tednik DOLENJSKI LIST!

Prazne turistične sobe v Brežicah

Dve leti sta že pretekli, odkar je občinski odbor SZDL v Brežicah sprejel obsežne načrte za razvoj turizma v občini, vendar je marsikateri sklep obležal neprebran in neuresničen v zapisniški mapi. Te sklepe so člani SZDL skupaj s turistično zvezo ponovno pregledali in napravili načrt za ureditev nekaterih najnujnejših zadev.

Nekaj napredka je med tem časom le bilo, so ugotovili. Marsikatero nalogo bo odslej lahko prevzela turistična poslovalnica podjetja SAP, kjer bo zaposlen tudi uslužbenec občinske turistične zveze. Doslej je bila v Brežicah najbolj pomanjkljiva informativna služba. Nikogar ni bilo, ki bi imel točen pregled nad prenočišči in zasebniki so imeli nezasedene sobe. Komunalna banka je izdala turistične kredite mnogim prosilcem in posojilo vračajo tisti veliko teže, ki niso imeli gostov.

Prihodnje leto bo za take stvari bolje poskrbljeno in turistična zveza obeta, da bo do nove sezone uredila tudi camping prostore.

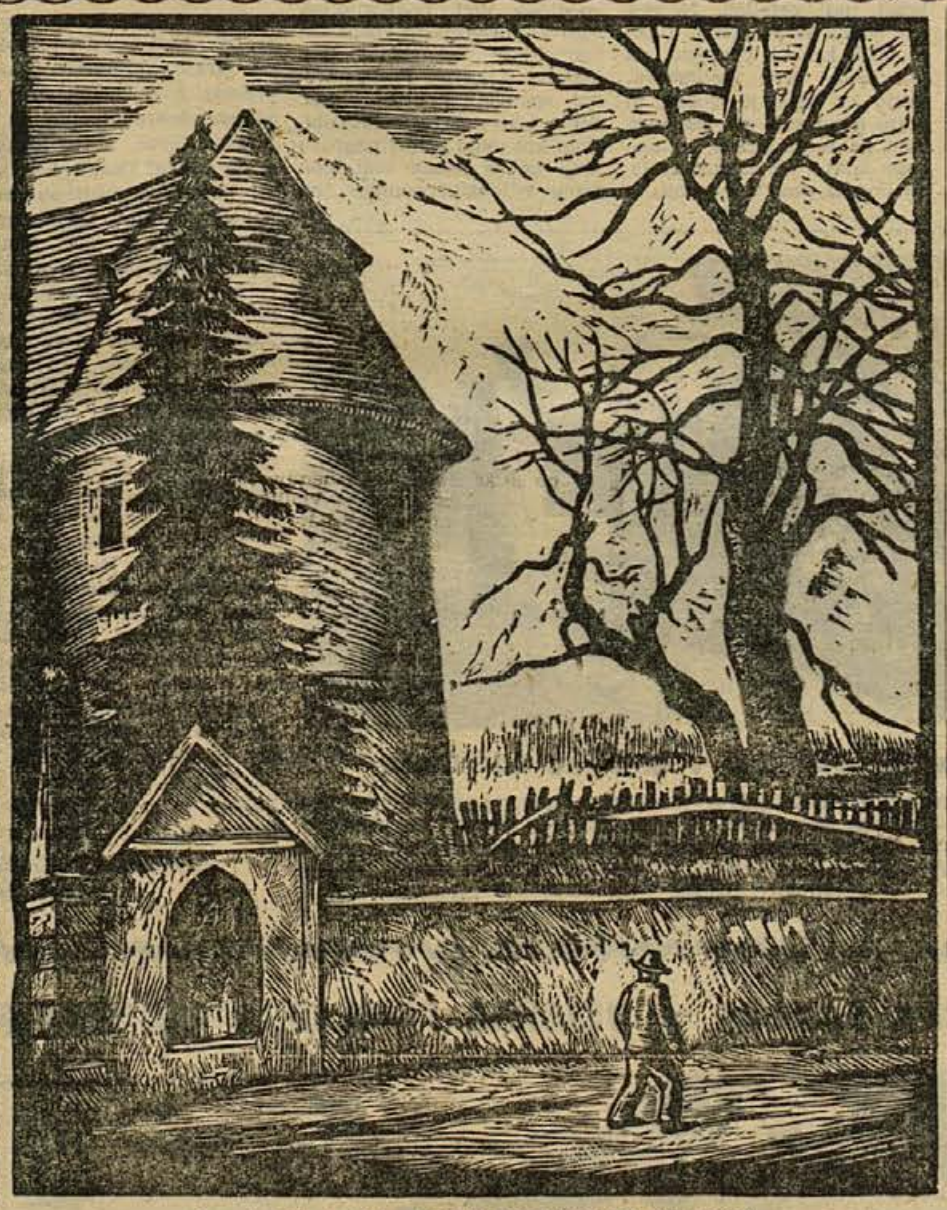

Franjo Stiplovšek: PRED BREŽIŠKIM GRADOM

OBČINSKA SKUPŠČINA BREŽICE

Občinski odbor SZDL — Občinski komite ZKJ — Združenje borcev NOV — Občinski sindikalni svet — Občinski komite ZMS

pošiljajo ob letošnjem jubilejnem prazniku domače občine tople pozdrave vsem občanom, zlasti pa proizvajalcem, želeč jim pri nadaljnjem delu kar najboljše gospodarske uspehe!

Svojim gostom, kakor tudi vsem prebivalcem brežiške občine, čestitamo za 28. oktober in se tudi v prihodnje priporočamo za obisk!

RESTAVRACIJA »NA GRIČU« - ČATEŽ PRI BREŽICAH

GOSTINSKO PODJETJE

GRAD MOKRICE

iskreno čestita vsem občanom za jubilejni praznik občine, hkrati pa pozdravlja vse sorodne in druge delovne kolektive!

SOLIDNA POSTREŽBA — IZBRANA JEDILA — PRVOVRSTNE PIJAČE!

DELOVNI KOLEKTIV

AGRO-SERVISA BREŽICE

OBRAT AGROTEHNIKE LJUBLJANA

PRISRČNO VOŠČI VSEM DELOVNIM LJUDEM DOMAČE OBČINE ZA NJIHOV PRAZNIK — 28. OKTOBER!

V imenu kovinskega obrata, obrata metalne galanterije in obrata plastike vošči uprava podjetja

KOVINA BIZELJSKO

za občinski praznik 28. oktober in se vsem svojim poslovnim prijateljem še nadalje priporoča!

TRGOVSKO PODJETJE

KRKA BREŽICE

NUDI V VSEH SVOJIH PRODAJALNAH BOGATO IZBIRO BLAGA TER SE POTROŠNIKOM PRIPOROČA ZA OGLED IN NAKUP. ZA PRAZNIK BREŽIŠKE OBČINE ŽELI DELOVNI KOLEKTIV KRKE VSEM DELOVNIM ORGANIZACIJAM IN OBČANOM POSAMEZNIKOM ŠE MNOGO USPEHOV PRI DELU!

ČESTITKAM ZA OBČINSKI PRAZNIK SE PRIDRUŽUJE TUDI KOLEKTIV

PODJETJA ZA POPRAVLJANJE VOZ DOBOVA

VSEM KMETIJSKIM PROIZVAJALCEM NA SVOJEM PODROČJU ŽELIMO VSE NAJLEPŠE ZA OBČINSKI PRAZNIK, HKRATI PA JIH VABIMO K ŠE BOLJŠEMU IN TESNEJŠEMU SODELOVANJU!

KMETIJSKA ZADRUGA BREŽICE

Dolenjska le ni čisto pozabljena...

Predzadnjo nedeljo zvečer na avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb. V nepretrgani vrsti, podobni prizorom iz tujih filmov, se vleče kača avtomobilov od Lavrice in Škofljice v glavno mesto republike. Kratki snopi luči tipajo v temo, toda nihče ne prehiteva — sosed je komaj dobrih 15 ali 20 metrov pred njim. Redke so minute, da se vrsta avtomobilov razredči in da posamezniki »potegnejo s četrto«. — Na začetku avtomobilske ceste v Škofljici smo jih začeli šteti: 45, 60, 85, 100, 180 ... številke tečejo zapovrstjo kot bi jih pisal na tablo. V Višnji gori, prav blizu priklenjenega polža na železniški postaji, smo jih našteli že 500. Vrste pa še ni konec. Z dolgimi lučmi smo vozili od časa do časa morda po nekaj minut, ko je bilo spet treba prižgati kratke in še skrbneje paziti na promet. Proti nam se valijo nove dolga kače; največ je fičkov z ljubljansko registracijo, vmes seveda tudi nekaj večjih osebnih avtomobilov in dva ali trije tuji kamioni. Pri odcepu pod hmeljniškim gradom je naša »števka« povedala: 980 jih je že! Do Glavnega trga v Novem mestu se jim je pridružilo še nekaj desetin proti Ljubljani hitečih zamudnikov. Od 19.00 do 20.10 smo srečali na cesti iz Ljubljane v Novo mest 1046 osebnih avtomobilov in morda kakih 40 ali 50 motoristov, vendar teh nismo natančno šteli. Na vsakih 69 metrov: osebni avtomobil! In samo 3 izmed 1046 pri srečanju z nami niso prižgali kratkih luči: gospod s klobukom na glavi, ki je hitel v Ljubljano v novem opelrekordu, ter voznika z ljubljansko registracijo: eden v VW, drugi v novem taunusu. Čast fičkom in vsem drugim: bili so disciplinirani, zgledni vozniki!

Toda gornje pišemo pravzaprav zaradi nečesa drugega: nad 80. odst. vseh vozil, ki so se to uro vračala v Ljubljano, je bilo krepko natovorjeno z jesenskimi dobrotami: fički so vozili na strehah po eno ali dve gajbi sadja, drugi spet vreče krompirja ali košare, cajne in škatle, pokrite s trtnim listjem. Videli smo tudi take, ki so naložili na streho cule in pakete, zadnje sedeže avtomobila pa so si založili z vrečami in pletenkami, da sta imela šofer in sopotnica komaj prostora zase ali še morda za kakšno otroško glavico...

...epši pozdrav Dolenjske pa je vozil v Ljubljano fičko, ki je na strehi avtomobila imel vsaj 80, če ne celo več kilogramov lepega grozdja, obdanega s šparoni in zlatorjavkastim listjem...

Tudi to nedeljo se je podoba prejšnje nedelje ponovila.

In naj še kdo reče, da je Dolenjska pozabljena!

DOLENJSKI LIST

Franc Babič – državni prvak

Franc Babič, ki je zaposlen kot avtomehanik v tovarni papirja v Krškem, je preteklo nedeljo že tretjič zaporedoma osvojil naslov državnega prvenstva v speedwayu. V zadnji, odločilni vožnji v Svetozarevu je premagal vse tekmece, med njimi nevarnega perspektivnega dirkača Stankoviča iz Svetozareva. Letošnja osvojitev prvenstva je tembolj pomembna, ker Babič v vseh treh kolih niti enkrat ni nastopil pred domačim občinstvom.

V tretjem, zadnjem kolu, je Babič ponovno osvojil vseh 15 točk, Stankovič 11 in Perko prav tako 11. Končna razvrstitev: Babič 43 točk, Stankovič 39, Perko 38 itd.

PAVK.

Matura po radiu

Dva atenska maturanta sta uresničila to, o čemer večina dijakov samo sanja: odgovore na maturitetna vprašanja sta sprejela po radiu. Na njuno smolo pa zadeva ni ostala skrita in oba nadobudna dijaka sta bila izključena.

Centrala za oba maturanta je bila v bližnjem stanovanju nekega prijatelja. Medtem ko sta se dijaka pretvarjala, kot da intenzivno razmišljata o vprašanjih iz kemije in zgodovine, jim je šepetal glas po etru odgovore — iz drobnega transistorskega sprejemnika, ki sta ga imela skritega v žepu suknjiča. Zadeva je prišla na dan, ker je neki član grškega parlamenta, ki je strasten radioamater, po naključju to »oddajo« ujel.

Anton Žmavc z Bojsnega in Anton Petančič iz Globokega se vračata s sobotnega sejma v Brežicah. Naprodaj sta pripeljala prašičke in z zadovoljstvom ugotavljata, da sta ujela čas, ko se jim cena popravlja. Imela sta dober dan in sta vse prodala. Gospodar Žmavc je dobil za vsakega pujska po 11.000 din, znanec Petančič pa jih je prodal po 500 din kg. (Foto: Jožica Teppey)

DOLENJSKE NOVICE

(KOČIJO BREZ KONJ) je zdaj večkrat videti v mestu in po okolici. To je takozvani motor, s katerim se vozi gospod okrajni komisar pl. dr. Stadler. Iz Ljubljane čez Žužemberk v Novo mesto je potreboval gosp. komisar samo štiri vožnje ure. Kuri se stroj z bencinom, in zadostuje za 10 kilometrov vožnje, to je na pr. iz mesta v Mirno peč za 30 kr. bencina. Vožnja je kaj zanesljiva.

(SALAMONSKA RAZSODBA) Neka v obče jako spoštovana gospa v Novem mestu imela je kokoš. Ta zahajala je na vrt soseda, kjer so imeli tudi petelina. Necega dné prišla se je soseda k posestnici kokoši pritožiti, da jej kokoš vrt razbrskava. Veste kaj reče jej gospa, vi dajte meni vaš vrt, jaz vam dam pa mojo kokoš, in ako bode kokoš vrt razbrskavala, ne bodem prav nič jezna na njo. No kakor se sliši, ostala je vsaka pri svojem.

(NOVO MESTO) Dne 7. t. m priredile so novomeške gospodične pod pokroviteljstvom veleblagorodne gospe dr. Leopoldine Schegulove lep koncert v korist Prešernovemu spomeniku v Ljubljani. Bil je tako mnogoštevilno obiskan kot malo kateri popreje. Zato pa je ostala tudi lepa svota v idealni namen. Živi sliki sta bili divno krasni in v vsakem obziru dovršeni, kar pričuje, da je bil umetnik, ki jih je aranževal. G. akademični slikar Vaupotič sme ponosen biti svojega dela. Prolog je govorila gspdč. M. Rosina ter rešila to težko nalogo popolnoma dobro. G. * * * se je izkazal kot goslar, ki nima le izborne tehnične spretnosti, ampak, da zna na svojem instrumentu tudi čutno igrati: spremljala ga je preblag. g. dr Pipenbacher eksaktno, dobra pijanistinja je. Solisti: gspdč. Milka Dolenc, g. dr. Metod Dolenc in g. Jurij Kozina dovršili so svoje naloge pohvalno. Mešani zbor Pev. društva in Glas. Matice je znan, da poje vedno dobro in precizno. Da je g. Hladnik virtuos na orglah je pač znano, poznamo ga kot imenitnega pianista, a z nastopom ta večer nas je presenečil. Igral je na glasovirju Chopinovo Polonaise op. 26, istega sklad. Bercense in pa z Mondschein Sonate, Finale. To je bil res virtuozni nastop. Burno pohvalo je pa žela overt--a Mozartova k »Entführung«. Smemo pač ponosni biti, da imamo take moči v Novem mestu; želimo, da ta orkester vedno skupaj ostane pa nas še večkrat navduši z enakimi skladbami. Igra se je sponesla dobro. Gg. igralcem: gspdč. Idi Vidic, Regini Preatoni, g. dr. Pajniču in g. M. Kastelic vsa čast in hvala za njihov trud.

(DOLENJSKE NOVICE, 15. okt. 1900)

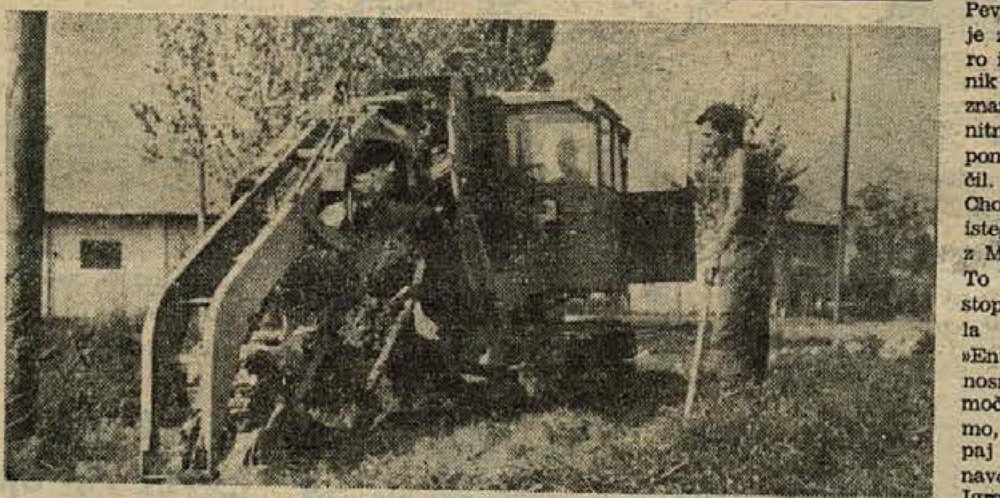

Kmalu bo pritekla voda tudi v brežiška nadstropja

Obrat Dolenjske vodne skupnosti v Brežicah se je za izkop novega cevovoda dobro mehaniziral. Večino dela opravlja tale stroj, le tam, kjer je napoti kanalizacija ali kabel za telefon, poprimejo za lopate delavci. Še nekaj sto metrov morajo izkopati in prišli bodo do vodovodnega stolpa, potem pa bo vode dovolj za vse prebivalce Brežic

Tara, een oud weetgetouw uit het Gorjanci in Joegoslavie..

je ... članka, ki je izšel ... tega v Stichting Tekst... schienis: Tekstielhistorische Bijdragen v Holandiji.

T... članek o žumberački tari, ... posebnost prve vrste, ... služila svojčas za tkan... moških volnenih pregač ... moških torb, stkanih iz ... barvane volne. To so ... primitivne ročne statve, ... podobne starim ... panskim, 2 tisoč let pred ... štetjem. Tehnološki ... je nadvse zanimiv ... enostaven, vendar so ... lepi in barvno učin...

Pr... Žumberčanov, ki so ... srednjem veku naselili ... Gorjancih, so prinesli ... seboj in prav tako ... tkanja in vezenja. Po... ... ohranile delo na tari ... druge svetovne vojne ... so bile redke, a ... so še živele tkalke ... Tisovcu, Sječevcu ... ki so delale ... pisanega volnenega ... za prodajo.

M... bi le našli mecena, ki ... take primitivne statve ... osmih delov za Belokranjski muzej v Metliki?

Znanje te vrste tkanja sem pridobil pred 28 leti na Gorjancih in ga še obvladam, tako da ne bo težko postaviti ta zanimivi objekt v tekstilnem oddelku Belokranjskega muzeja in prikazati tudi njegovo delovanje. O tekstilu Slovenije pa bo izšel letos v založbi »Cibe«-Basel v Švici poseben zvezek. V tekstu bosta tudi dva članka o gorjanski tari in tkanju na šibe, ki ga zna le nekaj tkalk v Purgi pri Adlešičih. Tudi ta način tkanja je zelo zanimiv in zelo star, o čemer priča tudi njegova ornamentika.

Statve, na katerih je stkan na domačem platnu tudi vzorec tkanja na šibe, je bil poslan pred kratkim v tekstilni muzej v Enschede v Holandiji. Tam imamo velikega prijatelja Slovenije in Bele krajine inž. W. F. Schweizerja, tekstilnega strokovnjaka mednarodnega slovesa, ki je opravljal tudi v Sloveniji pionirsko delo za Zvezni center za inštruktorje tekstilne stroke v Kranju. Tedaj sva nekajkrat obiskala tudi Belo krajino, ki ga je prevzela, zlasti pa tekstilne tehnike, ki so bile zanj prava senzacija.

Upam, da bodo te tekstilne zanimivosti končno le prišle v Belokranjski muzej, kamor že davno sodijo, le da za te reči ni bilo nikoli potrebnih sredstev.

Ko se je pred leti priselil v Metliko »Novoteks« s svojo predilnico, sem predlagal, naj bi pripeljal kot balo simbolično taro z Gorjancev za muzej, kar bi veljalo tedaj dva »jurja« in prevoz do Metlike, a sploh nisem dobil odgovora. Tudi kasneje, ko sem potreboval 2 kg materiala za demonstracijo tkanja na šibe pred inž. Schweizerjem, sem dobil na prošnjo »Novoteksu« odklonilen odgovor. Mislim, da bi za take reči podjetje pač lahko nekaj prispevalo.

BOŽO RACIC

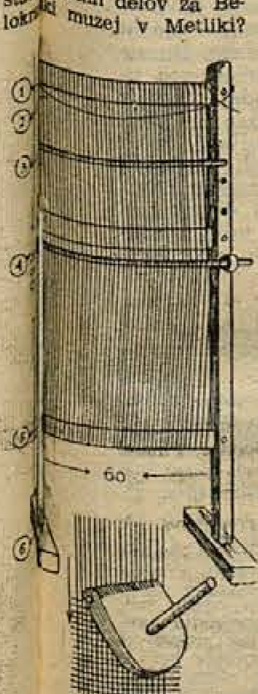

Gor...ska tara: 1. gornje vra... 2. vrvica, 3. palica po... 4. palica nanitnic... dolnje vratilo, 6. nog... Pod taro je »češ...« (Risal T. Ljubič)

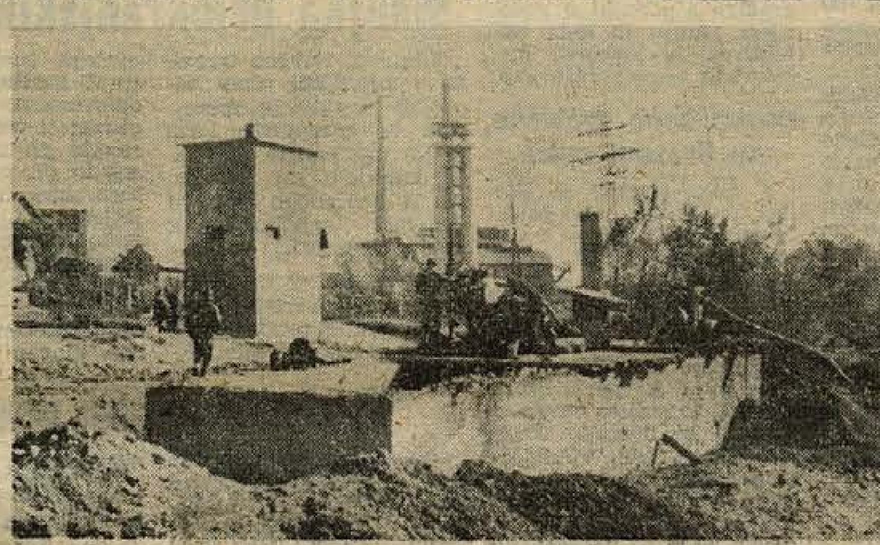

Prvi betonski steber novega krškega mostu že kaže svoje oblike. Pionirjevci ga gradijo na levem bregu Save. Ker so temelji globoki in je talna voda blizu, seveda ne gre brez črpalke. Novi most bo zelo lep; širok bo 14 m, po njem bo speljano 4-stezno vozišče, ograja bo železna, pa tudi za nočno razsvetljavo bo poskrbljeno. Na sliki: prvi steber med gradnjo (Foto: Miloš Jakopec)

Ne tarnajte, da iz vaše občine ni dovolj člankov v komunskem glasilu! Raje se odločite in napišite primeren prispevek, ki bo koristil vsem

SOGLASJE ZA SVOJ ŽEP

Italijanski poslanci so si izglasovali 50-odstotno povišanje plač — od 500.000 na 750.000 lir. Utemeljitev: Povečanje življenjskih stroškov.

Ta sklep je bil sprejet s 322 glasovi proti 24 in je naletel na hudo kritiko v italijanski javnosti. Listi opozarjajo na ugotovitve ekonomistov, da italijansko gospodarstvo v sedanjem položaju ne prenese večjega zvišanja dohodkov kot za 12 odstotkov.

Pionirji in mladinci ! Varčujte in vlagajte pri

KB 1 1 1

v Novem mestu

Naročite DOLENJSKI LIST sorodnikom v tujini in hvaležni vam bodo za pozornost!

SMEH STOLETIJ

Franz Abt ni slovel samo kot skladatelj, temveč tudi kot izreden požeruh. Ko je bil nekoč posebno dobre volje, ga je srečal prijatelj.

»Zakaj ste tako veseli?« ga je radovedno vprašal.

Abt se je obliznil in dejal:

»Pravkar se vračam od izvrstne večerje. Na mizi je bila čudovito dišeča in zlatorumena gosja pečenka.«

»Tako? Koliko vas je pa bilo pri mizi?«

»Samo dva — jaz in gos,« se je posmejal skladatelj.

*

Predsednik Transvaala Krüger je s pravo salamonsko razsodbo končal prepir med dvema bratoma, ki sta se sprla zaradi podedovanega zemljišča. Nista ga mogla razdeliti in sta se naposled obrnila na »strica« Krügerja, prepričana, da jima bo kaj pametnega svetoval. Nista se zmotila, kajti Krüger je takole razsodil:

»En brat naj zemljo razdeli, drugi pa naj izbira!«

*

Dvorjan je stavil s sultanom Abdul-Hamidom, da bo v tridesetih letih naučil osla, da bo govoril kakor človek. Ko so ga prijatelji oštevali, zakaj se je zapletel v tako noro stavo, je odgovoril:

»Bodite brez skrbi! V tridesetih letih bom umrl ali jaz ali sultan ali oba. Gotovo pa je, da bo v tem času poginil vsaj osel.«

*

V svojih mladih letih je bil indijski pesnik in pisatelj Rabindranath Tagore do raznih tehničnih iznajdb precej nezaupljiv. Ko je bil na obisku pri svojem prijatelju v Londonu, bi moral odpotovati v oddaljen kraj v severni Angliji. Prijatelj ga je vprašal, kako se rajši pelje: z avtomobilom ali z letalom.

»Vseeno mi je,« je odvrnil Tagore. »Pravzaprav mi je vseeno, ali si človek razbije glavo v vodoravni ali navpični smeri.«

G. SIMENON: Maigret se boji 17

Preiskovalni sodnik je postavljal vprašanja in se vsakokrat ozrl na Maigreta, kot da mu prepušča besedo.

— V smeri proti Ulici republike.

— Nagle korake?

— Ne. Navadne korake.

— Moške?

— Čisto gotov...

Chabot je naredil obraz, kot da to po njego... liko odkritje, vendar vmešal inšpektor.

— Počakajte na ostalo. Povej jim, kaj se je zgodilo potem, Chalus.

— Minilo je nekaj časa in po ulici je prišla gruča ljudi, prav tako v smeri od Ulice republike. Zbrali so se na pločniku in pri tem glasno govorili. Zaslišal sem besedo doktor, potem besedo policijski komisar in sem vstal, da bi pogledal skozi okno. Chabiron se je držal navdušeno.

— Ali razumete, gospod sodnik? Chalus je zaslišal cepetanje. Malo prej mi je povedal še bolj natanko, da je tudi nekaj mehko tlesknilo, kot truplo, ki pade po pločniku. Ponovi, Chalus.

— To je res.

— Takoj nato je nekdo odšel v smeri proti Ulici republike, kjer je Kavarna pri pošti. V predsobi imam še druge priče, goste, ki so bili v tistem času v kavarni. Bilo je deset minut čez deseto, ko je tam vstopil doktor Vernoux in molče krenil v telefonsko celico. Potem ko je govoril po telefonu, je opazil doktorja Jussieuxa, ki je kvartal, in mu nekaj zamrmral na uho. Jussieux je ostalim sporočil, da je bilo pravkar storjeno hudodelstvo, in vsi so planili na ulico.

Maigret se je zastrmel v prijatelja Chabota, ki mu je obraz potemnel.

— Ali zdaj vidite, kaj to pomeni? — je nadaljeval inšpektor z nekakšnim napadalnim veseljem, kot da se osebno maščuje. — Kot je povedal doktor Vernoux, je on opazil truplo na pločniku, skoraj že hladno truplo, in se napotil v Kavarno proti pošti, da je telefoniral policiji. Če bi bilo tako, bi jih slišal.

Ni si še upal pokazati zmagoslavnih občutkov, vendar so vsi čutili, da je zmerom bolj razburjen.

— Chalus je nekaznovan. To je učitelj, ki ga ljudje cenijo. Prav nobenega razloga nima, da bi si zgodbico izmislil.

Maigret je ponovno zavrnil prijateljev pogled, ki ga je vabil, naj spregovori. Potem so vsi precej dolgo molčali. Najbrž zato da bi se zbral, si je sodnik zapisal nekaj besed v mapo, ki je ležala pred njim, in ko je vzdignil glavo, je bil ves zapet.

— Ste poročeni, gospod Chalus? — je vprašal z medlim glasom.

— Sem, gospod.

Lahko si občutil, da sta si ta moža drug drugemu sovražna. Tudi Chalus se je držal napeto in je odgovarjal bojevito. Videti je bilo, kot da sodnega uradnika izziva, naj le ovrže njegovo pričevanje, če more.

— Imate otroke?

— Nimam.

— Je bila vaša žena to noč pri vas?

— V isti postelji.

— Je spala?

— Je.

— Sta odšla spat skupaj?

— Kot po navadi, kadar mi ni treba popravljati preveč nalog. Včeraj je bil petek in jih nisem imel nič.

— Ob kateri uri sta vaša žena in vi odšla v posteljo?

— Ob pol desetih, morebiti nekaj minut pozneje.

— Greste zmerom spat tako zgodaj?

— Midva vstajava ob pol šestih zjutraj.

— Čemu?

— Ker uporabljava svobodo, ki jo imajo vsi Francozi, da vstajajo takrat, kadar jim je všeč.

Maigret, ki ga je opazoval z zanimanjem, bi prisegel, da se mož ukvarja s politiko, da pripada kaki levičarski stranki, da je najbrž tisto, čemur pravijo bojevnik. Takšni ljudje stopajo po ulicah v sprevodih, govorijo na mitingih, takšni ljudje tudi mečejo v nabiralnike sramotilne spise in se kljub ukazom policije nočejo raziti.

— Torej sta oba legla spat ob pol desetih in domnevam, da sta zaspala?

— Kakih deset minut sva se pogovarjala.

— S tem smo prišli do dvanajstih minut pred deseto. Sta zaspala oba?

— Zaspala je žena.

— In vi?

— Jaz nisem. Zaspim precej s težavo.

— Tako da niste spali, ko ste zaslišali hrup na pločniku kakih trideset metrov od svojega doma?

— Tako je.

— Vi sploh niste spali?

— Ne.

— Bili ste popolnoma budni?

— Bil sem dovolj buden, da sem lahko slišal cepetanje in udarec trupla, ki je padlo po tleh.

— Je deževalo?

— Je.

— Ali ni še katero nadstropje nad vašim?

— Ni. Mi stanujemo v drugem.

— Morali ste slišati, kako dežuje pod streho?

— Nazadnje se človek za to nič več ne meni.

— Zdi se mi, da bi morali pri vas malo bolj soliti zrezke, pa malo manj račune...

— Ste že dovolj daleč, da lahko začnem predlagati spremembe?

VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★

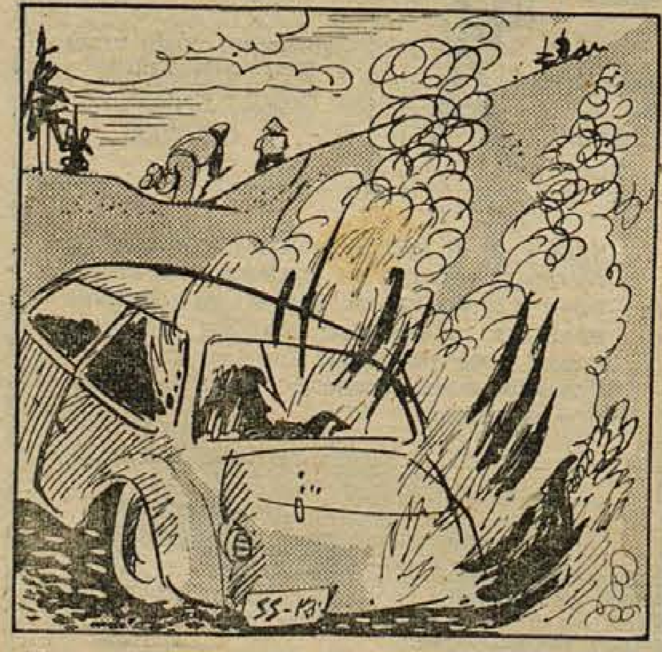

165. — »Zdaj teci,« je ukazal Noč, »naravnost v breg, hitro!« Rudi je stekel v hrib, Noč pa je prižgal vžigalico in jo vrgel v lužo pod avtomobilom. Bencin se je v hipu vnel. Ob karoseriji so švignili navzgor plameni in v trenutku je bil avto ves v ognju. Noč je stekel po hribu navzgor in dohitel Rudija. »No, s tem se ne bodo več vozili,« je zadovoljen dejal, ko sta se odpravila naprej.

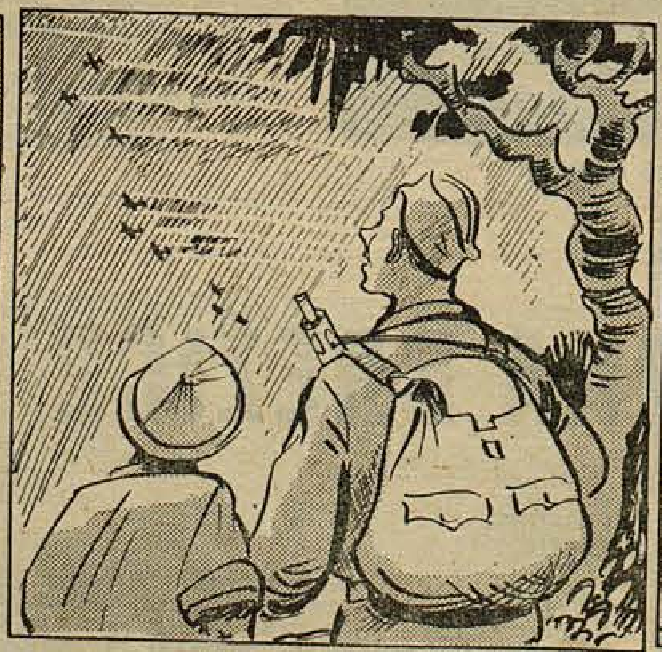

166. — Nekje za hribi se je oglasilo zamolklo brnenje. »Zavezniška letala,« je dejal Noč, »nad Nemčijo gredo.« Brnenje je postalo močnejše. Ozrla sta se kvišku. Po nebu so se vlekli beli ozki trakovi, ki so se na obzorju združevali v dolge in tanke oblake. Na ostrih konicah teh trakov, ki so se počasi zajedali v jasno sinjino, pa so visele svetle drobne pike: zavezniški bombniki.

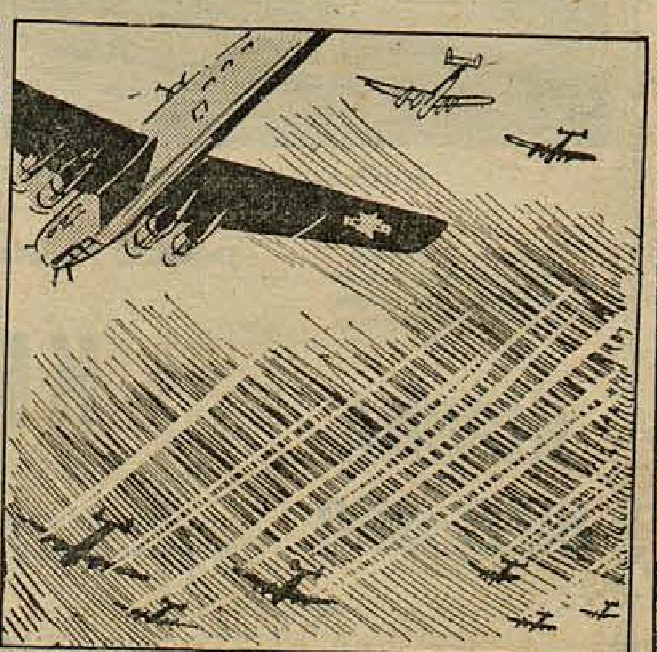

167. — Zamolklo tuljenje letalskih motorjev je zadušilo sleheren drug zvok okrog njiju. »Koliko jih je!« je zavpil Rudi. »Kaj?« se je zadrl Noč. »Gotovo jih je dve sto, pa še več!« je na vse grlo vpil Rudi. Noč mu je prikimal. Stala sta na strmem obronku in gledala letala, ki so v velikih jatah nosila nemškemu rajhu smrtonosne tovore bomb. Noč je pokazal z roko proti severni strani neba.

168. Pod visokimi oblaki je bombnikom prihajal naspr... roj še drobnejših svetlih točk. »Nemški lovci,« ... Noč tulil Rudiju na uho. »Udarili se bodo z njimi. Tudi zavezniki imajo lovce za zaščito s seboj. Vidiš ... te drobne pičice nad bombniki, so že potegnili naprej. Zračna bitka, fant. Se že začenja!« Med enakomernim brnenje letalskih motorjev so se vmešali rafali letalskih topov.

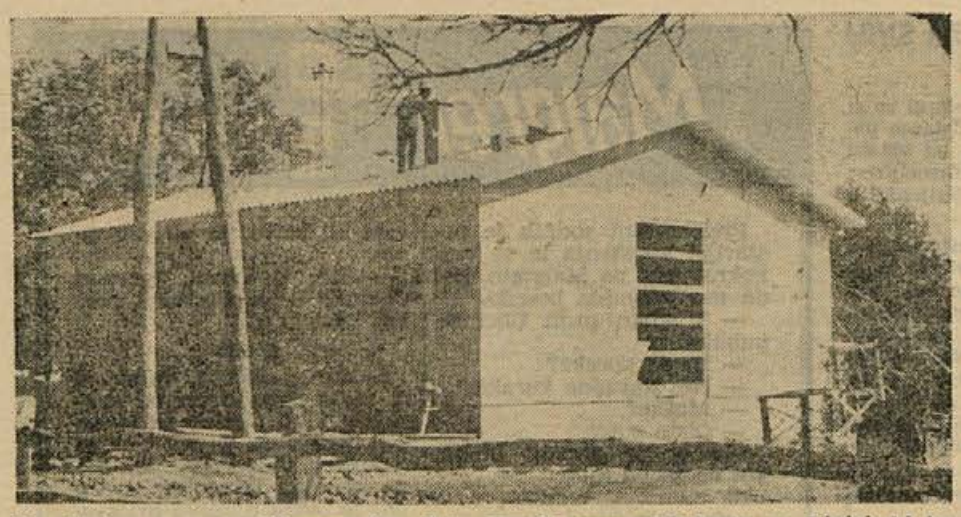

14. oktobra so z mrzlično naglico dokončevali novo ambulanto na Vinici, ki bo 24. oktobra odprta. Dolgoletna želja prebivalcev teh krajev, da bi imeli pri roki zdravnika, bo tako uresničena (Foto: Ria Bačer)

Obračun na Vinici

Predsednika viniške krajevne skupnosti Mika Maliča sem nagovorila na njegovem delovnem mestu, za trafikantskim okencem, v kiosku sredi Vinice.

— Tovariš Malič, gre za obračun, za pregled vaših uspehov in tudi neuresničenih želja. S čim se bo Vinica ob letošnjem prazniku lahko pohvalila?

— Toliko kot doslej, nismo že leta pridobili! Šele spomladi smo na zboru volivcev sklenili graditi ambulanto, a te dni jo bomo že odprli. Vsako gospodarstvo je prispevalo po 3.000 din; tako smo zbrali 1,581.000 dinarjev, nekaj bomo primaknili še iz dohodkov krajevne skupnosti, preostala potrebna sredstva smo dobili od občine in Zdravstvenega doma Črnomelj. Za naš kraj, pa tudi za vse okoliške vasi, je nova ambulanta ena največjih

Miko Malič, predsednik viniške krajevne skupnosti

povojnih pridobitev. Imeli bomo zdravnika. Mi, ki smo bili daleč od zdravstvenih postaj, vemo koliko je to vredno.

V letošnjem letu so tudi šolo dograjevali. Gradnja, začeta pred več leti, sicer še ni končana, vseeno pa smo zelo veseli nekaj novih prostorov, nujno potrebnih za delovanje šole, predvsem pa nove dvorane v šoli. Mladina jo bo uporabljala za telovadnico, sicer pa bo na razpolago tudi organizacijam za razne prireditve.

Vse to bo ljudi nekako potolažilo v razočaranju, ki smo ga doživeli glede obljubljene gradnje ceste do Črnomlja. Ker ni v kraju nobenih gospodarskih dejavnosti, smo za turizem toliko bolj zainteresirani. Žal pa brez ceste tudi turizma ni.

— Katere naloge šteje krajevna skupnost za najvažnejše v prihodnjem obdobju?

— Na podoben način kot smo letos prišli do ambulante, s pomočjo krajevnega samoprispevka, bomo v letu 1966 urejevali pokopališče. Radi pa bi tudi sklenili dogovor s TNZ in pošto, da bi na Vinici začeli graditi stanovanjski blok. Potrebujemo namreč stanovanje za zdravnika, manjka miličniških stanovanj in tudi boljših prostorov za pošto, če bodo res postavili avtomatsko telefonsko centralo.

Če bomo složni, kot smo bili doslej, prizadevanja ne bodo zaman.

M.

23. in 24. oktobra vabijo Viničani

V počastitev krajevnega praznika Vinice, 21. oktobra, bo na Vinici več pomembnih slovesnosti in prireditev, na katere vabijo tudi prebivalstvo iz drugih krajev:

23. oktobra bo ob 18. uri odkritje spominske plošče bratov Tomšič v avli osnovne šole; ob 19. uri literarni večer v novi dvorani osnovne šole.

24. oktobra: ob 10. uri množično zborovanje, nato otvoritev nove zdravstvene postaje. Sledi prijetno viniško popoldne v vaški gostilni.

Kaj žuli Črmošnjičane in čemu?

Na nedavnem živahnem zboru občanov v Črmošnjicah so prišle na dan spet nekatere, že dolgo boleče zadeve, kot sta ureditev trgovine in gostišča, razen teh pa so občani omenili še nekaj novih nepravilnosti.

Tako so kritizirali kratkovidnost odgovornih ljudi, ki so pripravili kmetovalce do tega, da so skoro vsa jabolka otresli in prodali za industrijsko predelavo. Zdaj se je izkazalo, da so prodali preveč in da bo za domače potrebe jabolk zmanjkalo, tako da jih bodo morali »uvoziti« od drugod.

Pokazalo se je tudi, da ljudje neupravičeno tarnajo o pomanjkanju mleka, češ da se je pojavilo zato, ker so pred leti prodali krave. Nekateri zasebniki bi mleko prav radi prodali, pa ga ne morejo, ker bi vsak rad kupil je zadružno mleko, ki je cenejše.

Prav togotni pa so bili nekateri prizadeti občani, ko so razpravljali o problemih paše. Že več let obstaja dogovor, po katerem zasebniki pasejo živino na zadružnem travniku, ko je ta pospravljen in za to plačujejo odškodnino. Letos niso prejeli ne računa, ne opomina, medtem pa so imena samo nekaterih dolžnikov objavili na oglasni deski. To se je ljudem zamerilo.

Na zboru občanov so razen tega ugotovili, da nastajajo med ljudmi vse češči spori zaradi meja ohišnic in drugih parcel, ki še zdaj niso uradno določene. Menili so, da bi morali pristojni organi to stvar čimprej urediti.

Sindikat o reformi

V nedeljo, 24. oktobra, bo ob 8. uri v dvorani občinske skupščine občni zbor občinskega sindikalnega sveta Črnomelj. Delegati bodo razpravljali o reformi v vseh gospodarskih organizacijah. Ker so gradivo s podatki o sedanjem stanju in delu kolektivov že sprejeli, pričakujejo bogato razpravo.

Neoznačeno grobišče na Brezovi rebri

V roški ofenzivi je leta 1942. pri Brezovi rebri padlo 10 partizanskih borcev, 2 domačina, aktivista OF, pa je usrelila italijanska soldateska. 12 padlih (med njimi so 4 neznani borci) počiva na pokopališču na Brezovi rebri. Grobove bi že davno prerasla trava, ko ne bi zanje skrbela partizanska mama z Osojnika pri Semiču. Dvojica padlih je doma s Primorskega, njihovi svojci pa obiščejo grobove vsako leto. Kakšni so njihovi občutki ob grobu, ki 20 let po vojni še ni označen in je brez plošče in napisa? Grobišče je na področju KO ZB Štrekljevec in ObO ZZB Črnomelj.

DRAGATUŠ: 294.000 dinarjev so dali za poplavljence

Na pobudo ObO RK iz Črnomlja so imeli upravni odbori vseh množičnih organizacij v Dragatušu sestanek. Na njem so se pomenili o zbiralni akciji za poplavljence. Posamezniki so prevzeli pobudo po vaseh, za središče akcije, kjer naj se zbirajo prispevki s področja, pa je bil določen Dragatuš. Okoliški prebivalci so pokazali veliko mero človečnosti in lepega odnosa do prizadetih, saj so v Dragatušu in okolici zbrali za 294 tisoč din prispevkov. Okoliške vasi so prispevale 84.000 din, največ v krompirju in fižolu. Vas Obrh je dala 825 kg krompirja, Breznik 160 kg, Sela 330 kg, Mali Nerajec 160 kg, Golek 430 kg, Zapudje 600 kg, Tanča gora 545 kg, Brdarci 240 kg in Dragatuš 364 kg krompirja, fižol pa so prispevale vasi: Tanča gora 9. kg, Dragatuš pa 4 kg. Delovna skupnost osnovne šole v Dragatušu je prispevala v denarju 17.500 din. Vsem darovalcem v imenu RK iskrena hvala!

M. Brodarič

Manjka belokranjskih lutk!

Trenutno nobena trgovina v Ljubljani nima naprodaj manjših belokranjskih in gorenjskih lutk, ki jih tuji turisti tako radi kupujejo za spomin. To je Turistično društvo Črnomelj spodbudilo k novi dejavnosti.

Doslej je v Črnomlju samo ena tovarišica izdelovala lutke, prodajali pa so jih v poslovalnici domačega turističnega urada. V kratkem se bo z izdelovanjem lutk začelo ukvarjati več žena. Nameravajo jih izdelati več tisoč in jih prodati raznim trgovskim hišam in podjetjem v Ljubljani. Tako bodo omogočili zaslužek nezaposlenim ženam, hkrati pa poskrbeli, da bo spominkarski trg vsaj nekolikanj založen z zelo iskanim blagom.

Drobne viniške novice

• Frizerja na Vinici še zdaj nimajo, kljub temu, da so ga iskali celo po Hrvaškem in v Novem mestu. Za frizure Viničank in za brade domačih možakov nihče noče skrbeti, četudi bi ta posel dobro nesel. Lokal je pripravljen!

• Prodajo kruha so letos uredili, tako da so občani zadovoljni. Vsak dan pripeljejo kruh s poštnim avtom iz Črnomlja in ga je v prodaji vedno dovolj, razen v izjemnih primerih, ko ga kmečke gospodinje pokupijo več kot običajno. To pa se zgodi samo nekajkrat v letu, kadar imajo ob večjih kmečkih delih najete delavce.

• Za krajevni praznik je zasebni gostilničar Školnik preuredil in prebelil prostore v svojem lokalu. Kakor je slišati, namerava v zgornjih prostorih svoje hiše urediti še belokranjsko sobo, namenjeno zlasti gostom in družbam od drugod. Tak prostor bi bil Vinici res potreben, ker je Školnikova gostilna edina, ki nudi ob vsakem času tudi topla jedila.

• Letos je začela poslovati šolska mlečna kuhinja v novih, pred kratkim dograjenih prostorih. Razen tega so učenci domače osemletke v letošnjem šolskem letu pridobili še telovadnico in igrišče na prostem. To je sicer obstajalo že prej, ni pa bilo urejeno. Mladina, člani SZDL in drugih organizacij so šolsko igrišče uredili s prostovoljnim delom ter poskrbeli tudi za lepo okolico šolske stavbe.

Končno zobna ambulanta v Semiču

Pred kratkim je v Semiču pričela delovati tudi zobna ambulanta, s čimer se je izpolnila dolgoletna želja občanov.

Prostore za ambulanto so že pred leti uredili s krajevnim samoprispevkom, manjkal je samo še zdravnik. V prvih dneh poslovanja so v zobni ambulanti pregledali zobovje vsej šolski mladini ter ugotovili, da imajo le redki šolarji zdrave zobe. Verjetno nimajo predšolska mladina in drugi občani nič boljšega zobovja, vendar upajo, da se bo stanje zob popravilo, ker imajo zdaj ljudje ambulanto blizu in ne bodo z zdravljenjem več odlašali.

Tovarišu Škediju, ki dela v zobni ambulanti, želijo Semičani mnogo uspehov pri delu!

LEOPOLD MARINČEK

Črnomaljske iveri

■ ZE PRED DVEMA letoma so v Črnomlju načeli problem mrtvašnice, a še vedno imajo mrliče doma vse do pogreba. Mimo tega, da si kaj takega že v nobenem mestu več ne privoščijo iz povsem higienskih in estetskih razlogov, je problem umrlega člana družine posebno pereč pri stanovalcih v blokih. Stanovanja so majhna, po več ljudi spi v isti sobi — kje naj uredijo mrtvaški oder? Zadevo bo treba čimprej urediti.

■ MLADINA JE TOLIKO časa prikazovala potrebo po lastnem kotičku za udejstvovanje, dokler ga ni lani dobila v stavbi družbenih organizacij. Soba res ni velika, a je prav čedna in lepo opremljena. Čudno pa je, da je televizor že 7 mesecev pokvarjen, da so šahovske mizice na podstrešju in da je soba po večini prazna. Torej ni bilo pomanjkanje prostora krivo, da se mladinska organizacija in njene sekcije ne razvijejo!

■ PRED STAVBO OBCINSKE SKUPŠČINE je nekaj parkirišč, vendar je v Črnomlju vsak dan več avtomobilov in prostor za postajanje vozil postaja premajhen. Če bi vsaj šoferji prav parkirali, v vrsti, bi še šlo! Mnogi pa parkirajo kar v sredini prostora, postavijo avtomobil po strani ali kakor se jim pač zljubi ter zavzamejo še več prostora kot bi bilo potrebno. Malce več reda na parkirišču!

■ PRED KRATKIM so popravili bivšo Sinkovičevo hišo, ki je zdaj družbena last. Stavba je dobila novo streho, razen tega so v podstrešnih sobah oskrbeli manjša popravila. Prav tako popravljajo nekdanjo Badovinčevo hišo, v kateri je zdaj Dom JLA. Popravila v obeh stavbah bodo veljala okoli 4 milijone dinarjev. Odgovorni zatrjujejo, da bodo v letu 1966 prišle na vrsto tudi druge, popravil potrebne hiše v družbeni lasti.

■ OKOLICA STANOVANJSKIH blokov v Ulici pod smreko stanovalcem ni v čast. Papir, odpadki, smeti in še kaj drugega leži vse naokrog. Nekateri tudi drva zlagajo kar na zelenice in jih kljub opozorilom nočejo umakniti. Pač svojevolja, ki je nihče ne preganja! Ker nameravajo prihodnje leto urediti še okolico novega bloka pri samopostrežbi in tudi otroško igrišče, bi se morali ljudje do tedaj navaditi vsaj na red in čistočo.

■ NA MALEM STADIONU pri šoli je TVD Partizan začel graditi manjšo tribuno za gledalce, ki so jo doslej posebno pogrešali na tekmah ob slabem vremenu. Društvo je prispevalo del sredstev, precej pa so h gradnji prispevale tudi domače delovne organizacije.

ZDAJ PA ZARES: OBNOVA!

Po večkratnih napovedih in obljubah so v Črmošnjicah vendarle začeli preurejati gostišče. Begradovi delavci opravljajo potrebna zidarska dela, predvsem pri ureditvi novih sanitarij in pravijo, da bodo do konca oktobra gotovi. Ko bodo zatem še pleskarji opravili svoje, bo gostišče spet odprto.

DOPISUJTE V DOLENJSKI LIST!

KRAJEVNA SKUPNOST VINICA

prisrčno vošči za letošnji krajevni praznik vsem občanom, hkrati pa se jim zahvaljuje za prispevke za gradnjo ambulante.

Plakat KZ Črnomelj, ki vabi k nakupu sladke portugalke, smo fotografirali že lani — objavljamo pa ga šele zdaj, saj spet visi v izložbi trgovine KZ, le cena je letos malce višja: liter stane 260 dinarjev ...

NOVICE črnomaljske komune

OB KONFERENCAH KRAJEVNIH ORGANIZACIJ SZDL

Delo SZDL čutimo povsod

Intervju s predsednikom občinskega odbora Socialistične zveze kočevske občine Stanetom Lavričem — Občani v delovnih organizacijah vidijo tudi skupne potrebe prebivalcev občine

V: Je SZDL omogočila, da občani svobodno razpravljajo in podajajo mnenja ter vplivajo na sklepe oziroma odločitve raznih organov?

O: Menim, da je. Preko krajevnih organizacij SZDL smo omogočili slehernemu občanu, da je svobodno podajal svoja mnenja in stališča ter

»Obravnavati moramo predvsem vse to, kar občane zares zanima!« trdi predsednik Stane Lavrič

vpljival na oblikovanje raznih sklepov.

V: Kako je SZDL vplivala na delovne kolektive in njihove samoupravne organe in če jim je uspelo vzbuditi zanimanje za reševanje problemov, ki so skupni vsem občanom?

O: Na raznih sestankih in shodih občanov ter s pomočjo drugih sredstev obveščanja si je SZDL prizadevala, da so bilj vsi delolvni kolektivi in njihovi samoupravni organi seznanjeni z mnenji, stališči, željami in potrebami širšega kroga občanov. Uspeh ni izostal, saj smo doslej s sredstvi, zbranjmi od občanov (krajevni samoprispevek oziroma bivši dopolnilni proračunski prispevek) in s sredstvi, ki so jih prispevale organizacije, zgradili oziroma gradimo: **novo pošto, zdravstveni dom, šolo, postavili smo TV pretvornik itd.** Poudariti moram, da občani-proizvajalci ne vidijo samo svojih osebnih potreb, oziroma potreb svojega podjetja, ampak tudi potrebe, ki so skupne vsem občanom. Menim, da je tako reševanje komunalnih potreb povsem na mestu in da je treba tudj v bodoče tako reševati skupne zadeve.

V: Kako je čutiti vpliv nove reforme na vasi in kakšno je na deželi delo SZDL?

O: V naši občini nam je uspelo razvjti družbeni sektor kmetijstva.Ne smemo pa zato zanemariti zasebnega kmeta. Privatni sektor kmetijstva je ohranjen predvsem v drobnih predelih občine. Zemlja je skopa, kraška, hribovita in oddaljena od mesta. Tu so ostali le še stari ljudje, medtem ko je mlادina v industrijskih centrih. Tržnih presežkov prjdela zasebni sektor iz leta v leto manj, pogoji za kooperacijo pa niso najbolj ugodni. Vendar pa ne bi smeli biti prepričani, da se tu ne da nič napraviti. KGP bo moralo še nadalje iskati različne oblike sodelovanja z zasebnimi kmeti in tako se bo zasebna proizvodnja v pogojih reforme uveljavila. Prav to vprašanje bi morale temeljiteje razčistiti konference krajevnih organizacij SZDL na vasi.

V: Meniš, da bodo krajevne organizacije uspele najti rešitev za vse te različne probleme?

O: Konference bodo živahne. Člani SZDL poznajo zahteve gospodarske reforme, zato menim, da dobrih predlogov in mnenj ne bo manjkalo. Prav zato občinskemu odboru SZDL ne bo treba iskati rešitev za opisane probleme v ozkem in zaprtem krogu, ampak bodo pri njih sodelovali vsi občani.

V: Kako vplivajo občanj na reševanje raznih zadev, ki so pomembne v republiškem ali zveznem obsegu,

O.: Preko svojih poslancev. Predvsem republiški poslanci se udeležujejo sestankov ali zborov volilcev, kadar na njih razpravljamo o pomembnejših vprašanjih. Tako občani lahko vplivajo na oblikovanje raznih stališč tudi izven komune. Menim, da so take oblike sodelovanja poslancev in občanov koristne, lahko pa bi jih bilo več.

V: Kakšna je bila doslej udeležba na konferencah krajevnih organizacij in kakšno je pričakovati letos,

O: Udeležba je bila doslej primerna, če jo primerjamo z drugimi občinami. Ugotavljamo pa, da je udeležba boljša na podeželju. Vzrok bo verjetno ta, da v mestu nekatere zadeve obravnavamo na več mestjh, na primer: občinski plan in proračun na zborih volivcev in zborih delovnih organizacij itd. Menim, da bo udeležba vedno dobra, če bomo obravnavali stvari, ki občane zanimajo.

V.: Dobijo občani na svoja vprašanja vedno odgovore in če so mnenja in predlogi občanov vedno upoštevani?

O: Potreb in želja občanov je veliko. Njihove želje in predloge skušamo v vsakem primeru upoštevati, žal pa jih rešujemo lahko le v mejah finančnih možnosti.

J. PRIMC

Jeleni in ljudje delajo škodo na pokopališču

Pred kratkim so na novem pokopališču v Kočevju jeleni obgrizli lubje na četrtini pred kratkim posajenih mladih okrasnih dreves. Odkar so debla dreves premazana z neko smrdljivo snovjo, ne delajo jeleni več škode.

Divjad pa ni edina, ki dela škodo na novem pokopališču. Nekdo (morda jih je bilo tudi več) je pred dnevi izkopal in odnesel s pokopališča štiri ciprese!

Urbanistično razstavo si je doslej ogledalo le še malo ljudi, čeprav je od vseh občanov odvisno, kakšno podobo bo imelo Kočevje čez leta. OBČANI: sodelujte s predlogi pri nadaljnjem oblikovanju zunanje podobe našega mesta! Povejte svoje mnenje o številnih vprašanjih, ki pomenijo tudi lepše in boljše življenje za vas in vaše otroke! Obiščite urbanistično razstavo!

KOMUNISTI O GOSPODARSKI REFORMI

Nujno: pregled delovnih mest in kadrov

Pretekli petek je bila v Kočevju sektorska konferenca komunistov, na kateri je sekretar občinskega komiteja Miro Hegler podal informacijo o prvih posledicah gospodarske reforme in bodočih nalogah komunistov v zvezi z njo.

Najprej je opisal položaj gospodarstva v občini nasploh, potem pa še v pomembnejših delovnih organizacijah. O prvih rezultatih reforme bodo v kratkem spet razpravljale osnovne organizacije ZK v delovnih organizacijah in na terenu.

Med drugim je sekretar opozoril, da so največje rezerve v gospodarskih organizacijah predvsem v urejanju obratovanja v več izmenah, v rekonstrukciji zastarelih obratov ali ozkih grl proizvodnje, organizaciji dela in sploh izkoriščanju notranjih rezerv. Precej možnosti za zaposlovanje ljudi pa je še v terciarnih dejavnostih, ki so slabo razvite. V nekaterih delovnih organizacijah imajo premalo strokovnjakov, ponekod pa zasedajo odgovorna mesta tudi premalo sposobni ljudje.

Nadalje je opozoril, da je precej mladih nezaposlenih, medtem ko še vedno delajo ljudje, ki imajo vse pogoje za upokojitev. Poudaril je tudi, da je treba kljub nekaterim nasprotnim mnenjem nujno še naprej štipendirati in vzgajati strokovnjake, ki niso potrebni samo v pisarnah, ampak predvsem pri produktivnem delu.

Ko je govoril o nagrajevanju po delu, je opozoril, da je tudi delo strokovnjakov meriti z vloženim trudom in doseženimi uspehi. Precej strokovnjakov je šlo namreč iz občine prav zaradi nepravičnega nagrajevanja. Po reformi so se v občini povečali osebni dohodki od 12 do 23 odstotkov (razen redkih izjem, kjer se sploh še niso zvišali). Vse višje osebne dohodke je seveda treba utemeljiti z višjo produktivnostjo.

Nadalje je sekretar seznanil komuniste z zadnjimi ukrepi v Pletiljstvu, ki se bodo morda zdeli nenavadni. V tej delovni organizaciji so namreč osebni dohodki zelo nizki, vendar se je celoten kolektiv odločil, da ostanek dohodka za prvo polletje letos ne bo razdelil za osebne dohodke, ampak z njimi raje kupil nove stroje. Razen tega je delavski svet sklenil, da bo odpuščena vsaka delavka, ki ne bo izpolnila določene dnevne norme.

Sestanki med delovnim časom, od katerih jih je nekaj sklical kolektiv (Itas, Avto), so pokazali, da v nekaterih kolektivih obveščanje šepa. Člani kolektiva namreč niso dovolj seznanjeni z odločitvami organov samoupravljanja. Kolektivi tudi vse premalo ukrepajo, da bi temeljito proučili vzroke prekinitev in našli krivce zanje.

Ob zaključku je sekretar poudaril, da je reforma morda koga tudi razočarala, ker so v zadnjem času cene res občutno hitreje naraščale kot osebni dohodki. Menil pa je, da velika večina ljudi reformo pozdravlja in je pripravljena prenesti tudi večje žrtve, da bomo gospodarstvo stabilizirali. Sprijazniti se moramo z dejstvom, da lahko le toliko potrošimo kot ustvarimo. Reforma ni končana. Neskladja bomo odpravljali počasi, največji delež pri tem pa so dolžni prispevati prav komunisti.

J. P.

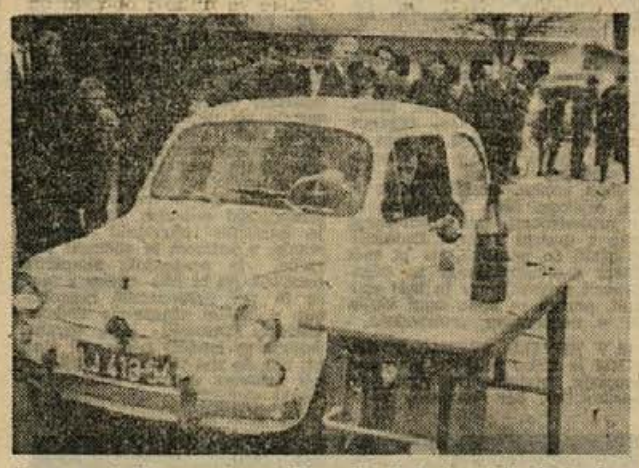

Še z zadnjih spretnostnih voženj kočevskih šoferjev: med vožnjo je moral tekmovalec z ene mize pobrati kozarec vode, ga med vožnjo izpiti in praznega spet postaviti na mizo, ki je bila 5 metrov oddaljena od prve...

DROBNE IZ KOČEVJA

■ 8 samskih sob preureja trgovsko podjetje Trgopromet na Ljubljanski cesti v Kočevju. Vseljive bodo predvidoma sredi novembra. V vsaki bosta stanovali dve članici kolektiva. S tem bo v glavnem rešeno stanovanjsko vprašanje za samske člane kolektiva.

■ BREZ VODE SO vzdihovali spet pretekli petek v delu Kočevja. Kakor po navadi so tudi tokrat ostali prebivalci brez poprejšnjega obvestila. Na mnoga vprašanja, zakaj ni vode, ni bilo moč dobiti odgovora. Razumljivo je, da tudi tokrat ni šlo brez upravičenega razburjenja in kritike. Videti je, da so vse prošnje prebivalcev, naj bi bilo pri oskrbi vode več reda, zaman.

■ ODVOZ SMETI je v Kočevju zelo primitiven in nehigieničen. Zaman se čudimo, odkod toliko smeti na cestah in mestnih ulicah, če ne upoštevamo, da odvažajo smeti iz smetnjakov na navadnem vozu, ki ga vrhu vsega še preobložijo. Smeti se med prevozom raztresejo po ulicah in trgih. Odvoz je tako primitiven, da je skoraj nerazumljivo, da doslej pristojne inšpekcijske službe v to še niso posegle

■ PRECEJ KROMPIRJA IN ZELJA so pripeljali naprodaj v soboto okoliški kmetje. Ker so bile cene zmerne, so vse hitro prodali. Največ je pokupila Ljudska restavracija, ki potrebuje za svoje obrate kar 30.000 kg krompirja. V Kočevju so torej še vedno težave z ozimnico. Nekatere sindikalne podružnice so nakupile jabolka za svoje člane na Dolenjskem.

NEKAJ PODATKOV IZ URBANISTIČNEGA PROGRAMA

KOČEVJE ČEZ 30 LET

Naravni prirast prebivalstva v občini je bil do leta 1962 skoraj še enkrat višji kot v Sloveniji. V letu 1963 je prirast sicer občutno padel, a je še vedno precej nad republiškim povprečjem. Umrljivost je nizka (pod republiškim povprečjem), ker so se na Kočevskem naseljevali v glavnem mladi ljudje. Vse to je imelo za posledico, da je doslej prebivalstvo hitro naraščalo in bi doseglo čez 30 let številko 24.400 ali 7.500 več kot leta 1961. Vendar pa je pričakovati, da bo prebivalstvo v bodoče počasneje naraščalo in naj bi doseglo čez 30 let število 18.500.

Še nekaj značilnosti v zvezi s prebivalstvom:

■ največ ljudi je starih 24 do 44 let;

■ delovnih mest za ženske je premalo;

■ največ prebivalcev je zaposlenih v primarnih in sekundarnih dejavnostih (kmetijstvo, gozdarstvo, industrija, gradbeništvo, promet);

■ število kmetijskega prebivalstva hitro pada in ga je lani bilo le še 26%;

■ 60% ljudi ima osnovno šolo, 10% ljudi je brez šolske izobrazbe (otroci do 10 let niso upoštevani).

Zadnjih 11 let je število aktivnega kmetijskega prebivalstva občutno naglo nazadovalo in sicer kar za 115 oseb na leto. Zaradi tega je treba nujno odpreti v mestu na leto vsaj 115 novih delovnih mest in preskrbeti prostor za okoli 270 novih prebivalcev.

Lokacija današnjih proizvodnih obratov je bila večkrat izbrana brez upoštevanja energetike, komunikacij, vode, komunalnih naprav, stanovajskih površin itd. Po urbanističnem programu naj bi se bodoča industrija razvijala na severnem delu Kočevja (obrat Inles), ker je tu v bližini tehnološka voda (Rinža), cesta in železnica, ker ne bi osmrajevala mesta, stanovanjska naselja pa ne bi motil hrup industrije; tudi za širjenje obratov je dovolj prostora. Program pravi, da je slabo locirana dosedanja kovinska in kemična industrija ter nova klavnica.

Industrija je za 25% slabše opremljena od povprečja Slovenije. Zato tudi v narodnem dohodku še vedno zaostajamo za republiškim povprečjem.

Selitev v mesto

Predvidoma bo v bodočih 30 letih naraščalo število prebivalstva samo v Kočevju in bližnji okolici (Šalka vas, Livold, Dolga vas, Stara cerkev). V vseh drugih naseljih bo število prebivalstva občutno padlo. Kočevje s Šalko vasjo naj bi imelo čez 30 let 12.800 prebivalcev ali 70 na ha, Livold in Dolga vas 1.200 prebivalcev ali 20 na ha in Stara cerkev 500 ali 20 na ha.

Individualna (zasebna) stanovanjska gradnja je predvidena v Kočevju severno od Kolodvorske ulice, dopolnitve na Trati in mestu, zazidava Šalke vasi, Livolda in Dolge vasi ter Mestnega loga. Stanovanjske bloke bi gradili v centru mesta (med mostovoma); na predelu med Ljubljansko, Šeškovo, Cankarjevo in Kolodvorsko ulico; na levem bregu Rinže med kemično tovarno in cesto na Rudnik.

Kaj pa voda?

Predvidena poraba vode v naslednjih 30 letih znaša za Kočevje in okolico 67 l/sek. Zmogljivost novega vodovoda je 65—70 l/sek., se pravi zadostna.

Poseben problem pa je vedno večja potreba industrije po tehnološki vodi. Kemična tovarna, Tekstilna tovarna in Klavnica bi potrebovale 80 l/sek tehnološke vode, ki jo črpajo zdaj v glavnem iz Rinže. V sušni dobi pa ima Rinža slab pretok (tudi samo 1 l/sek), zato je bila izdelana študija za spoj Rakitnice z Rinžo. To bi stalo okoli 350 milijonov din, Rinžo bi pa okrepili s 120 l/sek vode. Opisana je tudi druga varianta, po kateri naj bi industrija dobivala tehnološko vodo iz opuščenih dnevnih kopov premogovnika.

Bodoča kanalizacija Kočevja bo mešanega sistema in bodo vanjo speljane meteorne vode in odpadne vode industrije, ki pa jih bo treba prej očistiti. Centralna čistilna naprava je predvidena na južnem delu mesta ob Rinži.

(Konec prihodnjič)

KOČEVSKE NOVICE

8300 AVTOMOBILOV V ENEM LETU

Avtomehanična delavnica, v kateri vam popravijo vozilo tudi popoldne — Sodobni pripomočki so skupaj s kvalificiranimi delavci porok, da boste s popravilom zadovoljni!

Ne mislimo na nova vozila, ki naj bi jih Krčani kupili! Tako dobro jim še vedno ne gre! V mislih imamo popravila in servisne preglede. Za novo bencinsko črpalko v Krškem je na hribčku obrat SLOVENIJA AVTO, ZASTAVA SERVIS-AVTO SERVIS. 10 ali 15 osebnih avtomobilov stoji pred delavnico, čakajoč na popravilo ali pa na pranje in mazanje.

Vodja servisa tov. *Stanko Božič* nam je pripovedoval: — 14 proizvodnih in 6 režijskih delavcev nas je v kolektivu, imamo pa še 2 vajenca v II. letniku in 6 vajencev v I. letniku. Vsega nas je torej 28. Režijskih delavcev je na pogled veliko, toda upoštevati morate, da delamo v dveh izmenah!

Od 15. maja letos delamo neprekinjeno od 6. ure zjutraj do 22. zvečer. Strankam je treba ustreči in omogočiti vzdrževanje in popravila vozil tudi tistim, ki so v službi. Zavoljo tega smo morali število režijskih delovnih mest povečati za 2. Dopoldanska izmena je številnejša kot popoldanska, fantje pa se menjujejo tako, da delajo en teden dopoldne, drugi pa popoldne. Ob sobotah delamo samo od 6. do 20. ure.

»Tu smo zato, da ustrežemo strankam!« trdi Stanko Božič

Dvoizmensko delo, kakršnega imamo zdaj, terja precejšnje režijske stroške. Radi bi poslovali kar najbolj gospodarno, pa hkrati ustregli strankam. V doglednem času nameravamo uvesti enoizmensko delo, tako da bi delali od 7 do 16.30 ali pa celo od 7.30 do 17.30. V tem primeru bi odpadli 2 režijski delovni mesti, marsikaj bi privarčevali pri gretju prostorov, pri porabi elektrike in drugem. Od 11. do 12. ure bi imeli prosto, tak delovni čas pa bi bil ugoden tudi za stranke. Kolektiv se za tak predlog ne ogreva najbolj, toda mi smo tu zato, da ustrežemo strankam!

Servis je sodobno opremljen: imamo pralnico z dvigalom do 3 t nosilnosti, ročno mešalnico za pranje vozil z detergentom, kompresor za izpihovanje pri montaži in demontaži, kompresor za pranje motorjev z nafto in vodo, zavorne valje za preizkušnjo avtomobilskih zavor, sodobno mehansko orodje najboljših svetovnih znamk, skratka: oprema je sodobna in dobra in je vredna okoli 15 milijonov din. Za leto dni, odkar poslujemo, je to kar precej. Urediti pa bo treba razen drugega še poseben prostor za avto kleparska in avto ličarska dela.

V servisu delajo sami kvalificirani in visokokvalificirani delavci, vsi pa imajo A in B vozniški izpit. Doslej smo opravili servisne preglede in popravila na približno 8300 vozovih. Prva skrb je kvalitetno delo, zato pa se nas stranke držijo. Najteže je z rezervnimi deli, ker jih ni dovolj na voljo! SLOVENIJA AVTO nam gre pri tem zelo na roko, toda konsignacijska skladišča žal nimajo na zalogi niti najosnovnejših delov.

Vsa trgovska mreža skupaj z ZASTAVO bo morala stremeti, da bi bili rezervni deli vozil v prvi vrsti na voljo servisnim delavnicam. Težko se je opravičevati pred stranko, ki ne ma-a razumeti, da ji rezervnega dela kljub najboljši volji ne moremo oskrbeti. Stranka pa ima seveda prav.

Jm.

Sodobno opremljena pralnica avtomobilov v krškem avtoservisu je za naše področje novost. Posebno dvigalo dvigne vozilo v nekaj sekundah meter ali dva visoko in omogoči pregled »dna« avtomobila ter mazanje ležajev. Na sliki: oprano vozilo med mazanjem (Foto: Miloš Jakopec)

Športno srečanje gradbincev v Krškem

Športniki gradbenega podjetja SAVA iz Krškega so imeli preteklo nedeljo v gosteh športnike njihovih kooperantov iz Vranjice pri Zagrebu. Poleg nogometašev in odbojkarjev so se z ekipo mesta srečali tudi šahisti. Oslabljenim domačinom je vseeno uspelo zmagati s 4:2. Celo točko so si priborili Rupar, Pavliha in Rihter, remizirala sta Preskar Ilija in Zupanc, izgubil pa je Kavčič.

Pavk

Prvi poraz Celulozarja

V Celjski nogometni podzvezi so preteklo nedeljo odigrali VII. kolo prvenstva. Ekipa Celulozarja iz Krškega je gostovala pri vodeči enajsterici iz Ljubnega v Savinjski dolini. Zmagali so domačini z 2:1 (1:1). Za goste je gol dosegel iz 11 m Sotošek. S to zmago se je Ljubno še bolj učvrstilo na prvem mestu.

Pavk

Senovčani za pomoč poplavljencem

5-članski krajevni štab za zbiranje pomoči poplavljencem na Senovem je že začel delati. Upravni odbor rudnika je v štab imenoval Toneta Pleterskega, sindikalna podružnica rudarjev pa enega člana. Senovski odbor RK vabi skupaj s štabom vse prebivalce, naj po svojih močeh prispevajo za poplavljence, ki jim je voda uničila premoženje.

Pravilnik o delovnih razmerjih rudnika

Na senovskem rudniku je pravkar v razpravi osnutek o delovnih razmerjih, o katerem je že razpravljal UO. Po 15-dnevni javni razpravi bo UO o osnutku ponovno razpravljal in upošteval pripombe, nato pa bo pravilnik sprejel DS.

PROPADLA AMERIŠKA OFENZIVA — Pretekli teden je ameriško poveljstvo v Južnem Vietnamu skupaj s saigonskim organiziralo širkoko zasnovano ofenzivo proti enotam osvobodilne vojske. Po uradnih vesteh je v ofenzivi sodelovalo okrog 14.000 ameriških in saigonskih vojakov. Obkolili so dolino La Tin, vendar so udarili v prazno, ker so se partizanske enote izmuznile iz obroča.

POSKUS UDARA V BURUNDIJU — Pretekli ponedeljek je prišlo do upora v majhni afriški državi Burundi. Kralj Mvami Mvambuco je zbežal, premier pa je bil hudo ranjen. Nič še ni gotovega zakaj je prišlo do upora.

KRŠKE NOVICE

■ TRGOVSKO PODJETJE VELETRG iz Velenja je ponudilo sindikalni podružnici tovarne papirja v Krškem večjo količino premoga po znižani ceni. Ponudba je tembolj dobrodošla, ker je zadnji čas, da se člani kolektiva preskrbijo s kurivom pred zimo. Papirničarji so s ponudbo zadovoljni, saj bodo naročeni premog prejeli še pred novembrom. Trgovsko podjetje Preskrba, ki oskrbujejo Krčane s kurivom, ne more izpolniti vseh želja in naročil prebivalstva.

■ VODSTVO TEHNIČNE SREDNJE ŠOLE v Krškem je prosilo tovarno papirja, da bi dovolila dijakom IV. letnika TSS prisostvovati eni izmed sej organov upravljanja v podjetju. S tem bi dijaki utrdili znanje o samoupravljanju, ki ga dobijo pri šolskem pouku. Pretekli teden je bila dijakom želja izpolnjena in so prisostvovali seji delavskega sveta v tovarni papirja. Zadovoljni dijaki so povedali, da bi radi sistem samoupravljanja in odgovornosti proizvajalcev še bolj spoznali, preden se bodo sami vključili v neposredno proizvodnjo.

■ V HOTELU SREMIČ V KRŠKEM je težko priti do dnevnega časopisja. Maloštevilni gostje so nezadovoljni, ker časopisov v lokalu skoraj ni, čeprav je hotel naročen na več dnevnikov. Zastavlja se vprašanje, kam gredo časopisi, preden jih lahko bero gostje? Kadar časopisi so, pa ne manjka tudi gostov, ki časnike radi tudi posvojijo. Opaziti je, da hotel nima domačih revij, čeprav bi bile zaželene. Tujih je sicer nekaj, zlasti nemške, ki pa večine obiskovalcev ne zanimajo. Uprava hotela naj bi bolj pazila na te reči, čeprav so morda malenkost.

■ PREDSEDNIK OBČINSKE SKUPŠČINE inž. Franc Dragan je pretekli teden prisostoval seji delavskega sveta v tovarni papirja. Prisotne je seznanil z denarnimi težavami občine, ki so predvsem nastale ob ukinitvi občinskih investicijskih skladov, predvidene ukinitve stanovanjskega sklada in zmanjšanju stopnje proračunskega prispevka iz osebnih dohodkov zaposlenih (la je najpomembnejši proračunski dohodek občine). Ko je temeljito obrazložil težavno stanje, v katerem je občinski proračun, je predsednik skupščine poudaril, da bi bila rešitev v tem, če bi vse gospodarske organizacije v občini prispevale dodatna sredstva. Delavski svet tovarne papirja je naročil odgovorni službi, naj do ene prihodnjih sej prouči možnost denarne pomoči občinski skupščini.

Rudnik bo prodajal tudi na drobno

Ukinitev regresa za premog široke potrošnje je prizadela vse potrošnike, ki so ga dozdaj kupovali po znatno nižjih cenah pri trgovskem podjetju v Krškem. Zdaj je premog v trgovini na drobno zaradi marže celo dražji kot pri proizvajalcu. Potrošniki iz bližnje okolice Senovega zategadelj nadlegujejo rudnik, naj uvede prodajo premoga na drobno. Mnogim bi s tem odpadla odvečna pot v Krško in prevoz premoga iz Senovega v Krško, pa spet nazaj h kupcu. DS rudnika je o predlogu potrošnikov razpravljal in sklenil pričeti s prodajo premoga na drobno. V ta namen bodo uporabljali nakladalno rampo pri separaciji v Senovem, tam pa je tudi mostna tehtnica do 5 ton. Obe napravi zadoščata, rudnik pa ne bo imel kakšnih večjih izdatkov.

Kdo bo upravljal s stanovanjskimi hišami?

Rudnik Senovo razpolaga s 56 stanovanjskimi hišami, v katerih je 369 družinskih stanovanj in 16 samskih sob, s samskim domom, v katerem je 19 sob, do konca novembra letos pa bo zgrajen še stolpič z 20 stanovanji. Že doslej je rudnik vlagal precej sredstev v vzdrževanje stanovanjskih hiš, kljub temu pa so nekatere stare stavbe v dokaj slabem stanju. Da bi gradnja stanovanj in vzdrževanje obstoječih potekali v redu tudi v bodoče, je DS rudnika na zadnji seji sprejel sklep o ustanovitvi enote za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami. V sklad te enote bodo prenešene vse stanovanjske stavbe, ki so last rudnika. Ker je rudnik že dozdaj obračunaval stanarine v imenu hišnih svetov in stavbe vzdrževal, se z ustanovitvijo nove enote ne bo nič spremenilo.

K. R.

»NAŠI POGOVORI« bodo izhajali le še občasno

Mnogi občani nas sprašujejo, zakaj v letu 1965 ne izhajajo »NAŠI POGOVORI« kot lansko leto. Izrazili so tudi željo, da naj bi v bodoče izhajali NAŠI POGOVORI celo štirinajstdnevno, ker menijo, da so zaradi mesečnega izhajanja NAŠIH POGOVOROV prepozno obveščeni o pomembnejših dogodkih. — O željah in predlogih občanov smo razpravljali na razširjenem plenumu občinskega odbora SZDL in sprejeli sklep, da naj bi v bodoče izhajali NAŠI POGOVORI le še občasno. Ta sklep smo sprejeli iz naslednjih razlogov:

1. V letu 1965 je tudi naša občina sklenila pogodbo s pokrajinskim glasilom Dolenjskim listom, ki izhaja enkrat na teden, da bo v vsaki številki Dolenjskega lista objavljena najmanj ena stran aktualnih novic iz naše občine.

2. NAŠI POGOVORI so izhajali v 6500 izvodih, po številu naročnikov Dolenjskega lista pa smo na drugem mestu med občinami, ki so soustanoviteljice našega pokrajinskega glasila.

3. V NAŠIH POGOVORIH so bili objavljeni številni sestavki z vseh področij dejavnosti, ki pa so jih brali predvsem občani naše občine. Prav pa je, da so z našimi problemi in uspehi seznanjeni tudi naši sosedje saj za uspešno razvijanje gospodarskih in drugih dejavnosti ne sme biti občinskih niti drugih meja.

4. Za NAŠE POGOVORE, ki so izhajali enkrat na mesec, so znašali stroški v letu 1964 4,071.560 din, v letu 1965 pa bi znašali najmanj 9,017.000 din. Če bi občinski list izhajal kot štirinajstdnevnik na osmih straneh, pa bi bilo stroškov najmanj 11,000.000 dinarjev.

Ker je dala občinska skupščina že 3,000.000 din za obveščanje občanov preko Dolenjskega lista, bi v primeru nadaljnjega mesečnega izhajanja NAŠIH POGOVOROV znašali celotni stroški obveščanja občanov v letošnjem letu 12,449.000 din. Tolikšnih finančnih sredstev za obveščanje pa ni na razpolago, saj še iz leta 1964 nimamo poravnanih računov za NAŠE POGOVORE za 3,000.000 din.

Stališče plenuma občinskega odbora SZDL pa je tudi v skladu s priporočili, ki sta jih dala Glavni odbor SZDL Slovenije in s sklepi, sprejetimi na Kongresu novinarjev Jugoslavije, ki je bil v začetku leta 1965.

Plenum občinskega odbora SZDL p r i p o r o č a, da se čimveč občanov naroči na Dolenjski list, preko katerega bodo redno enkrat na teden obveščeni o pomembnejših dogodkih v naši, kakor tudi v sosednjih občinah.

PETER MARKOVIČ
predsednik občinskega odbora SZDL

Težave in skrbi krške knjižnice

»Šolstvo in kulturno-prosvetna dejavnost nedvomno zaostajata za razvojem« tako smo nemalokrat ugotavljali v zadnjih letih. Zdaj je slišati, da so v muzejih, v knjižnicah in v podobnih kulturnih ustanovah »notranje rezerve«, ki naj bi bojda reševale proračun . .

Krško je letos februarja dobilo Valvasorjevo knjižnico v lepih, sodobno urejenih prostorih. Prisluhnimo, kaj nam je povedala tov. Marjanca Uršič, ki vodi knjižnico:

— Ob otvoritvi je imela knjižnica 2020 knjig, zdaj je inventariziranih 2570, od nekdanje pionirske knjižnice smo jih prevzeli 280, od DU v Krškem smo jih dobili okoli 500 in od sindikalne knjižnice v Tovarni celuloze in papirja okoli 500 knjig. Število knjig se je torej mimo nakupa povečalo za skoro dve tretjini.

V proračunu nam je bilo letos na voljo 5,700.000 dinarjev. Kot je slišati, nam bo z rebalansom znesek znižan na 4,800.000. Dozdaj smo porabili 3,260.000 dinarjev, na voljo nam torej ostane še 1,540.000 dinarjev. Celotni proračun je bil namenjen za osebne dohodke osebja, za razsvetljavo, za ogrevanje in za najemnino, malenkost pa ustvarimo sami z izposojevalnino. Postavke za nakup novih knjig ni bilo. K sreči nam je od lani ostalo neizkoriščenih 1,200.000 dinarjev iz prispevka republiškega sklada za kulturno dejavnost. Ta denar smo uporabljali za nakup novih knjig.

Pisarniški inventar smo dobili na posodo, zaves za okna, ki so bile v načrtu nismo kupili, vsak dinar pa trikrat obrnemo, preden ga damo iz rok. Do 1. avgusta smo plačevali 30.000 dinarjev najemnine na mesec, zdaj se je z revalorizacijo povečala na 57.000 dinarjev. Delavska knjižnica v Ljubljani ima 4-krat večje prostore v centru Ljubljane, pa plačuje 160.000 dinarjev na mesec in še centralno kurjavo imajo povrhu!

Notranje rezerve so zdaj v modi, toda kje naj jih najdemo mi? Poleg mene je tu honorarna računovodkinja, katero po zakonodaji moramo imeti, je snažilka, ki dela 4 ure in še ena honorarna moč, ki sodeluje pri izposojanju knjig. Zmanjšanje števila naročenih časopisov in revij je ena rešitev (kaj prida ne predstavlja, pa vendar.), knjige pa je treba kupovati sproti, ko izidejo, ker jih potem zmanjka. Do konca 1965 se bomo nekako pretokli, čeprav z zmanjšanjem proračuna, toda kaj bo prihodnje leto, ko ne bo sredstev za nakup novih knjig?

V osmih mesecih smo imeli 2300 obiskov, izposodili pa smo 4900 knjig. Ta dva podatka dovolj zgovorno pričata, da je knjižnica v Krškem potrebna!

To so besede tov. Uršičeve. Ob misli, da naj bi bila knjižnica most, s katerim bi premostili sedanjo proračunsko krizo, pa se velja ustaviti. Ni dovolj knjižnico ustanoviti in jo prepustiti životarjenju. Povečati je treba duhovno bogastvo, ki se skriva v knjigah! Da si ljudje knjig (zavoljo visokih cen jim niso dosegljive pri nakupih) želijo, dokazuje veliko število obiskov in to, da je bila v osmih mesecih poslovanja Valvasorjeve knjižnice vsaka knjiga (povprečno) dvakrat izposojena.

M. J.

Pravočasna prelomnica v gospodarjenju

Delovni kolektiv Tovarne kopit v Sevnici bo gradil nove obrate samo z lastnimi sredstvi — Spremembe pri nagrajevanju so ugodno vplivale na izboljšanje delovne discipline — Vestnejši dobijo 5000 dinarjev več — Leta 1967: moderna kopitarna — Izvozni načrt bo kolektiv presegel verjetno kar za 32 odstotkov.

Delovni kolektiv Tovarne kopit v Sevnici je trdno odločen za rekonstrukcijo zastarelih tovarniških obratov. Obnovo bo izpeljal postopoma do leta 1967. Z gradnjo pričenjajo že letos, zato smo naprosili direktorja podjetja tovariša Maksa Bilca za nekaj pojasnil.

»Koliko boste to leto investirali in kje boste dobili potrebna finančna sredstva?«

»Začeli bomo z izgradnjo obrata za primarno predelavo kopit. Investicijska vsota zanj znaša 30 milijonov, rok za dograditev pa je junij 1966. Gradili bomo z lastnimi sredstvi.«

»Katere obrate boste še postavili?«

»Prihodnje leto bo prišla najprej na vrsto sušilnica, potem pa glavna hala za obrat kopit. Računamo, da bo tovarna dograjena 1967. leta,« je pojasnil tov. Bilc.

Obrati Kopitarne so resnično zastareli, storilnost pa kljub temu narašča. V podjetju so dosegli to predvsem s smotrno organizacijo dela. Število zaposlenih so v zadnjem letu zmanjšali za 21 odstotkov, delovna storilnost pa se je povečala za 30 odst. Ukrepe, ki so jih ponekod začeli sprejemati šele na pobudo reforme, so torej v Kopitarni z uspehom uveljavljali že prej. Pravočasna prelomnica v gospodarjenju je rešila podjetje iz marsikatere zagate. In zdaj še nekaj vprašanj in odgovorov.

»Kakšen je bil vpliv reforme na vaš letni proizvodni plan?«

»Nekoliko se nam pozna v upadu naročil in nerednem plačevanju prodanih izdelkov. To je njen neposreden vpliv, ki pa ne bo omajal našega plana. Sicer pa nihanja dobrih in slabih obdobij v čevljarski industriji že od nekdaj občutimo.«

Manjšinsko časopisje v Loki

V Loki živi več potomcev Beneških Slovencev. Tako je bila Marija Perc, rojena Culetto, rojena v Brdu v Terski dolini in je kot devetletna deklica prišla v naše kraje. Novembra lani je čila in zdrava obhajala 80-letnico rojstva. Pirčeva in še 7 drugih potomcev Beneških Slovencev je naročenih na glasilo Matajur, ki izhaja v Udinah. Zaradi tega je pretekli mesec že tretjič obiskal Loko urednik Matajurja g. Vojmir Tedoldi, ki je v 16. številki glasila Beneških Slovencev tudi napisal članek in priobčil fotografijo o življenju in delu rojakov v Loki, ko so ravno obirali hmelj.

V Loki so tudi trije naročniki glasila Slovenski vestnik, ki zastopa interese Koroških Slovencev.

Nasproti Kolodvorske restavracije v Sevnici že stoji pokrita stojnica in čaka na prodajalce. Toda vse kaže, da se nekateri še ne morejo privaditi nanjo in se bolje počutijo, če med kupčijo strežejo s tal. Prodajalka na sliki je prinesla naprodaj dobrega sladkega grozdja po 180 dinarjev

KAJ BO S KLAVNICO V KRMELJU?

Klavnica v Krmelju, ki ima sodobno urejene delovne in sanitarne prostore, je začela obratovati v začetku 1964. Šteje med najsodobnejše urejene klavnice na Dolenjskem, pa tudi med najboljše v Sloveniji. Prej je bila samostojna enota MESNINE Krmelj pod upravo KZ Tržišče-Krmelj, zdaj pa je v sestavi KZ ZASAVJE iz Sevnice KZ Tržišče-Krmelj je v prisilni likvidaciji, KZ ZASAVJE Sevnica pa je predlagala ukinitev klavnice v Krmelju. 8. oktobra je bil na pobudo kolektiva klavnice sklican sestanek, na katerem so bili predstavniki ObS Sevnica, ObK ZK Sevnica, KZ ZASAVJE, ObSS Sevnica in sindikalne podružnice METALNE iz Krmelja, da bi razpravljali o nadaljnji usodi klavnice in našli ustrezno rešitev. Pogovor se ni posrečil, ker so predstavniki KZ Zasavje vztrajali pri zahtevi o ukinitvi. Ostali predstavniki so bili za drugačno rešitev. Na sestanku je bilo sklenjeno, da se zadeva s klavnico odstopi stečajnemu upravitelju KZ Tržišče-Krmelj. Ob tem ne moremo mimo dejstva, da je klavnica oskrbovala z mesom več kot 5000 prebivalcev na območju Krajevnih uradov Šentjanž in Tržišče, ter da je v Krmelju precej razvita industrija. Mimo potrošnikov z odločitvijo ne bi mogli kar tako in bi jih bilo treba vsekakor povprašati za njihovo mnenje. Morda bi kazalo načeti zadevo na zborih občanov. Na tak način bi laže našli primerno rešitev kot na sestankih predstavnikov, kjer se merijo med seboj sile organov in organizacij.

B. D.

PREORALI SO ZADRUŽNO ZEMLJO

Pri naglem arondacijskem postopku so premalo upoštevali socialne razmere — Za arondirane površine niso bile zagotovljene zadostne investicije — Davkov za zadružna zemljišča sevniška občina ne predpisuje — Spore s kmeti bo reševala zadruga ZASAVJE na miren način

Likvidacijski postopek v kmetijski zadrugi Krmelj je marsikaterega kmeta iz Šentjanža in Tržiča pripeljal do napačnih sklepov o lastnini zemljišč. Tako je enajst kmečkih gospodarjev že spomladi zaoralo na zadružnih površinah, trije so julija kosili »svoje« travnike, štirje pa so preorali strnišča po žetvi. Seveda ne gre za nevednost, toda prizadeti so uporabili za svoja dejanja takole podkrepitev:

»Dokler plačujem davke, je zemlja moja!« Težko jim je bilo pojasniti, da bodo na občini upoštevali zmanjšanje zemljišč šele pri zadnji akontaciji. Morda je to res predolgo trajalo in na upravi za dohodke ne bi smeli čakati toliko časa.

»Toda zakaj prav na tem področju takšen pritisk na arondirane površine?« sem želela zvedeti pri inženirju Alojzu Plantariču, agronomu v sevniški kmetijski zadrugi.

Vzroke dokaj dobro poznam, ker sem nekaj časa služboval v Krmelju. Arondacija je potekala zelo hitro in premalo so bile tedaj upoštevane socialne razmere. Posledice aktivistične kampanje so prišle kmalu na dan. Zemlja ni povsod primerna za intenzivno družbeno kmetijsko proizvodnjo, razen tega pa za te površine niso bile zagotovljene zadostne investicije. Zadruga je zaradi premajhne strokovnosti svojih kadrov popustila političnemu pritisku občine in okraja. Razpolagala je s skromnimi lastnimi sredstvi in še teh ni v celoti vlagala v kmetijstvo. Nabavila je mehanizacijo, opustila pa je izgradnjo novih živinorejskih objektov, da bi tako pridobila zaokroženo proizvodno enoto. Zemlja je bila vsa obdelana in odborniki so neupravičeno negodovali zaradi tega. Krmeljska zadruga ni imela na voljo dovolj površin za zamenjavo in to je prav tako povzročilo odpor prizadetih posestnikov. Sicer pa so bili arondacijski postopki zakoniti in jih ni mogoče kar tako razveljaviti. Zemlja je zdaj zadružna last in s kmeti se bomo pogovarjali o tem na miren način. Prepričan sem, da se bomo sporazumeli.«

Toliko torej v pojasnilo vsem tistim, ki ob nasprotujočih si govoricah ne morejo priti do resnice.

J. TEPPEY

Pri gramoznici se je zataknilo

KS v Loki je na zadnji seji razpravljala o ureditvi pokopališča o gramoznici, o gradnji stanovanjskih hiš in o drugem. KS bo dobivala pesek za ureditev stezic na pokopališču in tudi za ureditev okolja grobov. Pristojbina bo nekoliko višja kot lani. Sklenjeno je bilo, da bodo sporazumno s svojci urejeni spomeniki in enotno postavljeni.

Zadeva z gramoznico, o kateri smo že pisali, pa se je zataknila. Pravilnik za izkoriščanje gramoznice je pripravljen, toda z lastništvom ni vse urejeno. Iz vloge ObS Sevnica je razbrati, da je po posebni pogodbi, sklenjeni pred 2 letoma, lastnik gramoznice celjsko podjetje CEGRAD. V pogodbi je namreč rečeno, da postane CEGRAD lastnik, če z buldozerji usposobi gramoznico za izkoriščanje. Po izjavi predsednika ObS na razširjeni seji pa lahko KS Loka gramoznico izkorišča in od tod dobiva denarna sredstva. Zapletenost zadeve je prisotne odbornike KS zelo prizadela. Sklenili so, da bo zastopstvo odšlo k CEGRADU in poizkusilo podpisati pogodbo med KS in CEGRADOM.

Lokacija za stanovanjsko zazidavo je že določena, urbanisti pa morajo zarisati še parcele. Glede nove poti od Čelovnika na glavno cesto pri radeškem mostu so menili, da je res čas začeti z gradnjo. Ker bo šla pot deloma čez laško občino, se je treba tudi z njo pogovarjati. Prizadevni prebivalci Čelovnika so zdaj brez vsake zveze s svetom, sami pa so že zbrali pol milijona din in so pripravljeni sodelovati s prostovoljnim delom in z vožnjami. Po novi poti bodo lahko vozili les in kmečke pridelke.

S. SKOČIR

Nekateri so premalo delali

V nedeljo, 17. oktobra, je bila v Sevnici razširjena seja Ljudske tehnike, kjer so govorili o pripravah na občni zbor in o dosedanjem delu organizacije.

Predsednik LT Tone Polutnik ni bil zadovoljen z nekaterimi člani odbora, češ da doslej niso dovolj delali, zato posvečajo sestavi novega odbora toliko več pozornosti. — Občni zbor LT bo 7. novembra. Tedaj bo izvoljen novi odbor, razpravljali pa bodo tudi o bodočem delu.

Da se dosedanji odbor ni izkazal, pove tudi dejstvo, da LT ni sprejela sodelovanja pri občinskem programu za praznovanje 12. novembra-praznika Sevnice. Pravijo pa, da bodo skušale nekatere bolj delavne sekcije LT to nerodnost popraviti. Foto sekcija in radio klub naj bi o tem razmišljala!

JANKO BLAS

Tine, Franci, Jure in Mojca iz Sevnice so v bližnjem hribu nabrali kostanj in ga sami spekli na travniku. »To bo sladek,« je rekla Mojca in tudi njeni prijatelji pečenega kostanja niso mogli prehvaliti

JUTRANJKA se bo selila na Radno

Konfekcija JUTRANJKA bo do 12. novembra uredila nove prostore v nekdanji osnovni šoli na Radni. Otvoritev je vključena v spored prireditev letošnjega občinskega praznika.

Podjetje bo preselilo v nove prostore vse obrate in zastavilo proizvodnjo v povečanem obsegu. V starem delu bodo delavnice za priučevanje na novo sprejete delovne sile. Zdaj bodo mlade delavke vzgajali v primernejšem okolju, kar se bo prav gotovo poznalo tudi pri obvladovanju potrebnega znanja.

S samoprispevkom bo šlo laže

Delo krajevne skupnosti Tržišče je že zaživelo na vsem njenem področju, svet KS pa je že imel več sej, na katerih je razpravljal o najnujnejših stvareh. Pomenili so se o popravilu vaških pot in sklenili, da bodo denarne prispevke namenili vasem, v katerih vaščani pri popravilu poti najbolj vneto sodelujejo. Prizadevnost prebivalcev je v marsičem odvisna od odbornikov KS in tudi od organizacije SZDL. Sredstva za popravilo poti, dodeljena od občinske skupščine Sevnica, so že razdeljena. Razen denarja za te namene je bilo največ sredstev dodeljenih za ureditev pokopališč v Tržišču in na Telčah. To akcijo bodo morali prebivalci podpreti s krajevnim samoprispevkom, ki naj bi znašal 3.000 din po davčnem zavezancu, pa tudi grobarino bo treba redno plačevati.

DOPISUJTE V DOLENJSKI LIST!

SEVNIŠKI VESTNIK

Pred sto leti je zaživela narodna čitalnica v Metliki

Val narodnega navdušenja, ki je v začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja z ustanovitvijo prve slovenske čitalnice v Trstu (1861), Južnega Sokola (1863) in Slovenske Matice (1863) sprožil vrsto narodno-obrambnih manifestacij, je našel svoj odmev tudi v Beli krajini, kjer je bila *15. oktobra 1865* v Metliki ustanovljena prva narodna čitalnica na Dolenjskem.

METLIŠKI TEDNIK

Da je Metlika prevzela to prvenstvo, ni ravno čudno, saj je že Janez Trdina v tistih časih hvalil njeno narodno zavednost, s katero se je odlikovala pred drugimi mesti na Dolenjskem. Res pa je, da so se za ustanovitev čitalnice trudila tudi druga dolenjska mesta, saj je že avgusta 1863 poročal v »Novicah« dopisnik iz Črnomlja, da so »štirje tukajšnji veljavni možaki sklenili v našem varošu čitalnico utemeljiti.« Do ustanovitve pa takrat ni prišlo in tudi ne v Novem mestu, kjer so o čitalnici precej razpravljali in so jo spravili v življenje le dober teden za metliško, to je 23. oktobra 1865.

O belokranjskih čitalnicah, ki so v tistih letih opravile veliko narodno buditeljsko delo med meščani in kmeti bomo spregovorili še kdaj drugič. Danes naj v spomin na ustanovitev prve čitalnice na Dolenjskem priobčimo zanimivo poročilo, ki ga je anonimni dopisnik objavil pred sto leti v Bleiveisovih »Novicah«.

»Iz Metlike 19. okt. — V nedeljo 15. oktobra imeli smo v Metliki prekrasen večer. Dolgo pogrešano in željno pričakovano narodno čitavnico smo ta dan slovesno odprli. Akoravno vreme jako neugodno in hudobnega nasprotovanja čez mero, je vendar veliko domorodcev in domorodkinj od daleč in blizu skupaj prišlo, da so se prve čitavnične slovesnosti v beli Kranji vdeležili. Tudi Hrvatje, naši vrli bratje, so nas s svojo navzočnostjo počastili. Veselega srca smo se v gospod Schönbrunovi hiši snidili, ktere zgornjega nadstropja za narodno čitavnico odmenjene sobe bile so za ta večer z zastavami, podobami in venci krasno okinčane. Razun transparentov nad vratmi: »Dobro došli«, »Na zdravje«, »Živili« in »z Bogom«, so bili na oknih tudi grbi, za nas najbolj znameniti postavljeni, namreč: cesarski avstrijski, kranjski, ilirski, hrvatski, črnomaljski in metliški. Slovesnost začela se je ob 7. uri z nagovorom, v kterem ste bili v kratki besedi minulost in sedanjost Jugoslovanov zaznamovani. Temu pa je sledila cesarska pesem ktera je bila s krepkimi živio-klici končana. Med tem pa, ko so pevci počivali, stopi gospodičina Kapeletova na oder, ter je izvrstno in prav s prijetnim glasom deklamovala za to slovésnost napravljeni pozdrav, ki je vsem pričujočim tako jako dopadel, da ga je omenjena gospodičina morala pozneje še en pot ponoviti.

Deklamovanje je bilo dovršeno in sopet so zadoneli glasovi pevcev, ki so krepko zapeli Jenkotov »Naprej«. Gospodičina Zoretičeva pa je potem prav prijetno in mično na glasovir igrala in si občno hvalo zadobila. Po končani igri na glasoviru začula se je krasna hrvatska pesem Trnski-ga »Brodar, Oj talasi«. Nato pa se k glasovirju vsede gospod dr. Zavinšek, ki je tudi v drugačnih zadevah naši čitavnici velik dobrotnik in prav izvrstno igra: »la dernière plainte d'une jeune amante«. Temu so potem sledile dve pesmi »Naglo bratje« in »Zvezda«. Na to pa je tenorist gosp. A. Golobič zapel »Strunam« in »Zdihljaji slepega«. K sklepu pa so vsi pevci s krepkim glasom povdarili »Hej Slovenci«. Po dušnem veselju smo se potem tudi telesno okrepčali, in pri tej priložnosti so donele napitnice na visokočislanega slovanskega mecena, prezvišenega gosp. Jurja Štrosmajerja, na dr. Janeza Bleiwiesa in dr. Lovro Tomana kot nevtrudljiva domorodca in branitelja narodnih pravic. Po teh in še drugih napitnicah, med katerimi so se vrstile narodne pesmi, in pri kterih se je občna zadovoljnost pričujočih na obrazih brati zamogla, končali smo slovesnost s trdnim nadom, složnost med saboj ohraniti in tako večkrat v prihodnje si prijetne in kratkočasne večere napraviti.«

Mestni trg v Metliki. Prva vrata na desni: vhod v nekdanjo čitalnico

Zakaj smo takšni?

J. B. je dalj časa zaposlen na Inlesovem obratu »Smreka« v Loškem potoku. Do nedavnega je bil lesni manipulant; meril je les na obratu. Če je bila potreba, je tudi fizično poprijel za delo pri razkladanju kamionov, čeprav kot 40% invalid NOV (poškodovano ima roko) to ni opravljal lahko. Ko so na obratu iskali notranje rezerve in v zvezi s tem znižanje števila uslužbencev, so se spomnili tudi na manipulanta J. B. in ga premestili na tako delovno mesto, da fizično delo zaradi invalidnosti težko zmaguje. Na njegovo mesto so postavili vratarja, ki pa se na novi posel ne razume tako kot njegov prednik. Zato ima tudi nižjo urno postavko kot prejšnji manipulant.

Menimo, da s tem na Smreki niso kdove kaj prihranili, delavcu pa so prizadejali krivico. Preden so ga premestili, bi morali upoštevati njegovo sposobnost pri dosedanjem delu, kakor tudi njegovo invalidnost, ki mu onemogoča težko fizično delo. Če pa so ga že nameravali premestiti iz takih ali drugačnih namenov, naj bi mu dali vsaj tako delovno mesto, ki njegovi strokovnosti gre. Upravičeno se lahko vprašamo, zakaj smo takšni do sotovarišev.

Pa še drugi primer! F. L. je že 10 let v službi kot zidar v gradbenem podjetju »Gradbenik« v Ribnici. Star je 52 let in ima nad 30 let delovne dobe. Tudi on je bil udeleženec NOV in invalid. Bil je vesten in marljiv delavec (kar je tudi še danes) vse do nedavnega, ko je zamudil enkrat 5, drugič pa 10 minut in ga je zato direktor podjetja kaznoval z odbitkom izplačila za dve uri. Delovodjem pa je bilo naročeno, naj kazen preberejo na vseh gradbiščih!

Spet so prizadejali človeku krivico. Ne s tem, ker so ga kaznovali zaradi neupravičene zamude, čeprav bi to zaslužil tudi še marsikdo iz podjetja, ki je zamudil pa ni bil kaznovan, temveč zaradi načina izreka kazni. Do starejšega delavca, ki doslej še ni bil kaznovan, bi lahko imeli bolj human odnos. Delavec je bil globoko prizadet, bolj kot bi ga kaznovali z ne vem kakšno denarno kaznijo! Pri tem je upravičena pripomba prizadetega delavca: — Kdo pa je odgovoren za to, da so tesarji, ki so delali na istem gradbišču kot on, bili štiri dni brez dela, pa zato ni bil nihče poklican na zagovor!?

—r

RIBNIŠKA KRONIKA

■ NA ZADNJI SEJI občinske skupščine Ribnica so razpravljali med drugim tudi o zunanji podobi Ribnice. Nekateri odborniki so vprašali, zakaj je bilo izdano dovoljenje za gradnjo garaže Knolu, lastniku stanovanjske stavbe v Kolodvorski ulici. Garaža je prilepljena stanovanjski hiši in kazi ta del Ribnice. Sklenjeno je bilo, da se lastnika opozori, da garažo uredi tako kot je predvideval gradbeni načrt ali pa jo bo moral podreti.

■ RIBNIŠKA AMBULANTA odlaga odpadke iz ambulante, vato ter drugo v bližini zdravstvenega doma, vendar na kraju, ki je dostopen otrokom in drugim ljudem. Prav lahko se zgodi, da bo otrok odprl stekleničko s tabletami ali s kakšnim odvrženim zdravilom in se lahko na ta način tudi zastrupil. Vsekakor bo moral zdravstveni dom poiskati drug ustreznejši prostor za svoje odpadke.

■ DA POVZROČA DIVJAD na področju ribniške občine škodo, smo v našem listu že poročali. Med povzročitelji je v precejšnji meri zastopan tudi medved, ki ima domovanje v bližnji Veliki gori. Za letos je bilo predvidenih za odstrel na tem območju osem medvedov, dejansko pa sta bila ustreljena samo dva medveda. Kdaj bodo odstreljeni še drugi medvedje, prizadetim ljudem ni znano.

■ GOSTINSKO PODJETJE v Ribnici je v zadnjem času dvignilo ceno vinu povprečno za sto dinarjev pri litru. Tako stane navadno vino 500 dinarjev liter, boljša vina, ki jih prodajajo v steklenicah, pa stanejo od 600 do 800 dinarjev. Privatni gostilničarji so podražili vina za okrog 50 dinarjev pri litru in stanejo navadna vina pri njih 400 dinarjev liter. Vsekakor je podražitev vin v gostiščih gostinskega podjetja le previsoka..

Iskali so denar v Kotu

Pred kratkim so neznani storilci pri belem dnevu v dopoldanskih urah vlomili v hišo J. G. v Kotu pri Ribnici. Vse prostore so obrnili. Ker pa jim je šlo bržkone samo za denar, so perilo, obleko in drugo pustili pri miru, denarja pa na srečo niso našli.

Ljubljanski etnografi v okolici Metlike

Ta mesec je osemčlanska ekipa Slovenskega etnografskega muzeja iz Ljubljane pod vodstvom svojega ravnatelja Borisa Kuharja deset dni raziskovala nekatera naselja v vzhodni Beli krajini. Podroben študij pa je veljal vasi Drašiči, kjer so etnografi obdelali ljudsko stavbarstvo, gospodarstvo, hišno dejavnost, obrt, nošo, običaje, prehrano, ljudsko kulturo itd. Zanimali so se za vse številne spremembe, ki jih doživlja vas v današnjem času, od izseljevanja, opuščanja kmetijstva in zaposlovanja v tovarnah do vloge vaške skupnosti, sodelovanja oziroma pomoči med kmeti, opuščanja starih običajev in noše, uvajanje modernih tehničnih pridobitev na vas itd.

Vse to so člani ekipe dokumentirali s številnimi zapisi, meritvami, risbami, kartotekami, fotografskimi in filmskimi posnetki, kar jim bo služilo kot osnova za nove raziskave, ki jih bodo v tej vasi opravili še letošnjo zimo in v naslednjih letih. Namen te raziskave namreč je, da bi s podrobnim spremljanjem skozi daljše obdobje zabeležili razvoj belokranjske vasi, ki zlasti v povojnih letih doživlja nagle in korenite spremembe.

Čeprav so bili vaščani sredi največjega jesenskega dela, so si vendar rade volje utrgali čas, da so članom ekipe dajali potrebne podatke. Za vse to njihovo razumevanje in podporo jim vodstvo Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani izraža toplo zahvalo.

Vodovodna suša v Trnovcu

Vodovodno omrežje, ki oskrbuje z vodo Trnovec, spada pod komunalno upravo v Metliki. V časopisju veliko beremo o elementarnih nesrečah in poplavah v raznih krajih, pa smo tudi Trnovčani po svojih močeh prispevali za prizadete. Kam naj se obrnemo za pomoč mi, ker je pri nas že več mesecev suša, pa ne vemo! Vodovodne pipe v kuhinjah so vedno suhe, saj priteče voda le tiste tri dni preden pride inkasant pobirat vodarino. Ko pobere in odide, pa smo spet brez vode.

Čudimo se, da na komunalni upravi v Metliki nimajo nikogar, ki bi se brigal za naše vodovodno omrežje. Zdaj skrbi zanj neki kmet, ki v tej stvari ni izučen. Po poklicu je krovec za slamnate strehe, zatorej razumljivo, da ne more dela opravljati tako kot bi bilo treba. Gospodinje se jezijo nanj, ko pobira vodarino, če pa odrečejo plačilo, takoj zagrozi s sodnikom za prekrške. Ker vode ni, smo prisiljeni hoditi ponjo v vaške kapnice in tam dobljeno vodo plačevati z denarjem ali z dninami pri poljskih delih.

Kako to da moramo plačevati tisto, kar ne uživamo? Vodovod bi z veseljem plačevali, ko nam le ne bi bilo treba hoditi v največjem delu po tujih kapnicah prositi za vodo. Ker se to dogaja stalno, ne bo odveč, če bo objavljeno v našem Dolenjskem listu. S. M.

Z VARČEVANJEM

si najlaže zagotovite sredstva za udoben dom in blaginjo družine za letni dopust in vse druge potrebe. Zato vlagajte svoje prihranke pri KOMUNALNI BANKI NOVO MESTO in pri njenih poslovnih enotah!

JUTRI: seja občinske skupščine

22. oktobra bo v Metliki seja občinske skupščine. Odborniki bodo razpravljali o rebalansu občinskega proračuna, o financiranju osnovnega in razširjenega zdravstvenega varstva za kmete ter ga uskladili z novimi predpisi. Sprejeli bodo sklep o tem, da ObS Metlika pristopa h komercialni banki v Novem mestu, in sklep o tem da se prenese stanovanjski sklad občine na Komunalno banko v Novem mestu. Razen tega bodo potrdili zaključni račun občinskega proračuna za 1964.

Loški potok potrebuje predvsem pekarno

Po velikosti in številu prebivalcev je krajevna skupnost v Loškem potoku na tretjem mestu v ribniški občini. Ima dobro izdelan program dela, ki predvideva letos predvsem zbiranje sredstev za akcije v prihodnjem letu. Program letos ni uresničen v celoti, saj je ObS Ribnica namenila za potrebe vseh skupnosti še pred zmanjšanjem proračunov samo 4 milijone dinarjev, zdaj pa je ta znesek še manjši. Na zadnji razširjeni seji KS v Loškem potoku — udeležila sta se je tudi predsednik ObS Ribnica Franc Ilc in predsednik ObO SZDL Dušan Lavrič — so razčlenili predvsem uresničevanje sklepov dosedanjih sej. Predloženo poročilo je bilo sicer bolj skopo, kljub temu pa daje slutiti, da se KS na vso moč trudi rešiti najpomembnejša vprašanja na svojem področju.

Razen želj in potreb po ureditvi kanalizacije na Hribu in popravila vaških poti je za ves Loški potok zdaj najbolj pomembno vprašanje preskrba s kruhom. Do letošnje spomladi so trgovske poslovalnice dobivale kruh iz Sodražice. Zaradi premajhnih zmogljivosti pekarne v Sodražici je bila nato dobava kruha ustavljena, pa tudi sanitarna inšpekcija ni več dovolila prevoza kruha z avtobusi. Gostinski obrati v Loškem potoku, pa tudi Inlesov obrat SMREKA, ki zaposluje 150 delavcev, ter gradbeni delavci in šola kruh potrebujejo. Pri tem ne smemo pozabiti na gospodinjstva. Svet KS je zavoljo tega že razpravljal o tem, kako Loškemu potoku in okolici zagotoviti dovolj kruha. Odločili so se za gradnjo nove pekarne v Loškem potoku. Sredstev zaenkrat ni dovolj, upajo pa, da Potočani ne bodo odrekli samoprispevka. Pekarno bodo najbrž uredili v kletnih prostorih prosvetnega doma v Loškem potoku.

Vinko Košmrlj

Šolska vprašanja pred odborniki

8. oktobra je bila v Ribnici seja občinske skupščine. Odborniki so najprej poslušali poročilo sveta za delo o delu Zavoda za zaposlovanje delavcev. Iz obširnega poročila je razvidno, da je zavod uspešno opravljal svoje delo.

V razpravi je bilo med drugim povedano, da so osebni dohodki zaposlenih v ribniški občini v mejah republiškega povprečja, razen v prosveti, ki so razmeroma nizki.

Zatem je bila na dnevnem redu analiza o stanju v šolstvu in upravi občinske skupščine. Kljub temu, da so bila šolstvu v primerjavi z lanskim letom dodeljena letos za 40 % višja sredstva, materialnih problemov v šolstvu s tem niso rešili. Iz poročila o šolstvu razberemo, da je na območju občine troje centralnih in šest podružničnih šol. V šolskem letu 1964/65 je obiskovalo pouk 1691 otrok, od tega največ v Ribnici, sledi Sodražica, na tretjem mestu pa je po številu otrok šola v Loškem potoku.

Nagrajevanje prosvetnih delavcev ni po vseh šolah enako, to pa iz različnih razlogov. Tako so sorazmerno boljše plačani prosvetni delavci v Sodražici kot v Ribnici. Povprečne plače učiteljev v občini so bile 57.000, predmetnih učiteljev 54.000, profesorjev pa 67.000 din (brez nadur). Ti podatki veljajo za čas pred 1. avgustom. V razpravi o šolstvu so se odborniki strinjali v ugotovitvi, da so osebni dohodki prosvetnih delavcev prenizki od 20 do 25 odstotkov. Zato bo treba iskati nove vire, da se plače učiteljev in profesorjev vsaj do neke mere približajo osebnim dohodkom zaposlenih v gospodarstvu. Pokazalo se je, da so dohodki v podjetjih sorazmerno precej višji kot v prosveti in državni upravi, kjer so znašali povprečni osebni dohodki do 1. avgusta do 55.000 din na zaposlenega.

V nadaljevanju seje so sprejeli rebalans proračuna za leto 1965. Proračun je delno nižji kot je bil predviden in znaša 451 milijonov ter 800 tisoč dinarjev. Nadalje so sprejeli dva odloka: odlok o rokih čiščenja in pregledovanja kurilnih naprav in dimnih vodov na območju občine ter odlok o samoupravljanju delovnih ljudi v upravnih organih občine. Imenovali so nove člane sveta za stanovanjske zadeve ter potrdili komisijo za revalorizacijo stanovanj. Imenovali so tudi komisijo za izredno upokojitev borcev pred 9. 9. 1943.

Odborniki so poslušali še poročilo predstavnika Lovske družine Ribnica, ki je obrazložil stališče lovcev do škode, ki jo povzroča kmetovalcem divjad. Seznanili so se tudi z vsebino dopisa republiškega Izvršnega sveta Slovenije v zvezi z razdelitvijo gozdnih gospodarskih območij. Gozdovi na območju občine Ribnica so z dogovorom dani v upravljanje Kmetijsko gozdarskemu posestvu Kočevje. O morebitni spremembi režima upravljanja z gozdovi na območju občine pa bodo še razpravljali.

Ugotavljali so tudi kritično pomanjkanje surovin na obratu INLES v Ribnici, čeprav imajo privatni kmetovalci velike zaloge lesa v gozdovih že pripravljene za odvoz. Govorili so tudi o prekupčevanju z lesom. -r.

REŠETO

KONFERENCA AZIJSKO-AFRIŠKIH DRŽAV ODLOŽENA? — Čedalje manj upanja je, da se bo konferenca azijskih in afriških državnikov res začela 5. novembra. Na pripravljalnem sestanku v »gaju borovcev« v Alžiru zasedajo zunanji ministri, ki razpravljajo o problemih, ki naj bi jih obravnavali na tej konferenci. Vendar že na tej konferenci manjka precej delegacij, čeprav so obljubile, da bodo na njej sodelovale. V Pekingu odločno izjavljajo, da je treba konferenco odložiti, bržčas zaradi tega, ker se zavedajo, da uživa njihova politika med azijskimi in afriškimi državami čedalje manj podpore. Med drugimi pa je med temi državami čedalje več pristašev misli, naj bi na to konferenco povabili tudi Sovjetsko zvezo.

PERONISTIČNI NEMIRI V ARGENTINI — Pretekli teden se je v Buenos Airesu nenadno prikazala Peronova žena. S seboj je prinesla na magnetofonskem traku posneto Peronovo poslanico argentinskemu ljudstvu. Peronisti v Argentini so sklicali za nedeljo veliko zborovanje, na katerem naj bi to poslanico predvajali. Vlada je prepovedala vse manifestacije, kljub temu pa se je v nedeljo zbralo v Buenos Airesu veliko ljudi, ki so zahtevali odstop vlade Illia. Policija pa je zaprla poldrug tisoč manifestantov.

Mesec za konferenco KO SZDL

Vodstva krajevnih organizacij Socialistične zveze v trebanjski občini so se začele te dni pogovarjati, kako bodo izvedla letne konference, o čem naj bi se na njih razpravljalo in katerim vprašanjem kaže še zlasti posvetiti pozornost.

V tezah za izvedbo konferenc priporoča občinski odbor SZDL, naj krajevne organizacije na letnih konferencah (od 15. oktobra do 20. novembra) kritično ocenijo delo na področju aktivnosti Socialistične zveze. Potrebno je, da to nakažejo že poročila za konference. Ta naj med drugim ovrednotijo delo vodstev SZDL, ocenijo javne tribune, zbore volivcev in druga posvetovanja, organizirana za občane, ter analizirajo probleme, na katere so organizacije naletele. Kot nadalje povzemamo iz tez, bodo konference krajevnih organizacij razpravljale o izpolnjevanju svojih delovnih programov, spregovorile o kadrovskih problemih v vodstvih, analizirale delo ostalih družbeno političnih organizacij in ovrednotile delovanje samoupravnih organov odbornikov in članov raznih svetov na območju krajevne organizacije. Pričakujejo, da bodo člani SZDL na letnih konferencah krajevnih organizacij spregovorili tudi o izvajanju načel gospodarske reforme, o stanju v gospodarstvu po reformi, kmetijskem vprašanju in davčni politiki, zdravstvenem zavarovanju kmetov borcev in obrtnikov.

Pred konferencami bodo krajevne organizacije rešile več organizacijskih in drugih vprašanj. Med drugim bodo poskušale v organizacijo vključiti čimveč novih članov, urediti evidenco članstva, pobrati članarino in pregledati finančno in administrativno poslovanje. Na predkonferenčnih sestankih bodo tudi evidentirali kandidate za občinski odbor SZDL in delegate za občinsko konferenco, ki bo predvidoma v decembru.

19 KO SZDL voli 81 delegatov

Za občinsko konferenco, ki bo v decembru, bo devetnajst krajevnih organizacij Socialistične zveze v trebanjski občini izvolilo 81 delegatov po ključu: na vsakih 60 članov en delegat. Krajevne organizacije SZDL bodo na letnih konferencah SZDL (od 15. oktobra do 20. novembra) izvolile: Bistrica 2 delegata, Beli grič 1, Čatež 4, Češnjice 2, Dol. Nemška vas 6, Dobrnič 6, Knežja vas 2, Mirna 10, Mokronog 11, Slovenska vas 4, Račje selo 3, Sela Šumberk 2, Štefan 2, Šentlovrenc 4, Šentrupert 3, Trebelno 10, Velika Loka 3, Veliki Gaber 4. ZZB, ZMS in Zveza sindikatov bodo izvolile 8 delegatov.

Krompir po 70 din

Na železniški postaji v Trebnjem naložijo dnevno vagon krompirja. Kmetijska zadruga krompir odkupuje od zasebnih pridelovalcev po 70 din kg. Ta cena je že nekaj časa ustaljena, zato poteka tudi odkup normalno. Predvideno je, da bodo v jeseni odkupili od kmetov 60 odstotkov tržnih viškov, ostalo pa spomladi. Krompirja je manj kot prejšnja leta.

Brez posebnosti poteka tudi odkup goveda. Prašičev pa ni, ali jih je na semnjih zelo malo. Kaže, da zasebni rejci čakajo, da se bodo ustalile cene. Menijo, da nizke cene lahko občutno zavro odkup prašičev in goveda.

Kmetijska zadruga je letos odkupila od zasebnikov tudi več jabolk, hrušk in drugega sadja. Največ odkupljenega sadja je prodala povpraševalcem kot industrijsko sadje, pri prodaji pa je imela tudi težave.

V prihodnje bo odkup kmetijskih pridelkov in živine bolje urejen. Zadruga namerava z zasebniki skleniti pogodbe za odkup vseh pridelkov, za katere je in bo povpraševanje na trgu in jih bo lahko plasirala.

Danes razprava o spremembi proračuna

Na današnji seji, ki se bo pričela ob 13.30, bosta oba zbora občinske skupščine v Trebnjem obravnavala med drugim tudi pet predlogov za razne odloke, poročilo o delu nedobčinskih inšpekcijskih služb v letošnjem prvem polletju, informacijo občinskega sodišča o preživninah ter sklep o potrditvi statutov krajevnih skupnosti v Trebnjem in Račjem selu. Na dnevnem redu so še garancije, volitve in imenovanja. Med odloki bo vsekakor najvažnejši tisti, s katerim se bo skupščina odločila za spremembo proračuna za leto 1965. Razen tega bo z novim odlokom dopolnjeno določilo o prispevkih in davkih občanov. Povsem nov odlok o določanju najmanjše mesečne nagrade vajencem.

»Na gripo smo pripravljeni«

19 Dol list 18 okt zg 11
NA GRIPO SMO pripravljeni

Na poti v trebanjsko lekarno sem srečal fanta z volnenim šalom za vratom. V rokah je obračal majhen bel zavitek — zdravila — z navodili: trikrat na dan po dve tableti... itd. Se je že razpasla gripa?

»Nobenih zdravil proti gripi ali proti drugim epidemičnim boleznim, ki pridejo navadno ob spremembi jesenskega vremena, še nismo prodali,« je

pojasnila mr. Hilda Hillmayr. »Takih zdravil tudi nimamo na zalogi. Lahko pa bi jih takoj dobili, če bi bilo potrebno. Smo pripravljeni in bomo zdravila takoj naročili, čim bo kaj. Zdravila hitro dobimo.«

Gripa ali podobna epidemična bolezen bo v trebanjski občini naletela na odpor, brž ko bo izbruhnila. Popolnoma iznenaditi ne more, ker so pripravljeni tako zdravniki kot lekarniška služba.

Kako pa je z zalogami zdravil za druge bolezni?

»Zdravil za srčne bolezni je vedno primanjkovalo,« je ugotavljala mr. Hillmayrjeva, »tako je tudi letos. Srčnih bolnikov je precej, zdravil premalo. Premalo dobimo tudi raznih sirupov in vitaminskih otroških zdravil. Vsa ta zdravila dobijo pacienti v glavnem na recepte, izjemoma tudi v prosti prodaji.«

Potrošnja zdravil se v primerjavi z lanskim letom ni bistveno spremenila in se je tudi po reformi obdržala na normalni ravni.

(i. z.)

Podružnice – grenki orehi mokronoškega šolstva

Prosvetni delavci v mirenski dolini so se tudi v tem šolskem letu prepričali, da se težave podružničnih šol iz leta v leto ne zmanjšujejo, temveč še povečujejo.

Podružnice mokronoške osemletke so postale trd in grenek oreh za šolstvo trebanjske občine. Prostori postajajo premajhni, učiteljev ni dovolj, učencev pa vedno več. Šole si pomagajo tako, da združujejo razrede v kombinirane oddelke, da uvajajo pouk v več izmenah in podobno. Kaj se da napraviti v učilnici, kjer je treba nekaj časa predavati učencem tretjega, nekaj časa učencem četrtega ali petega razreda v isti učilnici in v isti šolski uri, si lahko mislimo. Najbolj so prizadeti učenci višjih razredov, ki bi moral po načelih reorganiziranega osnovnega šolstva obiskovati mokronoško osemletko, pa tega ne morejo, ker niso urejeni prevozi v Mokronog. Avtobusna podjetja nimajo zatisnjenih ušes za ta vprašanja, vendar si nerada privoščijo vožnje na kratkih progah (n. pr. Trebelno — Mokronog), ker bi bile predrage. Govora je bilo o tem, da bi vključili avtobuse, ki čakajo na prevoz delavcev v Litostroj, pa se še nič ne ve, kako bo sklenjeno.

Matična šola v Mokronogu trenutno ni v zadregi s prostori kakor tudi ne z učnm osebjem. Letos je pridobila učilnico, ko so izpraznili stanovanje. Kasneje bo na podoben način dobila še več učnih prostorov. Predvideno je, da se bo upravitelj izselil, brž ko bo urejeno stanovanje v hiši splošnega ljudskega premoženja, dodeljeni šoli.

Čeprav bi v matično šolo vključili vse višje razredne učence s podružnic, bi problem nepopolnih osnovnih šol sicer ublažili, povsem rešili ga pa ne bi. Rešen ne bi bil niti ob največjih naporih družbene skupnosti oziroma občine, tudi zato ne, ker so izčrpane možnosti ob proračunu, ki je letos znatno okrnjen.

RAZGLAS

SKUPŠČINA OBČINE TREBNJE obvešča občane, da ima ustanovljeno

Službo pravne pomoči

za dajanje brezplačne pravne pomoči socialno ogroženim občanom in borcem NOV na območju občine.

Služba nudi pravno pomoč vsak ponedeljek od 14.30 do 18.30 v prostorih občinske skupščine.

TREBANJSKE IVERI

■ PREDSTAVNIKI KMETIJSKE ZADRUGE in ljubljanskega podjetja »Mercator« so se začeli dogovarjati za nadaljnjo preskrbo občanov z mesom. Prišlo naj bi do sporazuma, po katerem bi mesnice v trebanjski občini prevzel »Mercator«.

■ NOVEGA STANOVALCA pričakujejo v trebanjskem gradu. To bo eden tistih ciganskih očetov z družino, ki že leta in leta čakajo na primerno streho. Občina s tem uresničuje nedavno sprejeti sklep skupščine, da je treba Ciganom v občini pomagati do boljšega življenja. Tudi GG si je začelo prizadevati, da svojim zaposlenim Ciganom omogoči stanovanje.

■ REKONSTRUIRANI DEL CESTE iz Trebnjega proti Mirni so začeli asfaltirati zadnje dni septembra. Te dni so polagali asfaltni trak skozi Stari trg. Novega asfaltnega cestišča je že skoraj 700 metrov.

■ VČERAJ JE BIL SESTANEK, na katerem so se člani in predstavniki borčevskih organizacij pomenili s predstavniki SZDL in občinske skupščine o organizacijskih vprašanjih in gospodarstvu občine.

■ PO ZAGOTOVILIH OBČINSKEGA ODBORA RK so imele že vse krajevne organizacije Rdečega križa v trebanjski občini sestanke, na katerih so se pomenili o izvedbi akcije za pomoč poplavljencem. V Trebnjem naj bi akcija trajala do druge polovice

Naprej z analizo!

Posebna tričlanska komisija v Trebnjem bo analizirala uresničevanje ukrepov in delo družbenih služb v gospodarskih organizacijah. V analizi bodo študijsko obdelani delovni pogoji gospodarskih organizacij s prikazom možnosti za opravljanje osnovnih in pomožnih dejavnosti, režijskih stroškov in podobno, kar bo napotilo kolektive, da bodo vztrajneje izkoriščali notranje rezerve in se hitreje prilagajali novim pogojem gospodarjenja. Naslednje poglavje bo obdelalo delitvena razmerja, predvsem način nagrajevanja kakor tudi možnosti za povečanje osebnih dohodkov po reformi in potrebo po dopolnitvi pravilnikov. Pod naslovom kadrovske problematike bo analiza opisala strukturo zasedenih delovnih mest in to primerjala s potrebami. Na tem mestu se bo poglobila v vprašanje gibanja zaposlenih, v štipendiranje kadrov in podobno. Samoupravljanje bo obdelano tako, kot je in kakršno naj bi bilo, v zvezi s tem pa bo govora o vlogi sindikatov in drugih organizacij. Analiza bo zatem nakazala stanovanjsko vprašanje zaposlenih in opozorila na možnosti, kako reševati v prihodnje. Takšna razčlemba vprašanj, ki se tudi v trebanjski občini kažejo kot najbolj pereča med reformo, bo nedvomno nepogrešljiv potokaz skozi obdobja nadaljnjega izvajanja ukrepov.

Henrik in 1600 piščancev

Hiša štev. 6 v Grmu pri Ponikvah je mlin. Mlinsko kolo se zavrti samo takrat, kadar lastniki meljejo zase. Dom stoji na samem, na levem bregu Temenice. Preden vstopiš v hišo, te ustavi lep visok pes, ki sliši na ime Nero. Nero ima važno nalogo: čuvati mora dom in gospodarska poslopja. Maja letos pa je dobil nalogo, ki je pomembnejša in odgovornejša od prejšnjih. Ukazano mu je opozoriti gospodarja na vsakega neznanca, ki bi se sukal okoli prostorov s pitanimi piščanci.

»Dnevno pozobljejo 200 kg krmil in popijejo 600 litrov vode. Beli so, holandska pasma. 1600 jih je. Te dni so stari dva meseca. Vsak čas jim bom oddal. Povprečno tehtajo po 1,5 kg.«

Te podatke ti gospodar male kokošje »farme« Henrik Župančič pove kar mimogrede. Za vsak slučaj ima tudi zapisano v dnevniku. Dnevnik vodi, ker tako pravijo tudi navodila ljubljanskega Agrokombinata, za katerega redi piščance, in tudi zato, da si zapomni kaj značilnega.

V treh prostorih ob hiši, v hlevu, kleti in na podu kar mrgoli rejenih, malce neokretnih holandskih brojlerjev. Živijo po predpisih, hranijo se po predpisih in zakoljejo jih (v Ljubljani seveda) po predpisih. Njihova življenjska doba traja — dva meseca. Če so dobro hranjeni, dosežejo po dveh mesecih največjo težo. Henrik jim posveti ves prosti čas, popoldne, ko pride iz službe. Tako je dopoldne strojni tehnik, popoldne pa kokošjerejec.

»Marsikdo me je vprašal, če se tale vzreja splača,« je mladi »farmar« pripovedoval med obiskom pred dnevi. »Splača? sem rekel, zakaj se ne bi? Za tri do štiri ure dnevnega opravka s piščanci sem dobil ob predaji okoli 200.000 dinarjev čistega. Seveda imam tudi skrbi, še večje pa sem imel, ko sem z vzrejo pričel. Bil sem neizkušen, popoln začetnik in ljudje so se smejali ali pa so zmajali z glavami. Še zdaj mi ne verjamejo, čeprav jim pokažem račun. So pač precej neverni Tomaži!«

»Pa kako, kdo te je spodbudil k tej malce čudni stroki za tvoj poklic — tehnik?«

»Doma imamo zemljo in gospodarska poslopja. Zato sem sprva nameraval rediti bikce. Ko sem spomladi listal po Kmečkem glasu in prebral, da išče ljubljanski Agrokombinat kooperante, sem takoj pisal. Nisem upal na uspeh. Potem so poslali svoje ljudi k meni. Pregledali so prostore, ocenili okolico kot primerno in mi poslali pošiljko piščancev in gnojila. In tu smo: druga pošiljka je zrela za zakol.«

Henrik, navdušen ob začetnem in celoletnem uspehu v novi panogi, že misli na prihodnje leto. Tedaj bo piščance redil osem mesecev, štirikrat po štiri pošiljke. Preuredil in povečal bo prostore in podpisal pogodbo za vzrejo najmanj 3000 piščancev hkrati.

IVAN ZORAN

Še k članku: »SI FUNKCIONAR«

30. septembra letos smo na 2. strani našega časnika objavili članek »SI FUNKCIONAR?«, v katerem smo poročali o odstranitvi našega novinarja z nekega pogovora v uradnih prostorih občinske skupščine Trebnje. Glede na to, da se lahko vsebina članka tolmači tako, kot da očita tajniku občinske skupščine Trebnje goljufije in laži, smo dolžni sledeče pojasnilo.

Našega novinarja je povabil k uradnemu razgovoru, ki je bil v prostorih SOb Trebnje nekaj dni pred objavljenim člankom, predsednik organizacije slepih. Tajnik SOb Trebnje tov. Ciril Pevec, ki je ta razgovor vodil po svoji uradni dolžnosti, pa o tem povabilu novinarja ni nič vedel. Zaradi tega in zato, ker je šlo takrat za operativni dogovor (v bistvu za razčiščevanje stališč glede možnosti zaposlitve slepega invalida) je tajnik SOb Trebnje pozval našega novinarja Ivana Zorana, da se odstrani iz pisarne, v kateri je bil omenjeni razgovor.

Upamo, da smo zaostritev, do katere je prišlo zaradi vsebine in tona omenjenega članka, zgladili z neposrednimi pojasnili in razgovori v Trebnjem. Tov. Cirilu Pevcu se opravičujemo, v kolikor je članek izzvenel zanj žaljivo in kot očitek, da njegovo poslovanje morda ne bi bilo korektno. Nimamo nobene osnove, da bi mu lahko kaj takega očitali. To tudi ni bil namen objavljenega članka. Prepričali smo se, da si je prav tov. Ciril Pevec kot tajnik SOb Trebnje prizadeval, da je dobil invalid — slepi pravnik vso občinsko podporo in da jo dobiva še sedaj, ko je svoj študij že končal.

UREDNIŠTVO

TREBANJSKE NOVICE

»NAVIJAČA«

Na sobotni prijateljski košarkarski tekmi smo bili priče izredno nešportnemu obnašanju dveh gledalcev, Klemenca in Bartlja. Ne vem, zakaj hodijo taki ljudje sploh na tekme, če hočejo le glasno kričati in nesramno žaliti igralce, sodnika in zapisnikarje! Sprašujem se, kaj sta hotela s tem doseči? Morda vzgajati mlajše gledalce? To jima je delno že uspelo, ker ju nekateri pridno posnemajo. Morda zbiti igralcem in tistim, ki se iz idealizma ukvarjajo s to športno panogo, veselje do igranja? Preveč prostega časa smo že žrtvovali in preveč materialnih sredstev, da bi si lahko dovolili, da bi nas kdorkoli s pobalinskim zmerjanjem žalil in nam dajal lekcijo o tem, kaj je prav in kaj ni!

Lahko bi se vprašali še kaj drugega, vendar le še to: košarkarji delamo v okviru možnosti, ki jih imamo. Dokler ne bomo imeli boljših pogojev za delo, toliko časa tudi ne bomo mogli bolje igrati. Hvaležni pa smo športnemu občinstvu, ki nas je doslej vedno spodbujalo v mejah športnega navijanja. Nočemo pa dovoliti, da bi nam taki »intelektualci« s svojim huliganskim obnašanjem rušili to, kar smo s trudom pridobili.

ANDREJ PETRIČ

S SINDIKALNIH ŠPORTNIH IGER V NOVEM MESTU

Po tradiciji vodijo športniki »PIONIRJA«

Pričele so se sindikalne športne igre Novega mesta, sodelujejo pa Pionir, Novoteks, ŽTP, Iskra, Novoles in IMV. Končano je tekmovanje v štirih panogah: balinanju, tenisu, namiznem tenisu in streljanju.

■ BALINANJE: tekmovanja v balinanju so se udeležile le tri ekipe od petih prijavljenih. Tako sta Pionir in ŽTP z lahkoto odpravila Novoteks, v medsebojni igri pa sta nato odločila o zmagovalcu. Zmaga je pripadla Pionirju, predvsem zaradi boljšega tolčenja, saj je Hren takoj zadel balinčka za 6 točk. — Rezultati: ŽTP : Novoteks 13:0, Pionir : Novoteks 13:3, Pionir : ŽTP 13:11.

■ TENIS: v tenisu sta nastopili samo dve ekipi: Pionir in ŽTP. Njun medsebojni dvoboj se je končal z zmago Pionirja 3:0. Posamezni rezultati: Hren : Petrič 6:0, 6:0, inž. Zorko : Rolih 4:6, 6:1, 7:5 in igra dvojic inž. Zorko — Hren : Rolih — Hribernik 6:2, 6:0. Najzanimivejši je bil dvoboj med Zorkom in Rolihom, saj je trajal skoro dve uri in je nazadnje zmagal Zorko zaradi boljših živcev.

■ NAMIZNI TENIS: tekmovanja v namiznem tenisu se je udeležilo vseh šest ekip. V predtekmovanju je IMV z lahkoto premagal ŽTP 3:0. Bolj zanimivi sta bili drugi dve igri. Pionir je premagal Novoteks z 2:1, izgubil pa je igro dvojic; z istim rezultatom je Iskra premagala Novoles.

V finalni grupi sta nato IMV in Iskra z lahkoto premagala Pionirja z 2:0, medsebojno srečanje za prvo mesto pa sta rutinirana igralca IMV (Turk in Jenič) odločila v svojo korist 2:0. Za Iskro sta igrala Gorše in Šimunovič. Rezultat finalnega dvoboja: Turk : Gorše 2:0, Jenič : Šimunovič 2:0.

V drugi skupini od četrtega do šestega mesta je Novoles premagal ŽTP z 2:0, Novoles : ŽTP 2:1 in v borbi za četrto mesto Novoles : Novoteks 2:0. — Končni vrstni red: IMV, Iskra, Pionir, Novoles, Novoteks, ŽTP.

■ STRELJANJE: v streljanju moških je bilo prijavljeno šest ekip, vendar ekipe IMV ni bilo na strelišče. V močni konkurenci je Iskra prelomila tradicijo zmag Pionirja in ga premagala za deset krogov. Iskra je dosegla naslednji rezultat 489 (Kastelic 169, Novak 164, Gorše 156), 2. Pionir 479 (Kos 167, Knap 156, Židanek 156), 3. ŽTP 409 (Svetlin 141), 4. Novoteks 382 (Aš 146), 5. Novoles 289 (Okroglič 165).

V ženski konkurenci sta bili prijavljeni dve ekipi, vendar Novoteks ni nastopil. Pionirke so nastrelile 438 krogov, kar bi tudi v moški konkurenci prineslo tretje mesto (Pogelšek 158, Knap 146, Bratož 134).

■ ODBOJKA: v odbojki se je prijavilo pet ekip, odigrana pa so že štiri kola. V tej konkurenci je edino Novoteks brez poraza, druga moštva pa so tako izenačena, da se ne ve do konca za mesto posamezne ekipe.

I. kolo: Novoteks : IMV 2:0, Novoles : Pionir 2:0, II. kolo: IMV : Novoles 2:1, Novoteks : Iskra 2:0, III. kolo: Pionir : IMV 2:0, Iskra : Novoles 2:0, IV. kolo: Iskra : IMV 2:1, Novoteks : Pionir 2:0.

Vodi Novoteks 8 točk, Iskra 4, Pionir, Novoles, IMV po 2 točki.

V vseekipnem plasmanu je po štirih panogah naslednji vrstni red: **Pionir 17 točk, Iskra 11, ŽTP 9, Novoteks 7, IMV 6 in Novoles 5 točk.** Tekmovanje bo zaključeno v tem tednu z vlečenjem vrvi, odbojko, kegljanjem in s šahom. (EN)

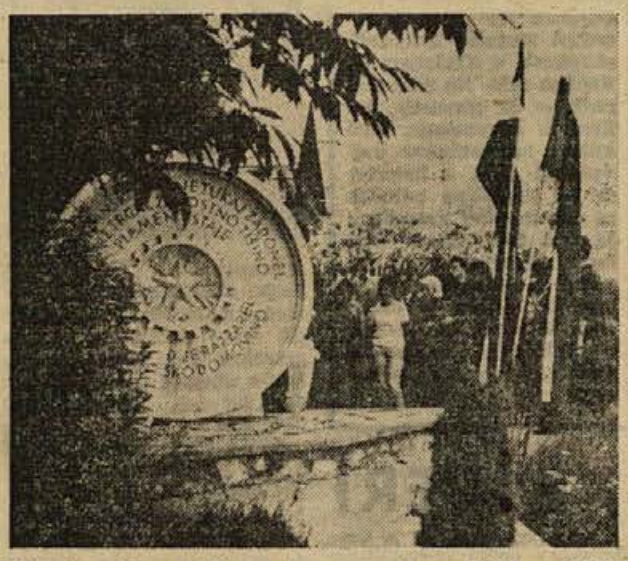

Skupina članov PZ pred spomenikom NOB v Rašici junija 1945. Tako uresničujejo člani te koristne organizacije geslo: »Spoznavaj domovino — in še bolj jo boš ljubil!«

Novo mesto : Kanal 1:3

Samo še teoretično upanje je, da bi novomeški odbojkarji ostali v slovenski ligi! V nedeljo so bili namreč poraženi v borbi s Kanalom na igrišču v Loki. V prvih dveh setih se nam je celo zdelo, da smo v starih časih: obe moštvi sta pokazali res dobro odbojko. Novomeščani so se odlikovali z močnimi udarci na mreži in po dveh setih je bilo stanje izenačeno, zmaga pa negotova.

Tudi gledalci so se razživeli, ko so uvideli, da domačini niso brez možnosti v tekmi z visoko plasiranimi gosti. Sanje in vsi lepi upi pa so trajali le kratek čas. V četrtem setu so gostje zmagali brez posebnih težav, Novomeščani pa so osvojili le 9 točk. To je bil hladen tuš po prvih dveh setih, ki sta se oba končala na razliko. Četrti in zadnji set je bil naravnost katastrofalen, saj so domači odbojkarji osvojili le eno točko!

Tako so možnosti novomeške odbojke, da se tudi v prihodnjem letu obdrži v slovenski ligi, padle na ničlo. Tekma z Bežigradom bo ponovljena, ker je sodnik materialno kršil pravila, tako da so Novomeščani še ob eno zmago, ki so si jo s trudom priborili v Ljubljani. Trenutno imajo toliko točk kot Žirovnica, pa tudi tekem so odigrali toliko. To praktično pomeni, da so na predzadnjem mestu. Res bi bilo neverjetno, da bi letos iz slovenske lige izpadli le dve moštvi. To se lahko zgodi le v primeru, da bosta Maribor in Jesenice uspela na kvalifikacijah, kar pa je težko verjeti. Podobno kot na kvalifikacijah, pa tudi v zvezni ligi ni dosti upanja, da bi vsaj eden izmed obeh slovenskih predstavnikov, ki sta na dnu (Ljubljana ali Fužinar) uspel priti na zeleno vejo! Možnosti Novomeščanov so še toliko manjše, ker v obeh preostalih tekmah gostujejo: enkrat v Kranju in enkrat v Ljubljani. Iz obeh gostovanj najbrž ne bodo prinesli več kot ene zmage, to pa bo ob slabem količniku (27:40) gotovo premalo za obstoj.

Republiško kegljaško prvenstvo

V soboto in nedeljo je bilo v Ljubljani na šeststeznem kegljišču Maksa Perca republiško prvenstvo v borbenih parijah, ki sta se ga udeležili tudi dolenjski ekipi Pionir in Železničar iz Novega mesta. Skupno je sodelovalo 24 ekip, obe naši ekipi pa sta osvojili solidna mesta v sredini.

Najprej je nastopil Pionir, ki je tekmoval v družbi dveh ljubljanskih ekip Gradisa in Ljubljane, ki sta domačina na tem težkem kegljišču. V prvi tekmi je Pionir dosegel soliden rezultat 417 kegljev, kar ga je uvrstilo na drugo mesto. V drugi tekmi je tekmoval na najtežjih stezah ter je dosegel slabši rezultat: 376. V zadnji tekmi je Pionir nato potegnil na 416 kegljev, kar pa je zadoščalo samo za tretje mesto v prvi skupini šestih klubov.

V drugi skupini je tekmoval Železničar Novo mesto skupaj z znanimi klubi Celje, Branik in Triglav. V svoji skupini je osvojil peto mesto s 1189 kegli. Daleč najboljša sta bila Branik in Triglav, ki sta osvojila najboljši mesti. Železničar je igral zelo dobro, saj je zaostal za Pionirjem samo za 20 kegljev. Dosegel je 383, 402 in 404 kegije. Ta rezultat Železničarja je pripomogel dolenjski še enega predstavnika v prihodnjem letu.

Končni vrstni red: Branik 1322, Triglav 1308, Gradis 1268, Slovenija ceste 1249, Ljubljana 1246, Konstruktor 1234, Celje 1231, Slovan 1217, 9. PIONIR 1209, Brest 1205, 11. ŽELEZNIČAR Novo mesto 1189, Rudar 1143, Maribor 1135 in tako dalje. (EN)

ROKOMET

PARTIZAN SEVNICA — PARTIZAN BOSTANJ 21:31

V četrtek je na igrišču Partizana v Sevnici rokometna ekipa iz Boštanja premagala Sevničane z rezultatom 31:21 (15:8). To je za rokometaše iz Boštanja velik uspeh, saj so prvič igrali in nimajo niti lastnega igrišča.

PARTIZAN RIBNICA — RUDAR TRBOVLJE 19:16

V VI. kolu ljubljanske conske lige je moštvo ribniškega Partizana premagalo B moštvo trboveljskega Rudarja. V začetku tekme so vodili Trboveljčani, medtem ko so na koncu Ribničani s hitrimi protinapadi rezultat izenačili in prešli v vodstvo. Polčas: 7:9. Igra je bila precej groba s strani ekipe iz Trbovelj, zato sodnik ni imel lahkega dela.

Novomeška počitniška Zveza pred letno skupščino

Tudi Počitniška zveza v Novem mestu kot družbeno-vzgojna organizacija za izletništvo, potovanja, oddih in rekreacijo mladih se pripravlja na redne letne skupščine.

Pred dnevi je bilo v Novem mestu posvetovanje s predstavniki družin. Na posvetovanju so člani izvršnega odbora dali predstavnikom družin napotke, kako naj se družine pripravijo na skupščine. Družine bodo obravnavale na skupščinah možnosti mladih za pravilno in prijetno koriščenje dopusta, kakšni problemi se pojavljajo v zvezi s tem in kako bi jih rešili. Ugotovili bodo, kako mladi preživijajo svoj prosti čas, ali se udejstvujejo v raznih oblikah rekreacije (izleti, potovanja, pikniki itd.), če se ne, zakaj ne in kaj je potrebno napraviti, da bi mladi lahko del svojega časa preživeli na čimprijetnejši način. Vse družine bodo sprejele tudi program dela za naslednje leto, saj bo le na ta način možno, da v prihodnjem letu dosežejo večje uspehe in da privabijo v svoj krog čimveč aktivnih članov.

Vse družine bodo imele skupščine najkasneje do 10. novembra, skupščina občinskega IO PZ pa bo do 1. decembra 1965.

J. K.

NOGOMET

SENOVO — ŠMARTNO 15:1

Ekipa s Senovega je na svojem igrišču visoko premagala nogometaše iz Šmartnega ob Paki. Veliko število gledalcev je tekmo z zanimanjem spremljalo. Polčas se je končal z rezultatom 6:1. Posebno sta se odlikovala Gaser s 6 in Brinovec s 5 goli. Sodnik Pleterski s Senovega je dobro sodil. Z. Š.

ŠAH

Šahovsko prvenstvo Krškega

Začelo se je šahovsko prvenstvo Krškega za leto 1965. Organiziral ga je šahovski klub pri sindikalni podružnici tovarne DJURO SALAJ. Tekmuje 14 igralcev. Rezultati prvega kola: Zupanc—Pavliha remi, Turnšek—Petrič 0:1, Arnšek—Najdovski 1:0, inž. Preskar—Levičar 0:1, Rupar—Petrič 1:0 in Račič—Zorko 1:0. PAVK

Šah v Kočevju

■ Mladinski šah se v Kočevju lepo razvija. Pionirsko šahovsko prvenstvo Kočevja je trajalo od 16. septembra do 16. oktobra. Bilo je v domu telesne kulture. Pionirji so vzeli tekmovanje zelo resno in so redno hodili na tekmovalne ure. Sodelovalo je 13 najboljših igralcev, ki so igrali precej izenačeno, saj so se na prva tri mesta uvrstili trije s po 9 točkami, od 4. do 7. mesta pa štirje s po 7 točkami. Prvi trije: Djordje Stjepić, Maks Vovk in Teodor Dobrič so si pridobili IV. kategorijo. Naslednje tekmovanje bo po programu, nanj pa so povabili velemojstra Parmo, da bi v Kočevju odigral simultanko.

A. Arko

Novo mesto : Zagorje 55:53

V prijateljski košarkarski tekmi so na Loki Novomeščani pred kakimi 30 gledalci premagali Proletarec iz Zagorja 55:53 (37:27).

Novo mesto: Knoll 19, Pirc 4, Počrvina 2, Kopač I. 14, Kopač II., Splihal 16.

Proletarec: Kranje 23, Stvarnik 9, Golob 2, Drnovšek 6, Zupan 11, Majdič, Sotenšek, Strojan.

Tekmo sta dobro in korektno sodila Petrič iz Novega mesta in Brezovar iz Zagorja.

Tekma bo še dolgo ostala v spominu — igralcev! Dva od gledalcev sta se namreč osramotila z vulgarnim izrazoslovjem, z žaljenjem domačih igralcev, obeh sodnikov in zapisnikarjev. Res je, da vsakdo lahko navija za moštvo, ki mu je pri srcu. Res pa je tudi, da mora poznati okvire športnega navijanja, v soboto pa sta na Loki ta dva nadebudna študenta gotovo prerasla vse meje fairplaya. Vso njuno »dejavnost« verjetno še najlepše označuje vzklik enega od Zagorjanov: »Ali sta ta dva pri zdravi pameti!?«

Uprava novomeškega Partizana si v bodoče gotovo ne bi smela dovoliti, da bi igrišča na Loki zna na po temperamentnem, a pravičnem navijanju in spodbujanju, prišla na slab glas!

Prav zaradi teh dveh razgrajačev je v 17. minuti prvega polčasa zavrela kri še nekaterim igralcem iz Zagorja: protestirali so nad upravičeno dosojeno tehnično napako in so celo hoteli zapustiti igrišče. Po nekajminutnem premoru so se nato vrnili in odigrali tekmo do konca.

Novomeško moštvo težko igra proti hitrim nasprotnikom, kakršni so bili v soboto Zagorjani. Kadar pa se jim posreči vsiliti svojo taktiko, tedaj je pot do zmage mnogo lažja. Tako se je zgodilo v soboto in gostje niso niti enkrat izenačili in niti enkrat niso bili v vodstvu. Novomeščani bi lahko zmagali z večjo razliko, če bi izkoristili proste mete, ko je bila tekma končana. Tokrat sta se odlikovala Pirc in Počrvina, ki je kljub poškodovani roki zaigral najboljše doslej. Po tej zadnji preizkušnji pred kvalifikacijami za vstop v drugo slovensko ligo se lahko nadejamo dobrih vesti v soboto in nedeljo iz mesta, kjer bodo kvalifikacije.

ZDRAVNIK VAM SVETUJE

VITAMINI

Varnostne snovi, ki jih moramo dobiti v hrani, so tudi vitamini. Več različnih jih je in če manjka ta ali oni, zbolimo. Vitamini niso le zaščitniki zdravja, sodelujejo tudi pri važnih življenjskih procesih, posebno pri presnovi. Dolgo časa ni bilo znano, da lahko vsaj nekatere vitamine telo samo sestavi, vendar večino moramo dobiti v telo od zunaj. Nekdaj so imenovali vitamine po črkah, sedaj imajo vsak svoje kemično ime. Dve vrsti jih je. Taki, ki se tope v maščobah in taki, ki se tope v vodi. Naštejmo jih:

V maščobah se tope: 1. Akseroftol ali vitamin A, 2. Kalciferol ali vitamin D, 3. Tokoferol ali vitamin E in 4. Menadional ali vitamin K.

V vodi se tope: 1. B kompleks vitaminov: a) Tiamin, b) Riboflavin, c) Niacin, d) Piridoksin, e) Antiperniciozni faktor, f) Folna kislina, g) Biotin, h) Pantotenska kislina, 2. Askorbinska kislina ali vitamin C in 3. Rutin ali vitamin P.

A vitamin najdemo v jetrih živali, v ribjem olju, v jajčnem rumenjaku, v surovem maslu in v mleku. Njegova predhodna oblika, ki jo naša jetra spremene v vitamin A je karotin, rumeno barvilo, ki ga najdemo v korenju, koruzi in vseh rumeno barvanih povrtninah. Ta vitamin uravnava rast telesa, varuje kožno površino in površino sluznic, brani pred okužbami in skrbi za pravilno delovanje oči.

D vitamin dobimo v ribjih jetrih, v ribjem olju, surovem maslu, mleku in jajcih. Predhodno obliko ustvarja tudi telo, vendar pa morajo kožo šele obsijati ultravijoličasti sončni žarki, da se spremeni v vitamin D. Ta vitamin preprečuje rahitis, pomaga strjevati kri, preprečuje krče.

Vitamin E najdemo v kalčkih rastlin, v surovem maslu, mleku in v nerafiniranih oljih. Ureja plodnost, vzdržuje nosečnost, pomaga spolnim organom.

Vitamin K je v mleku, surovem maslu, sploh v maščobah. Potreben je za strjevanje krvi.

Vitamini B kompleksa so v mesu, mleku, kvasu, črnem kruhu, jajcih, zelenjavi. Potrebujemo jih za pravilno delovanje živčevja, za presnovo sladkorjev, za pravilno porazdelitev vode v telesu, za celično dihanje, za urejeno in pravilno razvitost kože, za rast organizma, za razporeditev žvepla v telesu, za normalno funkcioniranje centralnega živčevja, za izdelavo krvniček, za pravilno pot ogljikovega dvokisa v telesu. Skratka, kompleks B vitamina ureja skoraj vse.

Vitamin C je v zelenjavi, sadju, največ v šipkovih jagodah in agrumih. Potreben je za pravilno vzdrževanje trdnosti tkiv, posebno kože, sluznic in žil lasnic.

Vitamin P je v normalni hrani. Potreben je za presnovo sladkorjev, pri tvorbi mastnih kislin in pri sestavljanju steroidnih hormonov.

Če tega ali onega vitamina ni dovolj, zbolimo. Pravimo, da imamo to ali ono hipovitaminozo. Če pa vitamin sploh manjka, gre za avitaminozo. Obe vrsti bolezni pozdravimo z ustrezno prehrano in če je potrebno, predpiše zdravnik manjkajoči vitamin na recept.

Dr. B. O.

Kočevski športni koledar

■ Smučarska sekcija društva Partizan bo začela popravljati malo 25-metrsko smučarsko skakalnico nad Marofom. Obnovili bodo odskočni most, skakalnica pa bo v tej sezoni spet uporabna. Za smučarske skoke je kočevska mladina že od nekdaj kazala veliko zanimanje, zob časa pa je žal uničil skakalnico. Obnovljena 25-metrska skakalnica bo zadoščala za vadbo. Za tekmovanje pa so tako na voljo večje skakalnice v Ribnici in Sodražici.

■ Odbojkarji so se v nedeljo dopoldne na igrišču v Gaju pomerili v pomembni tekmi II. odbojkarske lige. To je bila odločilna tekma za II. mesto v tej skupini. TVD Partizan je imelo v gosteh moštvo iz Jelšan, s katerim je prišlo na obisk veliko število navijačev. Tekma je bila živahna in borbena. Mnogi navijači so spodbujali obe moštvi. Domače moštvo je bilo med igro večkrat zamenjano, tako da so prišli v poštev tudi mlajši igralci. Nastopili so: Bižalj, Arko, Murovič, Poje, Figar, Kavčič, Koruzar in Kersnič. Partizan Kočevje je zmagal s 3-1 (15:9, 15:15, 15:11 in 15:9). Domačini so po tradiciji izgubili II. niz, preostala dva pa dobili z lepo in požrtvovalno igro. Sodnik Brajnik iz Ljubljane je sodil zelo dobro.

A. ARKO

Rezervni radiotelegrafisti za III. stopnjo

Skozi tečaje radiokluba »Elektron« v Cerkljah ob Krki je šlo že precej radiotelegrafistov. Pri organizaciji takih in podobnih akcij pa so klub čedalje bolj ovirale denarne težave. Zato je klub sklenil sporazum za trening rezervnih radiotelegrafistov JLA: predavatelja Milan Jankovič in Stanko Obradovič sta pripravila nekdanje vojaške radiotelegrafiste, ki že deset ali več let niso delali na oddajniku, na izpit za amaterskega operaterja III. stopnje.

Dvajset prijavljenih rezervnih radiotelegrafistov je skozi tri mesece dvakrat na teden obiskovalo tečaj. Obnovili so znanje iz elektrotehnike, radiotehnike, radiotelegrafije in konstrukcije kratkovalovnih radijskih naprav. Seznanili so se tudi s statutom Zveze radioamaterjev, predpisi o postavitvi in delu amaterskih radijskih postaj in s pravilnikom o mednarodnih amaterskih radijskih zvezah. Za vsakega tečajnika, ki bo do 1. novembra imel 80 amaterskih zvez na klubskem oddajniku, bo JLA priznala klubu posebno denarno premijo, rezervnim radiotelegrafistom pa ne bo treba iti na orožne vaje.

Tako armada s sodelovanjem radioklublov obnavlja znanje in večino rezervnih specialistov, klub pa pridobi sredstva za izvajanje svojih osnovnih dejavnosti. O-vič

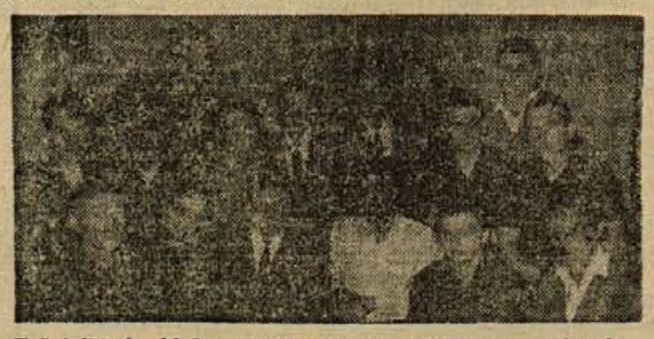

Tečajniki iz kluba »Elektron« po končanem seminarju

Krmelj : Brestanica 16:19

V zaostali prvenstveni rokometni tekmi zasavske lige je preteklo sredo Brestanica presenetljivo premagala ekipo Svobode iz Krmelja na njenem igrišču. Vsa ekipa gostov je igrala dobro in borbeno, še posebej sta se odlikovala Gaser v napadu in rezervni vratar. Kozamernik je sodil dobro.

Brestanica : Zagorje 19:11

V zelo grobi tekmi so rokometaši Brestanice doma premagali Zagorje 19:11. Prvi so začeli igrati grobo Zagorjani, domačini pa so jim na grobosti odgovorili z enako mero. V drugem polčasu je sodnik umiril obe ekipi z energičnim sojenjem. Pri domačih sta bila najboljša Gaser in Jelen, pri gostih pa Ule.

J. J.

NESREČE

Krava na cesti

Na avtomobilski cesti pri Poljanah je Ervin Peratoner 17. oktobra popoldne podrl kravo, ki je stopila na cesto. Žival je na mestu poginila in ima njen lastnik Anton Krevs iz Hrastja blizu 200.000 din škode. Škodo na osebnem avtu so ocenili na 100.000 din.

Mopedist v nezavesti

Na gramozni cesti pri Dragatušu je 17. oktobra ob 19.10 zaneslo mopedista Antona Gerzetiča, 27, iz Kvasice, da je padel in obležal nezavesten. Nesreča se mu je pripetila na ovinku.

Preprečil trčenje in se prevrnil

Na priključku avtomobilske ceste v Veliki Bučni vasi se je 18. oktobra zvečer prevrnil z osebnim avtomobilom Vinko Mrak iz Ljubljane. Mrak je pred seboj opazil pijanega kolesarja, naglo zavrl in se prevrnil pred hišo štev. 34. Na vozilu, ki je obstalo na strehi, je kakšnih 400.000 din škode.

S ceste v betonski zid

17. oktobra zvečer je zapeljal s ceste in treščil v betonski zid v Gornjem Kronovem voznik osebnega avtomobila Alfonz Psič. Pri nesreči si je zlomil roko in si poškodoval koleno, ostali potniki pa so se lažje ranili. Gmotne škode je blizu 600.000 din. Do nesreče je prišlo, ko je naproti pripeljal neznan voznik, ki pri srečanju ni zasenčil luči, to pa je Psiča zmedlo.

Kolesar treščil v avtobus

Na cestnem križišču v Žužemberku je kolesar Valentin Hrovat iz Rebri 16. oktobra zjutraj treščil v avtobus, ki ga je vozil Stane Gradišnik. Kolesar je oblečal nezavesten s poškodbami na glavi in so ga odpeljali v bolnišnico.

Neprevidna kolesarka

Na križišču pred ISKRO v Šentjerneju je motorist Jože Jakše 13. oktobra zvečer zadel kolesarko Ano Pirc, ki se je neprevidno pripeljala s stranske ceste. Motorist je kolesarko prepozno opazil in ni mogel preprečiti lažjega trčenja.

Brez izpita v zid

Na Cesti herojev v Novem mestu se je mehanik brez vozniškega izpita Rudi Ravbar 16. oktobra popoldne med preizkušnjo vozila v popravilu zaletel v zid. Škodo cenijo na 200.000 din.

Mopedist trčil v voz

17. oktobra zvečer se je mopedist Jože Smajdek na Potoku pri Straži zaletel v vprežni voz Jožeta Globoharja iz Klečeta, ki je vozil pred njim po levi strani ceste. Mopedist se je lažje poškodoval, popravilo vozila pa ga bo veljalo okoli 20.000 din.

Nesreča v koloni

17. oktobra se je pripetila lažja prometna nesreča v Karteljevem. Vozniki Vladimir Ovčarič, Jožica Jahaše in Aleksander Učetič so potovali v koloni. Ko je hotel Ovčarič prehiteti Jožico Jahaše, je pripeljalo naproti neko vozilo, zato se je vrnil v kolono. Pri tem so se vsi trije vozniki trčili. Ranjenih ni bilo, gmotne škode pa je za 90.000 din.

Kar je mogel, je iztisnil!

Franc Miklavčič, bivši upravnik podjetja Dolomit v Brestanici obsojen zaradi zlorabe uradnega položaja in nevestnega gospodarskega poslovanja.

Ko je zasebni kamnolom Franca Miklavčiča leta 1954 prešel v družbeno last, je hotel lastnik iz njega iztisniti čim večjo korist. Kot upravnik obrtnega podjetja Dolomit je sklenil s seboj kot zasebnikom v imenu podjetja najemno pogodbo za razne stroje: drobilce, kompresorje, vozičke in druge naprave. Tako je prejemal mesečno 100.000 din najemnine. Kljub jasnim določilom pogodbe, da mora stroške popravil na strojih nositi sam, je račune za popravila strojev predlagal podjetju. Obrtno podjetje Dolomit je tako po nepotrebnem plačalo za popravila strojev 426.592 dinarjev.

Razen tega je dal skleniti zakupno pogodbo za dva kompresorja in zanju 8 let prejemal najemnino, četudi eden strojev vsa leta ni obratoval, oziroma v vsem času največ 14 dni.

Ugotovljeno je, da je Miklavčič v 10 letih razen rednih osebnih dohodkov prejel od podjetja še 11,286.692 din za najemnino, za prevoze s konjsko vprego in z osebnim avtomobilom.

Očitno je, da je ravnal v nasprotju z interesi podjetja, v katerem je imel vodilno mesto in da je predvsem skrbel za svojo korist. Pred kratkim se je zaradi tega moral zagovarjati na okrožnem sodišču v Novem mestu.

Zaradi zlorabe uradnega položaja iz koristoljubja in nevestnega gospodarskega poslovanja mu je senat po daljši razpravi, v kateri je bilo zaslišanih več prič, izrekel kazen: 2 leti strogega zapora, plačilo stroškov kazenskega postopka, povračilo 1,484.379 din, kolikor je preiskovalcem uspelo dokazati neupravičenih izplačil v podjetju ter na prepoved opravljanja poklica, vezanega z upravljanjem družbenega premoženja, za dobo petih let.

Nevarne škarje v Korenitki

11. oktobra popoldne je po avtomobilski cesti proti Ljubljani potoval z osebnim avtomobilom S-162.634 Georg Manescu iz Avstraje. Ko je v slabo preglednem ovinku prehiteval osebni avto LJ-121-42 (voznik Jože Klun), je pripeljal nasproti osebni avto Turčina Hotiča iz Nemčije. Hotič je zavrl in zavil v desno, Manescu pa je med prehitevanjem trčil v Klunovo vozilo. Oba voznika sta se po 70 metrih ustavila na desni strani ceste. Mirko Jovanović, ki je z osebnim avtom LJ-248-91 vozil za Hotičem kakšnih 25 metrov, ni mogel ustaviti. V naglici se je odločil, da Hotiča prehiti po levi. Pri tem je zapeljal na bankino, kjer ga je po krajši vožnji vrglo nazaj na cesto in se je prevrnil na streho. Voznikovo ženo Marjeto in Fančo Cvetlič so morali odpeljati v bolnišnico. Škodo cenijo na 570.000 din.

V Kočevju je nad 40 kotalkarjev, pravega prostora za njihovo izživljanje pa ni. Najraje kotalkajo pri Seškovem domu (na Prešernovi cesti), pri novem domu telesne kulture ali pri stolpnicah. Vsi ti prostori pa niso samo neprimerni, ampak za kotalkarje tudi nevarni, saj so dostopni raznim vozilom pa tudi niso prirejeni za kotalkanje. Ni treba posebej poudarjati, da si kotalkarji žele za kotalkanje varen prostor, nekateri pa tudi učitelja kotalkanja. Vse kaže, da trenutno ni pravih pogojev, da bi se želje kotalkarjev kmalu izpolnile. (Foto: J. Primc)

Mož zabodel ženo

Ker žene K. M., ki je bila natakarica pri gostinskem podjetju Hotel Pugled, delala pa je v Šalki vasi (bivša gostilna Tršič), 14. oktobra še ob pol dveh zjutraj ni bilo domov, jo je šel mož iskat v gostilno. Vhod v gostilno je bil z vseh strani zaprt, potem pa je opazil, da je neki moški skočil skozi gostinsko okno. Ko je možu le uspelo priti v gostilno, je zabodel ženo z nožem v hrbet.

— Kaj si naredil? je zastokala zabodena žena.

— Kar si iskala, to si dobila! je dejal mož, pustil ženo v gostilni, šel po rešilca in se potem prijavil na postaji Ljudske milice v Kočevju. K. M. so lažje ranjeno prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Prevrnjen tovornjak pri Kočevju

16. oktobra ob 15. uri je peljal Franc Simonič (30) s tovornjakom LJ 111-30, last KGP Kočevje, drva iz Livolda proti Kočevju. Za njim je peljal prazni avtobus TAM LJ 62-27, ki ga je upravljal Ferdo Vresk iz Kočevja. Voznik avtobusa je začel na blagem levem ovinku malo pred Kočevjem prehitevati tovorni avtomobil. Med prehitevanjem je avtobus opazil tovorni avtomobil, ta pa je zato zapeljal s ceste in se prevrnil na desni bok. Škode na vozilih je za okoli 150.000 din. Voznik avtobusa je kazal znake vinjenosti, zato je bil odpeljan na odvzem krvi.

ODSTOTKI SO MODERNI

— Poglej, uničil sem samo 0,45 odstotka premoženja našega podjetja...
— In koliko si dobil?
— 100-odstotni zapor, nesramnost!

Kosti je prodajal za meso

Potrošniki mesa v Škocjanu in okolici so se lani močno pritoževali, češ da jim mesar S. P. doma iz okolice Novega mesta, odmerja preveč kosti. Za pritožbe je zvedela tržna inšpekcija ter nekega dne izvedla nepričakovano kontrolo.

14 kupcev, ki so z mesom prišli iz mesnice, so ustavili, opravili ponovno tehtanje in ugotovili, da je mesar S. P. v 11 primerih zaračunal kost za meso, namesto da bi kosti prodajal po 100 din za kilogram. Tega dne si je mesar neupravičeno pridobil 1301 din na račun potrošnikov, verjetno pa je tako delal že dalj časa, a dokazov za nazaj ni bilo mogoče zbrati.

Na razpravi pred okrožnim sodiščem v Novem mestu se je S. P. delal nedolžnega, češ da se je nehote zmotil pri tehtanju, a verjel mu ni nihče. **Obsojen je bil na 10.000 din denarne kazni in plačilo 1301 din neupravičeno pridobljene koristi.**

Napad pri Irči vasi

G. B. je 11. oktobra na poti med Irčo vasjo in Šmihelom napadel Rada Davidovića in mu vzel 47.000 din. Prej sta bila skupaj v gostilni. Preiskava je še v teku.

RAZREZAN OBRAZ

Pretekli petek ob 9.45 se je pripetila na Roški cesti v Kočevju huda prometna nesreča. Jože Mlakar (34) iz Šalke vasi 37 se je peljal s kolesom pravilno po desni strani ceste. Ko je pogledal nazaj, če ni morda izgubil prazne vreče, ki jo je imel na prtljažniku, je zavozil na pločnik in se z glavo zaletel v plošči ultrapasa, ki ju je po pločniku nesla Marija Gazvoda iz Rudnika 6. Pri trčenju je dobil kolesar po obrazu več globokih urezov.

Močan pretres možganov

Andrej Hočevar, 27, iz Poloma 4, se je 13. 10. — okoli 18. ure peljal z mopedom po cesti Mala gora—Polom. Na nekem ovinku se je prevrnil, si zlomil desno roko, dobil pri padcu pretres možganov in se odrgnil po obrazu. Potrdila o znanju cestnoprometnih predpisov ni imel. Kazalo je, da je vinjen, zato mu je bila odvzeta kri. Na mopedu je škode za 15.000 din.

JOSIP JURČIČ

Hči mestnega sodnika

11

Jurij Auersperg pa je precej, ko je sodnik odšel, s kupico vina jezo splaknil, malo sklel se in smejaje se klical svojega tovariša iz stranske sobe.

»Kaj pravite, Ciriani, ali ni bila spoved med menoj in tem sodnikom prav zanimiva? Saj ste vendar vse slišali?«

»Nekoliko, pa iz tega sem presodil, da ste od kraja prav po glavarjevo govorili, proti koncu pa ne po vaši navadni modrosti. Saj veste, da na svetu moramo biti vsi kolikor toliko hinavci. Svojih pravih misli ne smemo vsakemu praviti. Poslednji naslov, ki ste mu ga nataknili, je moža hudo razkačil, in to mi boste potrdili, da je eden najnevarnejših vaših sovražnikov.«

»Kaj! Ko bi bil še trikrat nevarnejši, hočem ga ponižati, da bodo on in vsi ljudje enake vrste vedeli, kaj se pravi pravdati se z možmi, ki imajo nekaj imena.«

»Ne zamerite mi,« pravi na to Lah, »če sem prav slišal, žugal vam je, da se pri vojvodi pritoži, in gotovo veste bolje od mene, da ta Ernest meščanstvo in beraštvo bolj podpira kakor pa može tistega rodu, iz katerega je sam.«

»Vem in ko bi jaz to babo, Ernesta, dosegel, hotel bi ga z nožem podučiti, česar ne vé. Pa tudi vem, da imam zdaj ravno po njem toliko oblast, da tega sodnika v kraj spravim, preden bi utegnil drugam poročati, kaj delam.«

»Kaj, zapreti?« vpraša Ciriani in oči se mu zasvete, kajti nekaj mu je na misel prišlo, kar je ravno njegovim nameram bilo več ko prikladno.

»Kaj je, če ga zaprem! Vzrok se bo dobil prav dober.«

»In potlej je njegova hči —«

»To vam mar, meni nič!«

In še dobro dolgo sta se potem plemenita moža posvetovala kaj in kako. Kakovi so bili ti črteži in kako so jima stekli, naj častiti bralec iz naslednjega povzame.

V

Drugi dan so se zbrali vsi svetovalci v mestni hiši, ki je tačas stala na Starem trgu, in so ukrenili, kadar se še kaj enakega zgodi, da se neutegoma pošlje nekaj meščanov do vojvode. Za zdaj pa so bili vsi te misli, ni za dlako vdati se krivičnim terjatvam poglavarjevim, stare mestne privilegije tudi z orožjem braniti in zvesto varovati čast mestnega sodnika.

Nekaj dni je potem preteklo. Poglavar svojega žuganja ni bil izpolnil, dasiravno mu mesto ni hotelo izdati moža, ki je bil v boju na ulicah njegovega hlapca potolkel; vse bi se bilo celo pozabilo, ko se ne bi bila tretji dan novica po mestu razširila, da je ponoči število poglavarjevih vojnih hlapcev precej narastlo. Govorili so, da je vse, kar je imel na svojem gradu, k sebi poklical v mesto in da so mu jih nekaj tudi prijatelji plemenitaši, med njimi zlasti Apfaltrerji, posodili. Ni čuda tedaj, da so meščanje malo utihnili, natihoma shajali se in, glave stikaje, šepetali in ugibali, kaj se bo iz tega napravilo. Kakor da bi hotel meščanom nagajati, pošiljal je poglavar majhna krdela svojih rojakov po ulicah kakor za stražo. Mestni čuvaji so se po Sumerekovem povelju le-tem ogibali in tako je bil več časa pokoj.

Vendarle je Sumerek vedel, da vse to nekaj pomeni in da glavar nekaj nameráva. Ni mu bilo neznano, da posebno njega črti in da bo on morda prvi občutil njegovo nevoljo. Zatorej je večkrat pomišljal, ali ne bi bilo morda za mesto in zanje bolje, ko bi se svoji časti in službi odpovedal. Ni se bal tolikanj zase; da, ko bi bil sam na svetu, mu ne bi bilo tudi za življenje veliko, ali imel je skrbeti za blagor vsega mesta in mislil je, da bi v teh okoliščinah morda boljši bil mož, kateremu bi bil Auersperg prijaznejši; imel je — hčer in, kadar je staremu možu na misel prišlo, v kaki nevarnosti bo njegov otrok, želel si je, da ne bi imel sodniške butare, ampak da bi bil nepoznan rokodelec.

Helena je sedela v svoji sobi sama. Deklica ni vedela, v kaki skrbi je njen oče in meščanje. Imela je druge misli. Pač je nekaj slišala o nočnem ravsu in da je ona prvotni vzrok tega, to se ji še sanjalo ni. Da je bil tudi on zraven, mladi tujec, katerega je z očmi nedolžne ljubezni imela za vzor moštva in kreposti, to jo je od kraja nekaj skrbelo. Ko pa je za gotovo zvedela, da se mu ni nič žalega primerilo, obhajali so jo sladkejši čuti upanja bodočega življenja. Saj je bil mlad in lep, gvoril je, kakor more po njenih mislih samo mož blagočutnega srca govoriti, bil je celo — plemenitaš in vendar je ljubil njo, skromno mestno dekico! Kako nizko si stal ti, vrli Simon Grniščak, ko je devica v svojih sanjah primerjala njegove prednosti s tvojimi napakami, njegovo prijetno gibčnost s tvojo nerodnostjo, njegovo lepoto in lepo govorjenje s tvojo vsakdanjostjo. Da, Bogu bi bil ti potožil, zakaj človek človeka le po zunanjem sodi, zakaj mu ni mogoče s površja do notranjosti doseči.

Bilo je že pozno popoldne. Večkrat se je Helena skozi okno ozrla, da bi videla, kdaj bo šel oče iz hiše. Vselej se je z neko nestrpnostjo zopet usedla, kako delo v roko vzela in zopet odložila. Naposled je vzela iz nedrja list, na katerem je bilo nekaj malo besedi zapisanih s podpisom: Ciriani. Brala je in zopet brala, poljubovala mrtve črke in oči so ji od veselja sijale.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Iedenski koledar

Petek, 22. oktobra — **Zorislav**
Sobota, 23. oktobra — **Severin**
Nedelja, 24. oktobra — **Rafael**
Ponedeljek, 25. oktobra — **Darijan**
Torek, 26. oktobra — **Lucijan**
Sreda, 27. oktobra — **Sabina**
Četrtek, 28. oktobra — **Simon**

ČESTITKI

JOŽICI PLESKOVEC in DANICI BAŠKOVEC iz Novega mesta vse lepo za praznovanje Milva.

☆

Dragi mami REZI BOJANČEVI iz Novega mesta za njen praznik želijo vse lepo mož Vinko, sin Vinko in hčerka Cvetka z možem in sinčkom.

PREKLIC

BREMŠAK — IVANA, Stranska vas 1, Novo mesto, preklicujem žaljive besede, ki sem jih izrekla proti Janezu Hrovatiču iz Stranske vasi 2 Novo mesto.

ZAHVALE

Ob nenadomestljivi izgubi našega predragega

ANTONA DAROVICA

posestnika iz Ločne

se zahvaljujemo vsem, ki so počastili njegov spomin, mu poklonili cvetje in ga spremili k večnemu počitku. Hvala dr. Sajetu za mnoge obiske, sosedom Pirčevim, Jermanovim in Šeličevim za vso pomoč v najtežjih urah ter gospodični Švajgerjevi za iskrene besede ob odprtem grobu.

Žalujoči: žena Francka z otroci in sorodniki

Ob prerani smrti dobrega in skrbnega moža in očka

ANTONA RIČKA-ZVONETA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nama sočustvovali, izrekli ustno ali pismeno sožalje ter pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Še posebno zahvalo izrekam vsem organizacijam za številne vence, govornikom Lojzetu Vučajnku in Jožetu Sumraku za poslovilne besede, godbi iz Kapel ter pevskemu zboru osnovne šole Pišece. Vsem, prav vsem: prisrčna hvala!

Žalujoči žena Vida s hčerko Vidico

Namesto venca na grob pokojnega Alojza Gundeja, očeta mr. Hedi Bergman, so uslužbenci internega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto darovali posebni šoli Smihel 13.800 din, dr. Zakrajšček Velena pa 1.000 din. Iskrena hvala!

Prisrčna hvala vsem, ki ste prišli k pogrebu našega dragega očeta

ALOJZA GUNDEJA

mu prinesli cvetja na grob in z nami sočustvovali ob njegovi smrtni uri!

Žena in otroci

MALI OGLASI

DVE NOVI avtomobilski gumi, uležani 7 mesecev, 5.20 x 14, prodam v Novem mestu. Naslov v upravi lista.

FIAT 600 v brezhibnem stanju ugodno prodam. Vzamem tudi ček. Ponudbe pod »Takoje«.

POCENI prodam kredenco. Foršek Lado, Adamičeva 16, Novo mesto.

PRODAMO dva štedilnika na drva. Vprašajte v Novem mestu, Majde Šilc 5.

GOSPODINJSKO pomočnico sprejme tričanska družina v Kranju. Lahko mlajša upokojenka. Pogoji dobri. Inž. Breščak, Glavni trg 32, Novo mesto.

SPREJMEM krojaškega pomočnika. Samsko stanovanje zagotovljeno. Nastop službe takoj. Hribar Miha, »Krojač«, Šlandrova 20, Kamnik.

CENIK: vsak oglas do 10 besed — 900 din, vsaka nadaljnja beseda 100 din. Za naslov v upravi lista: pribitek 100 din — Redni zasebni naročniki Dolenjskega lista imajo pri vseh malih oglasih, osmrtnicah, zahvalah, preklicih in podobnih objavah 20 % popusta

USLUŽBENEC išče opremljeno ali neopremljeno sobo v Novem mestu. Ponudbe pod »sobaa«.

STARO srebro vseh vrst kupim. Škrelji Leon, Regerča vas 7, Novo mesto.

UPOKOJENCI, kdor ima veselje za kmetijo, dobi v Šemiču stanovanje brezplačno, samo pomoč obdelave viongrada 20 a. Cela hiša, dvosobno stanovanje z gospodarskim poslopjem, vrt, sadovnjak, vsako leto 4 prostorninske m drv, orne zemlje po želji. Ponudbe pod »Obdelava vinograda«.

POROČNE prstane po zadnji modi izdeluje zlatar v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze).

STROKOVNO popravljam nylon nogavice. Mestne njive, blok 8/5.

NAJDITELJA izgubljenih očal prosim, da jih proti nagradi vre na upravo lista.

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA — Zakaj obupujete pri zdravljenju svojega kronično obolelega želodca ali jeter in žolča, ali ostalih prebavil! Uporabljajte rogaško »Donat« vodo, zdravilo, ki vam ga nudi narava! V Novem mestu ga dobite pri Trgovskem podjetju HMELJNIK — telefon 21-129 in STANDARD — telefon 21-158.

KINO

Brežice: 22. in 23. 10. angleški film »Gangsterska petorka«. 24. in 25. 10 ameriški barvni film »Dr. Jerryjev čarobni napoj«. 26. in 27. 10. ameriški barvni film »Kaj se je zgodilo z Baby Jane«? 28. 10. sovjetsko-jugoslovanski film »Pregledano, min ni«.

Črnomelj: 22. in 24. 10. ameriški film »Psiho«. 26. in 27. 10. japonski film »Hirošima — žalost moja«.

Novo mesto »Krka«: 22. 10. ameriški barvni film »Razkošje v travi«. 22. do 25. 10. španski barvni film »Pevec potepuh«. 26. in 27. italijanski film »Štirje napeljski dnevi«. 28. in 29. 10. domači film »Vrtinec«.

Metlika: 23. do 24. 10. ameriški film »Streljanje v Dodge Citiju«. 25. in 26. 10. italijanski film »Zelena magija«. 27. in 28. 10. francoski film »Sos radio taksi«.

Dol. Toplice: 23. in 24. 10. angleški film »Tigrov zaliv«.

Kočevje »Jadran«: 22. in 24. 10. ameriški film »Drugi človek«. 25. in 26. 10. italijanski film »Deklica iz Parme«. 27. in 28. 10. ameriški film »Stirje apokoliptični jezdeci«.

Kostanjevica: 24. 10. nemški barvni film »Planet smrti«.

Predgrad: 24. 10. ameriški film »Tajni partner«.

Sodražica: 23. in 24. 10. ameriški film »Crni narednik«.

Sevnica: 23. in 24. 10. ameriški film »Človek z zlatim revolverjem«. 27 10. nemški film »Plamanka«.

Ribnica: 23. in 24. 10. sovjetski film »Tišina« I. del.

Stara cerkev: 23. in 24. 10. ameriški barvni film »Ko zvonijo zvonovi«.

Šentjernej: 23. in 24. 10. »Prišel je angel«.

Straža: 23. in 24. 10. jugoslovanski film »Samorastniki«.

Mokronog: 23. in 24. 10. angleški film »V ritmu twista«.

Trebnje: 23. in 24. 10. francoski film »Mačka steza krempljev«.

Potujoči kino Novo mesto

Potujoči kino Novo mesto predvaja domači film KOZARA v naslednjih krajih:

23. 10. 1965 ob 19. uri na Malem Slatniku,
24. 10. 1965 ob 15. uri v Prečni,
24. 10. 1965 ob 19. uri na Dvoru,
25. 10. 1965 ob 19. uri v Uršnih selih,
26. 10. 1965 ob 19. uri v Beli cerkvi,
27. 10. 1965 ob 19. uri v Podgradu.

GIBANJE PREBIVALSTVA

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Mara Kobaševič iz Sevnice — Slavka, Zora Vovčak iz Brestanjce — dečka, Marija Jeršič iz Podgorja — Borisa, Ana Cigiar iz Rozge — Draga, Vera Keresman iz Breganskega sela — Gordano, Danica Vidic iz Ledine — Sonjo, Josipa Stiperski iz Lugarskega brega — Mirico, Ana Radanovič iz Jereslavca — Kristino, Pavica Jagodič iz Malega Lipovca — Liljano, Ana Vračun iz Dednje vasi — Anico, Marija Vegelj iz Gor. Pirošice — Mirana, Anica Kuhar iz Podljubelja — dečka, Bernarda Pribožič iz Razteza — deklico.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: **Ivan Pšeničnik** iz Kapel, si je pri delu v podjetju poškodoval desno nogo; **Branka Frkanec**, delavka iz Radakovega, je padla s kolesom in si poškodovala levo roko in glavo; **Jožetu Lebnu**, upokojencu iz Sevnice, je mlinski kamen poškodoval desno roko.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Frančiška Prah iz Volčkove vasi — Vido, Dragica Stravs iz Gradaca — Zlatka, Marija Košmrlj iz Dolenjve vasi — Božidarja, Marija Bobič iz Irče vasi — Janjo, Justina Muhič iz Velikega Kala — Ivana, Ana Černe iz Šentjerneja — Stanislava, Ivana Škufca iz Malega Lipja — Antona, Ana Jerman iz Ostrožnika — Janeza, Ana Rožič iz Mavrlena — Darinko, Karlina Nemanič iz Metlike — Marjana, Marija Potočar iz Loške vasi — Bojana, Anica Lampret iz Bršljina — Karmen, Danica Kamin iz Šentruperta — Natašo, Jožefa Perše iz Hrasta — deklico, Cvetka Poč iz Vapče vasi — dečka, Katica Pirkovič iz Metlike — deklico, Marija Urbančič iz Gornjega Polja — dečka.

NABIRAJTE ZDRAVILNA ZELIŠČA!

LISTJE: beladone-volčje češnje (840), jeternika (500), robide (125), maline (125), bršlana (210), božjega drevca (165).

RASTLINE: hribske rese (330), vodne kreše (250), zdravilnega jetičnika (250) dobre misli (120), škrložice (300).

KORENINE: srčne moči (750), beladove-bodeče neže (420), pastinake (250), medvedovih tac (335), velikega divjega janeža (1000), regrata (250).

PLODOVI: šipka (150), češmina (330), gloga (125), črnega trna (125)

RAZNO: zelene orehove luščine (165), gomolji jesenskega podleska (330), vršički brinja (50).

RASTLINA: lisičjaka (lisičjega repa, vučjega repa (100).

Pojasnila in navodila dobite v skladišču Odkupne postaje »DROGA« Novo mesto.

INTERVJU Z JANEZOM NOVAKOM

Bomo še zaslužili za elektriko?

V: Seveda si že slišal, da se je v zvezi z novo reformo tudi elektrika podražila.

O: Nehaj! Nehaj! Kadar slišim o podražitvi elektrike, me kar strese!

V: Pa si zadnjič tako lepo trobezljal o vsklajevanju gospodarskih panog, da sem ti še jaz verjel.

O: Saj, saj! Vendar pri tej elektriki pa sploh nič ne razumem. Pravijo, da elektro-podjetja niso v enakopravnem položaju z ostalimi panogami in da je bilo za to nujno elektriko podražiti. Po drugi strani pa berem, da so v elektrogospodarstvu najvišji osebni dohodki, da delijo občasno velike nagrade itd. Le kakšna razlika med panogami bo zdaj, ko je elektrika še dražja? Res je, da so nekatera delovna mesta v elektro panogi zelo nevarna in so zato opravičeno bolje plačana, vendar pa v pisarnah, kjer so plače in nagrade najvišje, menda ni še nikoli nikogar elektrika ubila ali vsaj pošteno stresla! Vidiš, bojim se, da bomo s tem vsklajevanjem napravili še večje neskladje.

V: Vendar so to preračunali naši odgovorni organi in vse skupaj menda primerjali še z inozemstvom.

O: Veš, tudi odgovorni se lahko zmotijo, saj se je celo naša občinska skupščina, ki ima boljšo povprečno šolsko izobrazbo zaposlenih kot zvezna skupščina, zmotila pri svojem revnem proračunu za 100 milijonov. — Kar se pa tiče primerjave cen naše elektrike z inozemsko, je verjetno vse v redu, samo plače v inozemstvu niso čisto v skladu z našimi osebnimi dohodki. Res ne vem, če bo nam Janezkom Novakom tudi v naprej uspelo zaslužiti za hrano, stanovanje in elektriko.

Moj sosed, ki je nekaj več, je že odklopil bojler, pralni stroj se mu je pokvaril in ga sploh ni dal popraviti, žena ne uporablja več sesalca za prah, ampak le metlo, kurijo samo še z drvmi in premogom, žarnice pa menda uporablja samo še 25 svečne. Tako vsi občani, posebno pa Janezi Novaki, vestno odkrivamo notranje rezerve na gospodinjskem področju, ker jih brihtnejše glave ne morejo najti v gospodarstvu.

OBVESTILO NAROČNIKOM

Vse bralce malih oglasov, ki želijo naslov oglaševalca iz našega tednika prosimo, da nam pošljejo znamko za 30 din, ako hočejo odgovor po pošti. — Za oglase, kjer je treba napisati ponudbo, pa nam pošljite svojo ponudbo in naslov v zaprtem pismu z oznako šifre in številke oglasa. V takih primerih naslovov oglaševalcev ne dajemo.

Vsi naročniki DOLENJSKEGA LISTA imajo s potrdilom o plačani naročnini 20-odstotni popust pri objavah malih oglasov, osmrtnic, zahval in drugih podobnih objav. Vsi mali oglasi morajo biti plačani vnaprej. Mali oglas lahko naročite po pošti ali osebno v naši upravi v Novem mestu, Glavni trg 3. Vsak ponedeljek poslujemo za stranke od 7. do 16. ure, vse druge dni pa od 7. do 14. ure.

UPRAVA LISTA

Hišni svet stanovanjskega bloka IMV

na Ragovski cesti

zaposli

- **KURJAČA** za centralno gretje
- **SNAŽILKO**

Ponudbe sprejema kadrovski oddelek Industrije motornih vozil Novo mesto. Nastop službe takoj!

»KRKA«

TOVARNA ZDRAVIL NOVO MESTO

sprejme na delo

VEČ MLAJŠIH MOŠKIH za priučitev v proizvodnji

POGOJI:

a) odslužen kadrovski rok,

b) stanovanje v Novem mestu ali bližini Novega mesta.

Nastop dela 2. novembra 1965, poskusno delo traja dva meseca.

Prošnje sprejema splošni sektor podjetja do 28. oktobra 1965.

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.00 do 8.00.

PETEK, 22. OKTOBRA: 8.05 Glasbena matineja operne glasbe. 9.25 Domače viže — domači ansambli. 10.55 Glasbena medigra. 11.00 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti. 12.30 Kmetijski nasveti — Ivan Mrzel: Zmanjšanje izgube pri reji perutnine. 12.40 Narodni pevci ob spremljavi harmonike. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.35 Norveški in poljski akademski zbor. 15.20 Napotki za turiste. 15.30 Ansambel Miška Hočevarja in ansambel Pavla Kosca. 18.20 Plesni orkester RTV Ljubljana dirigira Jože Privšek. 19 05 Glasbene razglednice. 20.00 Iz arhiva operetnih melodij 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 23. OKTOBRA: 8.05 Glasbena matineja. 9.45 Klavir v ritmu. 10.15 Pisan operni sprehod. 11.00 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti! 12.30 Kmetijski nasveti — Boljša organizacija spravila posevkov za siliranje 12.40 Jesen na deželi 13.30 Priporočajo vam . . . 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Gremo v kino. 18.20 Iz relejnih postaj — Radio Koper. 20.000 Sobotni koncert lahke glasbe. 20.30 »Pokaži kaj znaš« (javna glasbena oddaja). 22.10 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 24. OKTOBRA: 6.00—8.00 Dobro jutro! 8.05 Mladinska radijska igra — Zvonimir Furtinger: Na divjem zapadu. 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 10.00 Še pomnite, tovariši . . . a) Anton Spacapan: Edina rešitev, b) Zora Šenk: Kazniniška vrata. 10.25 Pesmi borbe in dela poje Komorni zbor iz Celja. 11.00—11.15 Turistični napotki za tuje goste. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 13.30 Za našo vas. 13.45 Od vasi do vasi. 14.40—17.30 »Danes popoldne«. 17.30 Radijska igra — Dimitrij Plichta: Obračun. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Prenos slavnostnega koncerta ob dnevu Združenih narodov. 22.10 Glasba ne pozna meja.

PONEDELJEK, 25. OKTOBRA: 8.05 Glasbena matineja komorne in solistične glasbe. 8.55 Za mlade radovedneže — Beg pred tajfunom. 9.25 Naš juke box. 10.35 Naš podlistek — A. Dunque: Popoldne po bikoborbi. 11.00 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti! 12.30 Kmetijski nasveti — Inž. Lojze Funkel: Gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v drugih državah. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 V svetu opernih melodij. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Četrt ure z ansamblom Mojmira Sepeta.

TOREK 26. OKTOBRA: 8.05 Glasbena matineja. 10.15 Pojo slovenski operni pevci. 11.00 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti! 12.30 Kmetijski nasveti — Inž. Janez Saksida: Letošnji pridelek sončnic in soje v Rogozi. 12.40 Na kmečki peči. 13.30 Priporočajo vam . . 14.35 Pet minut za novo pesmico. 15.20 Zabavni intermezzo. 16.00 Vsak dan za vas. 18.45 Na mednarodnih križpotjih. 20.00 Mali koncert Slovenskega okteta. 20.20 Radijska igra — Gerhard Reutzsch: Babje leto. 22.15 Skupni program JRT — studio Ljubljana.

SREDA, 27. OKTOBRA: 8.05 Glasbena matineja komorne, operne in orkestralne glasbe. 9.30 V svetu lahke glasbe. 10.45 Človek in zdravje. 11.00 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti! 12.30 Kmetijski nasveti — Dr. Mihael Leonardi: Vzroki odmiranja vinske trte na Vipavskem 13.30 Priporočajo vam . 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 16.00 Vsak dan za vas. 18.15 Iz fonoteke Radia Koper. 20.00—22.50 Giacomo Puccini: Madame Butterfly

ČETRTEK, 28. OKTOBRA: 8.05 Glasbena matineja. 9.25 Slavko Mihelčič: Hvaležni medvedek. 9.40 Stari in novi znanci. 11.00 Turistični napotki za tuje goste. 11.15 Nimaš prednosti! 12.30 Kmetijski nasveti — Dr. Mirko Leskošek: Oskrba z gnojili in zaščitnimi sredstvi za prihodnjo sezono. 12.40 Čez hrib in dol. 16.30 S pihalnimi godbami v ritmu koračnice. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Turistična oddaja. 18.45 Jezikovni pogovori. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov. 22.10 Bachov večer.

RADIO BREŽICE

ČETRTEK, 21. OKTOBRA: 19.00—19.30 — Mladinska oddaja.

PETEK, 22. OKTOBRA: 18.00 — Obvestila in glasbena oddaja — Izbrali ste sami. 19.15—19.30 Nove plošče.

NEDELJA, 24. OKTOBRA: 10.20 — Poročila iz naše občine — Zunanjepolitični pregled — Janez Voljčanšek: Naloge občinskega odbora SZDL pred krajevnimi konferencami in občinsko konferenco SZDL — Aktivnost ZM občine Brežice — Obnašaj se spodobno: Vljudnost v družini — Iz novinarjeve beležnice — Za naše kmetovalce: Kakšne kmetijske zadruge si želimo? — Domače viže igra ansambel Mihe Dolžana, poje pa Planinski oktet — Magnetofonski zapisek: Bili smo v Pišecah — Pozor, nimaš prednosti! — Pogovor s poslušalci — Obvestila in spored naših kinematografov 13.05 — Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 26. OKTOBRA: 18.15 — Prispevek za starše — Nove knjige — Od torka do torka v brežiškem kinu — Športne novice — Obvestila — Glasbena oddaja: Predvajamo vam operne arije.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Miloš Jakopec, Marjan Moškon, Jožica Teppey in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 60 din — Letna naročnina 2000 din, polletna 1000 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo: 3750 din oz. 3 ameriške dolarje — Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu: 521-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Časopisno podjetje DELO v Ljubljani.